ગુલીસ્તાને
ખાનદાને હામાન.

જસકો

મુનશી, કરીમુદ્દીન "કરીમ" ને તાલીફ કીયા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

લછમનદાસ ગુપ્તા.

શા. એચ. એસ. હરી એન્ડ કુંપનીના માલેક.

બુકસેલર્સ એન્ડ પબલીશર્સ.

ફાકલેન્ડરોડ, બનવારી માહુક બિલ્ડીંગ.

પોસ્ટ નંબર ૪—મુંબઈ.

AHMEDABAD.

શ્રી 'સત્યપ્રકાશ' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. પ્રેમચંદ

નાથાલાલ તથા કરશનભાઈ રાયચંદ ભાગીયે છાપ્યું.

ઠે. ચીચોરોડ.

આવૃત્તિ પહેલી — નકલ ૨૦૦૦.

સંવત ૧૯[illegible] — સને ૧૯૧૧.

કીંમત આઠ આના.

ગુલીસ્તાને

ખાન્દાને હામાન.

શ્રી કરીમુદ્દીન "કરીમ" ને તાલીફ કીયા.

પારસી કુંપની કા મશહુર ખેલ.

છપાવનાર અને વેચનાર.

શા. એચ. એસ. હરી એન્ડ કુંપની

બુકસેલર્સ અને પબ્લીશર્સ.

ફાકલેન્ડ રોડ, માણેક બિલ્ડીંગ પોસ્ટ નંબર ૪

મુંબઈ.

AHMEDABAD.

ત્યપ્રકાશ' પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ રીચીરોડ ઉપર શા. પ્રેમચંદ નહાલચંદ
તથા ડાહ્યાભાઈ શકરાભાઈ ગાંધીએ છાપ્યું.

અગસ્ટ સન ૧૯૧૧ ઇસ્વી. ભાદ્ર સંવત ૧૯૬૭.

પ્રત ૨૦૦૦. ૦—૮—૦. પ્રથમ આવૃતી.

તખતએ નાટક.

શાહે યમન—હામાન કેચચેરે ચચાહા ખાલાજાદ ભાઇ, યમન કા બાદશાહ.

હામાન—એક ગરીબ આદમી.

મુજફ્ફર—હામાનકા લડકા.

ઇજરાઈલ—એક મશ્હુર શયતાન.

સોદાસર—દુકાનદાર બાદશાહોંમે જાનેવાલા.

રોશન જમીર—એક અમીરજાદા.

વજીર—તખ્તકે રૂકુન સલાહકાર.

નાદીના—હામાનકી નેક બીવી.

મહર નીગાર—હામાનકી લડકી.

નાયેકા—રંડી ગાનેવાલી.

દરબારી, સીપાહી, ચ્યોદ, સહેલીયાં, રામીશ ગરાન અમીર ઉમરા વગેરા, વગેરા.

ગુલીસ્તાને ખાનદાન હામાન.

બાબ પહેલા. પરદા પહેલા.

હામાન કા મકાન.

હમદ ખુદાએ પાક.

ગાના.

કરમ કર મેરે હાલપર અય કરીમ,
તેરા નામ રહેમાન હય ઔર રહીમ. કરમ કર.
તુહી દોનોં આલમકા સુલતાન હે,
જહાં મે નુમાયાં તેરી શાન હે. કરમ કર.
ફના હોનેવાલા હૈ સબ કારોબાર,
રહે નુર તેરા સદા આશકાર.— કરમ કર.
(મુજફફર, મેહરનીગારકા રોટી કે વાસ્તે નાહીનાસે કહતે દીખાઇ દેના.)

નાહીના—હાએ કીસ્મત, મેરી યેહ હાલત, બચ્ચોંપે યેહ મુસીબત, ઔર યેહ મસરૂફે ઇબાદત, ભુકસે દમ નીકલા જાતા હે, ઇન દોનોંકા બેકરારીસે કલેજા મુંહકો આતા હે.

શએર—રાહતો આરામ હે સારે જમાનેકે લિયે
રંજો ગમ પૈદા હુઆ મેરેહી ખાનેકે લિયે.

મુજફ્ફર—અમ્માં જાન, ભુકસે બુરા હાલ હે નકાહત ક-
માલ હૈ. અબરોટી બગેર સબ્ર નહીં આતા ફાકોં
કા સદમા સહા નહીં જાતા.

મહરનીગાર—માદરે મહરબાન; દો દીનસે ખાનાભી મિલા
નહીં અબ તાકત બખુદા નહીં, જાન હલકાન હુઇ
જાતી હૈ ભુકસે દમ નીકલતા હે. "મહર" બગેર
રોટીકે મુઇ જાતી હૈ.

નાદીના—અય મેરે પ્યારે બચ્ચો, ન ઘબરાઓ, ઠેર જાઓ
મેં ઉનકો રાહપર લાતી હું હાલે મુસીબત સુ-
નાતી હું ઇબાદત છુડાતી હું ખાના મંગાતી હું.
(હામાનસે)

રૂબાઈ.

રાત દીન યોં આપ તો ખાલેકકી તાઅત મે રહેં.
ઔર છોટે છોટે બચ્ચે ભુકકે સદમે સહેં
સારા ઘર ફાકોં સે હો ઔર તુમ ઇબાદતમે રહો.
યહ પસંદે હજરતે ખાલીક હે બસ આપહી કહો.

(શઅેર) દરદે દીલકે વાસ્તે પએદા કીયા ઈનસાંન કો.
વરના તાઅતકે લીયે કુછ કંમ ન થે કરૂં બીયાં.

ગાના—હમકોતો મનસુખ દેવા ભયો ભુજ દાતા.
કરે પીત ઉન સંગ—હંમકો૦
મએલા બારી રાંમ ખુદા નામ જપીએ,
તન જોગમે રતીયોંકો સંધ્યાકર
રંગ દેત નયા રંગ—હંમકો૦

નાદીનાં—કયા તુમે લા.જીમ હુએ ઇંન બચોંકી ઊલફત છોડદો
તાઅતે હકકે લીયે ફીકરે મઇશત—છોડદો;
યે નહીં મંનશા હમારા તુંમ ઈ.બાદત—છોડદો,
હાં, મગર બે એતેનાઇ કી યહે આદત—છોડદો.

હાંમાંન—યાદ ખાલીકકી ભી કયા બહેરે મઇશત—છોડદું?
જોરૂં બચ્ચેંકે લીયે હકકી ઇતાઅત—છોડદું?

લુતફે દુન્યાંકે લીયે ઊક.બા કી રાહત છોડદુ !
.જી.ક ઔર અશગાલકી એક લ.ખત આદત છોડદુ !
યે નહોગા હાં મગર તુંમ સબકી ઊલફત છોડદુ !

મુ.જફ્ફર–કયું હમારે વાસ્તે હ.કકી ઇબાદત છોડદો,
રંજો .ગંમમે હુમકો અએ હ.જરત સલાંમત–છોડદો,
ફી.ક્ર, ઊકબાકી કરો ફી.ક્રે મઇશત છોડદો,
ભુકે પ્યાસે હુંમ સભોંકો અબ અએ હ.જરત છોડદો,
મહેરો શફ્.કત છો.ડદો બચ્ચોંકી ઊલફત છોડદો.

હાંમાંન–જીમે આતા હુએ કે તુંમ સબકી મોહોબત છોડદુ.
જાકે સહેરા મેં રહું ઘર ભરકી ઊલફત છોડદુ.
અપની ઔર બેગાને કી અબ દીલસે કુરબત છોડદુ.
અએશો ઇશરત કયા હુએ બલકે નાંમે ઈશરત-છોડદુ.
કયું સભોંકે વાસ્તે હ.કકી ઇતાઅત છોડદુ.

મેહેરનીગાર—
હાએ ! હાએ ! ખુંદા વંદા કયું કર મનાઊં કએસે રાહ પર લાઊં
કીસતરહ સમઝાઊં. મુસદદસ.

દુર ફાકોંકી હમારે સરસે આફત કીજીયે,
કતલ અબ હુંમ સબકો અએ હજ.રત સલાંમત કીજીયે;
દુર ઇસ તદબીરસે ફીક્રે મઇશત કીજીયે,
મુંહન ફીર દુન્યાકી જાનીબ કોભી હજ.રત કીજીયે.
બએ ફિકર જંગલ મેં બસ હુક.કી ઇબાદત કીજીયે.

ગાના—મયેં હું હજાર જાંનસે મઓલાકે નામપે ફીદા,
લએલોનહાર ધ્યાનમે કોઈ નહીં હયે દુસરા—મયેં હું૦
જાંનો માલસે નીસાર હું મયે યારપે સદા,
ચમક રહા સહર શાંમ નુર જુલજલાલકા—મયેં હું૦
કયાહી સબજા જાર હયે શાંને કીરદીગાર હયે,
તડપ રહા જીગર જાન હાલ આશકાર હયે-–મયેં હું૦

મુજ.ફ્ફર–આદમી કો અપને જબ દીલદારકી ઊલફત નહીં,
દીલમેં ઊસકે ઇજ.દે ગફ્ફારકી—ઉલફત નહીં,

અએ પીદર કયું આપકો ઘરબારકી–ઊલફત નહીં.
બે કસો નાઆશનાં નાચારકી ઊલફત નહીં.
બાગ.બાં કો કીસ લીયે ગુલજા.રકી ઊલફત નહીં.

ગાના–દાયંમ ડરના તુ નાદાંની દીનમે ન મરના,
ધ્યાન ધરના અજી દંમ ભરેં ભલા યાર બીન કયા હંમ
—દાયંમ૦
ભલે દંમ બુરે દંમ વંહીં ચલના રે,
ઈતના જાંનના દારે ફાંનીમે સારે ફાની—દાયંમ૦
ધ્યાનકી તરંગ દીખા રંગ, જાંનમે કરત ફીરત ગરમાઇ,
જો કોઈ શાદી નાશાદી–આબાદી બગબાદીમે પકડે હર સે.
ધ્યાંન, સબહીસે તોડ ઉન્હીસે જોડકે કરત ગ્યાન તાસે,
રાજી રહે માલીક—દાયંમ૦

નાદીનાં–હુંમ મુશક્કત સેરીહા હરગીજ. ન દમ ભર હો એંગે,
ખા.કમે મીલ જાએંગે ઊસ દંમ તવંગર હો એંગે,
બેસહારે એક દીન “ મેહેરો” “ મુજફ્ફર”હો એંગે,
હમભી બચ્ચોં સે જુદા હએ હાત મરકર હો એંગે,
રંજો ગ.મસે ઇન કે જેરે કબર મુજ.તર હો એંગે,

હામાંન—જબ તુંમલોગ મુજકો સતાતે હો, અપની હરકતોં
સે બાજ. નહી આતે હો, તો લો મએં જાતા હું,
સહેરા બસાતાહુ (ઊઠકે જાંના)

નાદીનાં—અજીજ.રા ઠએરો ન બે જાર કરો.

હામાંન—બસ મુજે નરોકો ન ઇસરાર કરો.

નાદીનાં—સાહેબ આપતો આલી .ખાંનદાંન હો, .કરાબત
દારે શાહાંનેં .જીશાન હો

હાંમાંન—કીસકી અએસે વ.કતમેં હએ રીશતેદારી સે નફા.
કૌનસે અહેલે દવલકી જાનીસારીસે નફા.

નાદીનાં—હંય! હંય! યહ કએસી બાત હએ ગફલત હએ કીસ કદર,
ભુલે હુવે હો ઊનકો જો હએં આપકે જીગર,
કયા આપને સુના નહીં શાહે૦ **યમન.**

આપકે ચચેરે ચચાકે ,ખાલા 'જાદભાઇ હુએ'.
હાંમાંન-કીસકો યહાં શાહે૦ યમનકી રીશતે દારી ચાહીયે.
રાત દીન તનહાઇ મે બસ યાંદે બારી ચાહીયે.
નાદીનાં—જીક બારી ચાહીયે ન રીશતે દારી ચાહીયે;
અપને બચ્ચોંકી મગર કુચ્છ પાસ દારી ચાહીયે.
હાંમાંન—ચએન સે રહેને નદોગે તુંમ સતાતે જાઓગે,
મએં ચલા જાતા હું જાનેં સે મેરે સુખ પાઓગે.
નાદીનાં—દેખો મએં સમજાતી હું ઇસકા એવ.જ પાઓગે.
છોડકર જાનેંમે હમકો આ.ખેરશ પછતાઓગે.
ઠએરો વો બાતેં સુનો ફરમાઓતો કબ આઓગે.
યાં કી.યામત હીકો મુંહ અપનાં હમેં દીખલાઓગે.
(હાંમાંનકા ચલે જાંનાં)

બાબ પહેલા. પડદા દુસરા. જંગલ.

(શએતાંનકા નમુદ હોનાં)

શએતાંન—મયે અજાઝી.લ નામી કબી ફીરશતોંમે મુમતા.જ થા, બારગાહે. એજ.દીમેં સરફરાજ. થા, મગર જબ આદંમકા 'ખાકા તૈયાર હુઆ, ઔર ઊસકો સીજદા કરને કે લીયે હુકમેં પરવર દીગાર હુવા, ફીરીશતોંને ઇકરાર કીયા, મએને ઇનકાર કીયા ઈસિ વાસ્તે અતાબમેં ગીરફતાર હુવા, જનતસે મએ નીકાલે જાનેકા શ.જાવાર હુવા, બસ. ઇતનીં બાતપર શએતાંન બનાં, દુશમને હજરતે ઈનસસાંન બના, આતશી ને ખાકી નફરત દીખાઇ, યેવો અદાવત હુએ જો આજ તક ચલી આઇ. (શએર) લોસાહેઓ,,—
ઈનસાંનકો અગર હમસે અદાવત હુએ તો વ્હે હુએ.
શએતાંન કો ઇનસાં સે બ.ગાવત હુએ તો વ્હે હુએ

.ઇનસાંનકો ફરેબ મેં લાનાં યાદે હક ભુલાનાં અપનાં કામ હુએ.
બુરે કાંમકી રગબત દીલાનાં અપને જૈસાં મરદુદ બનાંનાં
અપનાં કાંમ હુએ.

(સોંચકે) હાંમાંન નામી એક શખસ રાતદીન ઇબાદત
કરતા હુએ, ખુદાકી આશકીકા દંમ ભરતા હુએ.

મગર ઊસકી અકલમેં ફીતુર હુએ, દાંનાઇ ઔર પ્રીરાસ્તસે
મજબુર હુએ ઊસે બંદગી છુડાનાં જરૂર હુએ. વગરનાં અ-
પનાં કુસુર હુએ.

ગાના—અમાંન તુ હાંમાંનકો દીજીયે.

બંદા નવાજ રહેમાન કાદીર સુબહાન.
દો જગકાતુ સુલતાન ફલકસમાંન મલક દરબાંન–અમાંન૦
હું બંદા તેરા આશકે જાર,
તેરી યાદમે શાદ ઔર અશ્કબાર,
તેરી રાહમે જાંનો માલ નીસાર,
તેરે નાંમસે કામ મુઝે હરબાર,
અએ શાહીનશાહે હર દો જહાંન,
રહેહરઆન અમાંન અમાંન અમાંન—અમાંન તુ હાંમાંન

(જબાની) ઊફ ! પ્યાસકી શીદત બ દરજે કમાલ હુએ.
પાંની બગ.એર ગલા સુખતા હુએ અજબ હાલ હુએ.
(શએતાંનકો) (શએતાંનકા નમુદ હોનાં)
ઓમરદ મુસાફર ઇસ મુજ.તર તીશના જીગરકો એક
ચુલ્લુ પાંની હોતો પીલા, તીશનગી બુઝા, કે .જીન્દગી
હો .ખાલેકકી બંદગી હો.

શએતાંન—અયે અજા.બે તશનગી સે સતાએ હુએ.

મુસદદસ.

આ યહાં કે તુજકો પીલાતા હુ અએ જવાં,
વો આબે બામજા.કે બુઝે પ્યાસ ઇસ જ.માં;
દીલકો સુરૂર ઔર તબીયત હો શાદમાં,
આંખોં મેં નુર આએ મુનવ્વર હો સબ જહાં;

આબે હયાત દીલસે ભુલાવે વો આબ હો,
હોદુર તેરા જો.ફ દુબારા શબાબ હો.
(દોનોંકા બએઠ જાનાં શએતાંનકા તીન,
ગલાસા શરાબ કે ભરકર હાંમાંન કો દેનાં)

ગાના—આદંમ કયું શએતાનકો દેતે હયે ઇલજામ,
કયા કુચ્છ ઉસને જોરસે ઇસે પીલાયા જાંમ.
આયા બશર વબાલમે ભુલા સો ભુલા હો સો હો,
આયા બદીકે જાલમે ભુલા સો ભુલા હો સોહો—:આયા બશર૦
જીસકો કે લત ખરાબ હયે જીન્દગીમે અજાબ હયે,
નશએ ગંજો માલમે ભુલા સો ભુલા હો સો હો—આયા.
નેક ખીયાલમે રહો નેકોંકે હાલમે રહો,
આદમી બદ ખીયાલમે ભુલા સો ભુલા હો સો હો—

હાંમાંન—નીરાલા 'જાએકા પાતા હું ઇસ નાયાબ શરબતમેં;
નેહાયત હૈતાઅ.જુબ ઔર હું અએ યાર હએરતમેં;
મએં સાએલ હું યેપાંની હોતા હએ કીસનેહેરેજનતમે;

શએતાંન—અલાવા .જાએકે કે યાર ઇસ નાયાબ શરબત મે;
ફવાએદ હએંકે જીસકો સુનકે તુહો ઔર હએરતમેં;
મગર મીલતા હએ યે ઉસકો કે હોવે જીસકી કીસમતમે
અજબ નાયાબ પાંની હએ, શબાબે જીન્દગાંની હએ
ભલોંકો .કદરદાંની હએ, બુરોંસે કયા .જબાની હએ
ફી.જુંગર નાતવાંની હએ, .જઇફી કી નશાંની હએ.
વોપાતા નઓ જવાંની હએ, જો પીલેતા યે પાંની હએ.
તારીફ કીસ .જબાંનસે ઇસકી અદા કરૂં,
આબે હયાતસે ભી જીયાદા ઈસે કહું;
અ.કસીર સે સીવાજો કહું તો નહીં 'જણું',
હર ચી.જસે યે આબ ભલાઈમેં હએ ફી.જું.

હાંમાંન—યહાં ઇ.જતેરાબ હએયે, કએસા જવાબ હએયે,
અચ્છા જો આબ હએયે, જુ.જવે ગુલાબ હએયે.

શએતાંન—નાદર જવાબ હએયે, જીરમોંકા બાબ હએયે,
નુકસે સવાબ હએયે, મૌજે અ.જાબ હએયે.

હાંમાંન—ક્યું કએસા આબ હુએ યે, ક્યા કયં કુછ ખ.રાબ હુએ યે
શએતાંન—સાહેબ શરાબ હુયે યે બાઆઓ તાબ હુએ યે,
હાંમાંન—થુ, થુ, શરાબ કે નામ પેથુ,
શએતાંન—કયા જ.હેર પી ગયા કયા નજીસ ખા ગયા તુ,
હાંમાંન—યે કૈસા મેરી જાંનપે ટુટા સીતમ, ખુ.દાયા મેરા અબ
નીકલ જાએ દંમ, દુર હો અએ મુજી. શએતાંન યહાંસે,
ખોયા તુને મુજકો દોનોં જહાંસે, ખુ.દા વંદા ગા.રતકર
ઇસકો ય્હાં સે.
શએતાંન—કીસ ક.દર કંમ અક.લ હુએ કંમ ફહમ હુએ
નાંદાં હુએતુ.
હાંમાંન—બે સમજ નાદાંન અએ શએતાંન બેઇમાં હુએતુ.
શએતાંન—મયે ભી ગર નાદાન હોતા મૌત હક.સે માંગતા.
હાંમાંન—મૌત ક્યું તુ માંગતા થા સાગ.રે મએ માંગતા.
શએતાંન—સાગ.રે મએસે કોઈ નુકસાંન પાએ કીસ તરાંહ
હામાંન—યાદમેં ખા.લીક કે ફીર દીલકો લગાએ કીસ તરાંહ.
શએતાન—યાદે ખા.લીકસે બશરકો રોકતી હુએ કયા શરાબ.
હાંમાંન—જાહેદાં કે દીલકો યે અલબતા કરતી હુએ .ખરાબ
શએતાંન—ક્યું પીયો ઇતની કે છુટે હક.કી તાઅત વો જવાબ
હાંમાંન—અરે ઓ નારી જુંનનારી, અગર કોઇ ખાં.ના

ખરાબ, એક ક.તરએ શરાબ નૌશ કરતા હુએ અકલો હોશસે દર ગુજ.રતા હુએ, થોડીસે જીયાદા પીજાતા હુએ. હરીસ કહેલાતા હુએ નુક.સાંન ઊઠાતા હુએ હાએ અએ શએતાંન આખ.ર તુ મુજપર ગા.લીબ આયા, મરદુદ બારગાહે ખુ.દાવંદી બનાયા.

શએતાંન—અએ નાદાન નાકામ .ખુદ બુરા કામ કરતા હુએ
શએતાંનકો બદનાંમ કરતા હુએ હદસે બાહેર
.કદંમ ધરતા હુએ. કહેર મેં મુબતીલા હોતા હુએ.
યેશએ ફાએદા દીખાનેં વાલી નહોતી તો કયા
ખુદાકો યે મંનજુર થાકે જહાંમે. રસમેં શરાબ

હો તમામ મ.ખલુક .ખરાબ હો તુમ આબેદ હો .જાહેદ હો નુ.કશાંનસે ડરો કંમ પીયો. એતે- દાલપે રહો અગર જીયાદા પીયોગે હોશ ગુમા- ઓગે થોડી પીનેસે રોશન દીલ કહેલાઓગે ચોદા તબક ખુલ જાએગે. દાગ, રૂસીયાઇકે ધુલ જાએંગે.

હાંમાંન—હાં, સચતો હુએ ઇસવ.કત તબીયત બહાલ હુએ. દુર દીલસે રંજ ઔર મલાલ હુએ. જીસ્મમેં કુ.વત દીલકો ફર હત માલુંમ હોતી હુએ. ખીયાલાત બુલંદ હુએં અક.લકો તાક.ત માલુંમ હોતી હુએ.

શએતાંન—અયે જવહરે નફીસ તુ નીકલા હયે અબ્રસે.
ચમકેગા દંમ બદંમ ફી.જું મેહેરે હશરસે
પ્યારે મુજે નજુંમમેં હાસીલ કમાલ હુએ.
કહેતા હું ઊસ હીસાબસે જો કુછકે હાલ હુએ
અચ્છી તેરે નસીબકે અ.ખતરકી ચાલ હુએ.
હુએ મુશતરી તો રાસ .જોહલ પાએમાલ હુએ.
મીલતા હુએ અબ શીતાબ તુજે ત.ખતે ખુસરવી
લેકીન જો પીર હોતો કરે તેરી રહે બરી.

હાંમાંન—રહેબર હો આપ મુરશદે .કામીલ હો પીર હો,
કૌન આપકે બ.ગેર મેરા દસ્તગીર હો.

ગાના—બન બન મન મારે મંય તો ભટકા પીર,
મયેં દુઃખ ભરીયા દીનન રાતકો છોડ નગર રહો ઘેરે જંગલવા;
પીર પીયાકે પેર પડું મોહે પીનેકો દેત મધવાકો નીર —બન૦

(જાંનાં હામાંન ઔર શએતાનકા)

બાબ પહેલા. પડદા તીસરા. મહેલ.

જબાની. { શાહે યમન .નજાકી હાલતમેં લેટા હુવા હૈ ઔર સબ દરબારી હાજિ.ર હુએં. }

૧ વ.જીર—અએ ઉમરાએ નામદાર વા અય વુજ.રાએ .જી એકતેદાર પાદશાહ નિહાઅત બીમાર હુએ મુલકે અદંમ જાનેકાં તૈયાર હુએ કોઇ ઇલાજ કામ ન આયા કીસી દવાને ફાએદા ના દીખાયા અબ કીતરાહ ઇન્તે.જામે રીયાસત હો, બાદ પાદશાહ કે કૌન જલવા આરાએ તખ્તે સલતનત હો, યે બાત બાદશાહસે દરીયાફ્ત કરની .જરૂર હુએ, મગર ઊનકી બેહોશીસે હુર ફરદો બશર મજબુર હુએ.

હકીમ—યહે અબદુલ્લા જાલીનુસકી બનાઇ હુઈ દવા હુએ ઇસકે સુંઘાનેસે યહ ફાએદા હુએ કે આદમીં જાંન કંદનીં મેં હોતો હોશમેં આએ. જો વસીયત કરનીં હો કહે સુનાએ.

૧ વ.જીર—હાં,, સાહેબો અએસી તદબીર કરો કે પાદશાહ હોશીયાર હોં .ખ્વાબે .ગફલતસે બેદાર હો જાંનશીનકા નામ માલુંમ હો. માલેકે સલતનત મફ્હુંમ હો.

૨–વજીર–આપ સદરે નશીનેં બજ.મેં વી.જારત હુએં હરબાત મેં હંમ આપકે શરીકે મસલેહત હુએં પસંદે ખા.તર હોવો ઇનતેજાંમ કીજે આઇન્દા રીયાસત મેં રખ.નાં ન પડે વો કાંમ કીજે.

૧–વજીર–હાં સાહેબ વો જા.લીનુસ કી દવા કહાં હુએકે જીસ્સે આદમી હોશમેં આતા હુએ (હકીમકા વ.જીરે આજમ કો શીશી દેનાં ઔર પાદશાહકા સુંઘના ઔર હોશમે આંનાં.)

બાદશાહા—કીસ તરાંહ જાએગી અપની બેક.રારી હાએ હાએ
આજ ઇસ બીમાર પર હુએ રાત ભારી હાએ હાએ
૧—વજીર—હુજુ.રને ગુ.લાંમ કો પએછાંનાં ?
બાદશાહા—હાં, વજી.ર નેક રાયે હો, કહો કીસ ગ.રજ.સે
આએ હો ?
બાદશાહ—કયા કહું કે હાલત કએસી હુએ ? મુશતાક રોજએ
રીદવાંન હું, કોઈ દંમકા મહેમાંન હું.
૧—વજીર—હુજુરકો કયું ઇનતેશાર હુએ, ઊમેદસે દુન્યાં
બરક.રાર હુએ. હીરાસ બેકાર હુએ, શફા દેને
વાલાવો પરવરદીગાર હુએ. એક અ.રજ કા.બીલે
ઇજ.હાર હુએ મગર ઇજાજ.ત દરકાર હુએ.
બાદશાહા—કહો કીસ અમરમેં મશવેરા દરકાર હુએ, અગર
કાબીલે ગોશ ગુજા.ર હુએ.
૧ વજીર—હરએક અહેલે દરબાર મુલાજીમે સરકાર. હુ-
જુ.રકા નમક.ખાર અરજ. ગુજા.ર હુએ ઇસિ
હુકમેં આલીકા મુનતે જ.ર હુએં કે અગર
સલતનતમેં ફીતુર વાકે. હો તો ઊસકા ઇનતે-
જા.મ કિસકે જરિયે હોનાં બેહેતર હુએ.
બાદશાહા—યે બાત કયા તુમારે ઇમકાંનસે બાહેર હુએ
તુંમમેં હરએક આંઇને સલતનતસે માહીર હુએ.
૧ વજીર—ઇસ બાતસે મંનશાયે નહીં અએશહેજી. શાંન.
ક.દમોંપે હોસરકારકે હુંમ સબકી ફીદાજાંન.
હુએ ધ્યાંન ઇસી બાતકા હરએકકો હરઆંન,
વોરોજ. દીખાએ ન કભી ખા.લીકે સુબહાંન.
સુલતાંનકે હો દુશમંનોંકી જાંનકા નુકસાં,
હો બંદજોયે આંખ બને રંજકા સામાંન,
ફીર કૌનસા ખુ.રશીદહોઇસચરખ.પેતાબાંન ?
બાદશાહા—હાં,, સમઝા મએં તુમારી રાએં યાને બાદ મેરે
કૌન તુંમ પરહુકુમત પાએ. અફસોસ ! !
નહીં કોઈ ફરજંદ અપનાં હાએ ! હાએ !

૧ વજીર—આપકે ક.રીબયાં બઇહકે રીશદારોમેં કોઇ સા-
હેબ લાએક હુએ ?

બાદશાહ—અલબત્તા દુર કે રીશતેદારોંમે દો તીન શખ્સ
મુસ્તહ.ક. હુંય.

૧ વજીર—ઊન દો તીનમેં કૌન હોંશીયાર હુએ, કૌન
જી.યાદા હક.દાર હુએ.

બાદશાહ—લાએક કે શાહી નહીં કોઈ મગર હાંમાંન ખુ.શ
અતવાર હુએ, જા.હેદ હુએ નેક મર્દ હય
પરહેજ.ગાર હુએ, સલતનત દું ઊસીકોયે
અરમાંને જાંને જાર હુએ. મગર નહીં માલુમ
વોહ કહાં હે કિસ મુસીબત મે ગીરિફ્તાર હે.

૧ વજીર—ખયર, આપકી મરજી બ મુજબ હામાન કો
લાના તખ્તપર બીઠાના, યહ બાત હરેક કો
પસંદ હે સબકો મંજુ.ર હે મગર દીલ યું
રંજુર હે કે આપ જેસા શેહનશાહ, આલીજાહ,
આદીલ, રહમ દીલ કબ મીલેગા.

મુજફ્ફર—તકસીમ કીયા હરએકકો કસામેં અજ.લને
જો શખ્સ કે જીસ ચીજકે કાબીલ નજર આયા.
બુલબુકો દીયા નાલા તો પરવાને કો જલના
ગમ હમ કો દીયા સબમેં જો મુશકીલ નજરઆયા.

બાબ પહેલા. પડદા ચોથા. રાસ્તા.

(મુજ.ફ્ફરકા આનાં)

ગાના—અલંમને ગંમને આન ઘેરા,
બાલકપનેમે બીન અન ધન તંન ઘરસોંચલ નીકલા
—અલંમને૦

સરાસર બે કલીયાં ઝેલા,
બેકલ બ્યાકુલ બીન અટકલ ચલ કલ બેકલ નીકલા
—અલંમને૦

ખુદા પર સીગરે ધ્યાન મેરા,
પ્યાસા તન મન બન બન જલ ભુન બીન જલ
જલ નીકલા—અલંમને૦

જ.બાની—હુએ હુએ .ખુદાવંદા કીસ મુસીબત મેં જાંન મુબતીલા હુએ, ના માં જીતી હુએ; ન બહેનકા પતા હુએ. કયા કરૂં કીસે કહું? **મુસદ્દસ.**

હુંમહુવે પએદા જહાં મેં દુઃખ ઉઠાનેકે લીયે,
રંજો .ગંમ સહેનેકો ઔર ત.કલીફ પાનેંકે લીયે;
માદરો હુંમશીર થીં .ગંમ .ખ્વાર વોભી છુટ ગઇં,
બેકસીમેં જો કે થીં દીલદાર વોહુભી છુટ ગઇં.

હાએ! .ખુદાજાંને કુંવારી બહેનપર કોનસી મુસીબત ગુજરી. કીસ આફતો બલામેં મુબતીલા હુઈ. .ખુદાયા અએસી ઊમ્રમેં કોઇ બચ્ચા અપનીંમાંસે ન છુટે, ઈલાહી ઐસા જોરો સીતંમકી સીપર ન ટુટે, ઈધર મેરા યે હાલ કભી સહેરા નવરદી કભી કુચા ગરદી તલવો મેં કાંટે ચુબે હુએ. .ખાને પીનેકે બદલે ફાકે કરને પડે હુએં (સોંચકે)

ધ્યાંન જબં ગરદીશે અફલાક પેહમ કરતે હુએ,
હોતા હુએ ફી.જું ચશમકો નંમ કરતે હુએ.
ભીકસે ફા.કા. કુશી હાએ સીતંમ કરતે હુએં.
અપને મકસુંમકી તહેરીરકા .ગંમ કરતે હુએ.
સુનતાહી નહીં કોઈભી ફરીયાદ હમારી,
દે.ખાલકે સુબહાન અગર દાદ હમારી.

ખડા હોકે **ગાના.**

હુઈ રહે કએસી અલ્લાહ લાચારી,
ગમોંસે જાંન હરઆંન હુએ આરી—હુઈ રહેહ૦
સુના ચમંનકી બદલી સુલતાની,
વાંહાંપે બએર બએરાત હુએજારી—હુઈ રહેહ૦
કઈ દીનોંસે ચુકા હું પ્યાસા,
કરૂં વાંહાંકે જાનેકી તઈયારી—હુઈ રહેહ૦

બાબ પહેલા. પડદા પાંચવાં.

દરબારે હાંમાંન.

ચોપદાર—દરબારીયો હુએ ફ.ખરકા સાંમાંન જલવગર,
રૌનક હુએ સલતનતકી ફરાવાંન જલવગર;
હોતે હુએં ત.ખતે શાહીપે હાંમાંન જલવગર,
દારા સીફત શહેનશાહે .જીશાંન જલવગર;
હાં સફ બ સફ ખડે પએ તા.જીમ .ખાસો આંમ,
સર કો ઝુકાએ સબ પએ તસલીંમ .ખાસો આંમ.

ગાના.

સોહાવે સખી આજ વલી સરતાજ,
સુનાવે કોઇ આજ વલી ભયો રાજ—સોહાવે૦
ગોકુલવાલા પ્યારારે ઇંદ્રાસનવાલારે,
તીજે ભયે માહારાજ—સોહાવે૦

ઝાંમીશગર—
શહેનશાહાયે તાજો દોલત મુબારક,
સલાંમત મુબારક સલાંમત મુબારક. શહેનશાહા૦
નહી કોઇ સરતાબેફરમાંને શાહી,
રેઆ યાપે શાહા હુકુમત મુબારક. શહેનશાહા૦
ન આએ નજ.ર શકલ ગ.મ તા કયા મત
સદા રાહતો અએશો ઇશરત મુબારક. શહેનશાહા૦
જહાંસે ગમો રંજ શાહા ઊઠા હુએ.
મુસર્રત મુબારક મુસર્રત મુબારક. શહેનશાહા૦
[હાંમાંન ઔર શએતાંનકા આંના ઔર હાંમાંનકા ત.ખત પર બેઠના.]

હામાંન—અએ મુલાજી.મ વોજો લડકા થા ફકીરોં મેખડા,
કુછવો હોતા હુએ મુજે માલુંમ સુરત આશનાં;
ઊસકો તુ પહછાન મે રખીયો થ ઇમા મેરા,
શકલ ઊસ કી યાદ હોગી તુજકો મએં હું જાંનતા;

ઊસકો હાજ.ર કર શીતાબી રૂબરૂ દરબારમેં,
હાલ પુછા જાએ ઊસકા કુછ મેરી સરકાર મેં.
(ચોબદારકા જાંનાં)

ગાના.

નહીં આગાહ જો મુજસે વોહ મેરી શાંન કયા જાંને,
દીલે દાનાંકે ભેદોંકો કોઈ નાદાન કયા જાને—નહીં આગાહ૦
બદનમે જાનકી સુરત હયે મેરા રાજ પોશીદા,
ભલા પીર જાંનકી પએછાંન કો અંનજાંન કયા જાને—
જો કોઈ અહેલે બાતીન હો વોહ મુજકો જાંન સકતા હએ,
જો જાહેર દેખતા હો વોહ મેરી પએછાંન કયા જાંને—
(ચોબદારકા મુજ.ફ્ફરકો લાના.)

ગાના.

બતા દે હમકો તુ હાલ પ્યારે કે તેરે દીલકો વબાલ કયા હયે—
યેહ ચેહેરા તેરા જો ચાંદસા હયે, તો કયુંકર ઈસકો ગહંન લગા હયે
બતા તો તેરા પીદર કહાં હયે, નીડર નીડર બોલ હાલ કયા હયે—બતા દે૦
ખીયાલ કયા હયે મલાલ કયા હયે, તુ સાફ કહેદે સવાલ કયા હયે,
મુરાદ હાસીલ હો તેરે દીલકી નીડર નીડર બોલ હાલ કયા હયે.

મુજ.ફ્ફર. ગાના.

તન મંન આસ નીરાસ ભઈ મોરી,
કયા હાલ કહે મત બાવરીયા—તન મન આસ૦
છોડ પીદર બન બન ભટકે હમ,
જપેં રાંમ નામ દીન રએન રંગીલે—તન મન આસ૦
ભુકે પ્યાસે તડપ રહે હમ,
બીન જલ થલ જએસે માછરીયાં—તન મન આસ૦

હાંમાંન—દેહાલસે અપને ખબર, જલદી બતા અએ ખુશશીપર;
નાંમે પીદર ઈજ.હાર કર, શાને પીદર ઈજ.હાર કર.

મુજ.ફ્ફર—નાંમે પીદર હાંમાંન હુએ જો તાલીબે ઈમાંન હુએ,
.જીકે ખુદા હર આન હુએ, હરદંમ ઈબાદત શાનહુએ.
હાંમાંન—અએ નૌબ હારે બાગે. હુસનો શબાબ,
બે મીસલ વ બેનજી.રો લાજવાબ;
હો દીલમેં બસ અબશાહકે આયા દમે રાહત,
બે ખૌફ બયાંકર હુએ મુજે તુજસેં મોહોબત,
મીલતી હુએ યહાં કીસ્સે તેરે બાપકી સુરત;
મુજ.ફ્ફર—અએશાહ, પીદર જૈસી હુએ બસ આપકી સુરત
પર આજ પર એસી તો ન થી બાપ કી સુરત
તકદીર બદલ દેતા હે હાં સાહેબે કુદરત.

ગાના.

ચમકી અય ફરજંદ તેરી ઈનદીનોં તકદીર હે,
તખ્તે સુલતાની તેરે બાપકી તો.કીર હે;
અય મુજફ્ફર જાન તેરા બાપ મેં હામાન હું.
દેખતુ અચ્છી તરહ પહછાન કયોં દલગીર હે.
દે મુલાજીમ ઇસકો ન્હીલા કર સીતારોંકા લીબાસ.
અબરે ગમમે ઇસ હમારે ચાંદકી તનવીર હે.
કયા હુઇ અય જાને મન તેરી બહન ઔર વાલદા.
જીન્દા હે યા ઉનકો જીન્નતકી મીલી જાગીર હે.

ગાના.

જબ તીરે સીતંમ ચર્ખે કોહંનસે છુટા,
માં મર ગઈ દીલ અપના વતનસે, છુટા—જબ તીરે૦
બરસોં રહે હમ ભાઇ બહેન આફતમે,
લુકમા ન ગદાઇકા દહનસે છુટા—જબ તીરે૦
ગુંમ હો ગઈ એક બારગી હમશીરા ભી,
અફસોસ મેરા સાથ બહંનસે છુટા—જબ તીરે૦
પાબોસીએ હજરતસે સીતારા ચમકા,
સુરજકી તરહે આજ ગહંનસે છુટા—જબ તીરે૦
શયેતાંન—અયે શાહા એ .ખવાસે જો શીશા હાએ શરાબે

અરઝ.વાંની બાએસે સુરૂરે શાદમાંની મામુર કરને
જાતી હુએ ઊનકો આનેમેં અરસા હોતા હુએ
રંગે મહેફીલ ફીકા હોતા હુએ. અગર દરબારમેં
.ખુંમ મંવાએ જાંએ તો દુની કએફીયત હો યેભી
ત.કલીફસે બચેં આરામો રાહતહો.
હામાંન—મુરશદસે કીસી તરાંહ મુજે આર નહીં હુએ.
ઈરશાદસે કુછ આપકે ઇનકાર નહીં હુએ,
હાં,, અએ અહેલેકારો શરાબ .ખારો પીરકા હુકુંમ
બજા લાઓ. ખુમહાએ શરાબ ઊઠાલાઓ જીસ બાતમેં
પીરકી .ખુશ નુદી હુએ. ઊસમેં તુંમ સબકી બેહબુદી હુએ.
૧ વ.જીર—ગુસતા.ખી મુઆફ કીજે કુછ દીલમેં ઇનસાફ કીજે
શરાબસે દરબારમેં બો ફેમરાફ હુએ અગર
યે ઈસ વ.કત અએશો નશાત મંન.જુર હુએ.
મગર અ.કલો ફીરાસત સે દુર હુએ. જહાં દૌરે
શરાબે મસરરત હોતા હુએ. વહાં દૌરે ચ.ર્ખ સે-
બૌફે અદાવંત હોતા હુએ.
શએતાંન—આહા વાહવા વ.જીર કયાદર પડદા સુનાતા હુએ
મગર દૌરકો .ખુબ નીભાએ જાતા હુએ.
હામાંન—શાબાશ અએ વ.જીર કયું ન હો. ફહીંમ હુએ,
કદીમહુએ, સીયાનાં હુએ, પુરાંનાં હુએ.
૧ વ.જીર—હુજુર ફીર યેહી અરજ. હુએ કે દરબારમેં .ખુંમ.
મંગવાંનાં, પીનાં પીલાંનાં મસલે હતસે દૂર હુએ
અગર સરકારકો યેહી મંનજુર હુએ બંદા
મજબુર હુએ.
શએતાંન—દરબારકે ખીલાફ? રાત હુએ યેરોજ રોશન કુછ નહીં.
.ખૌફ કયા હુએ ઈસકી .કદ .ગન કુછ નહીં.
હામાંન—કૌન મેરે પીર સે લાએગા તાબ,
કએસા દેતા હુએ જવાબે બા સવાબ.
હાં બ .કૌલે પીર હુએ યે વ.કતે અએશ.
અએ વ.જીરે પીર હુએ યે વ.કતે અએશ.

અએ હા.જરીંન દરબારૂ યારોંકે યાર યે શએ .ખુશ .જાએકા વ .ખુશ ગવાર હોતી હુએ જોશે મસ્તીમેં અજબ બહાર હોતી હુએ સુસ્તીકો દુર કરતી હુએ દીલકો મસરૂર કરતી હુએ ઇસકે પીને વાલે દલેર હોતે હુએં દીલ શેર હોતે હુએ.

રૂસતમો બહેમન બનાતી હુએ શરાબ,
રંજ ઔર .ગંમસે છુડાતીહુએ શરાબ.
ઐશો ન શાત ચાહીયે હુરદંમહુ.જુર હો.
દુન્યાંકે રંજો .ગંમ હોન.ખૌફેનશુર હો.
સર મસ્તીયોં કા જલસેમેં આલંમ .જરૂરહો.
બેહોંશીયોંકા બ.જમમેં રંગે વુકુર હો,
મહેફીલમેં શોરે કુલ કુલે મીનાઓ મુલ હુવા,
લાસા.કીયા શરાબકે તોબાકા કુલ હુવા.

કેબત—(શરાબકા ગ઼િલાસ હાથમેં લેકર.)
ફરહતકા સંગ હો, અશરતકા ઢંગ હો;
મહે ફીલકા રંગ હો, બાદેકે જાંમસે.
સોહોબતકા ભંગ હો, શે.ખોંસે જંગ હો;
રીંનદોંકો નંગ હો, .જાહેદકે નાંમસે.
ફરહત અજબ હો, શાદીકા ઢબ હો;
હરરો.જ શબ હો, છુટે આલાંમસે.
બીન તુ ઇનબ હો, જલસા તલબ હો;
ઐશો .તરબ હો, ગુલશનમેં શાંમસે.

[ગલાસ દારૂકા પીનાં ઔર ગતકા બજનાં મુજ ફરકા આના.]
શએતાંન—હાંમાંન તેરા નુરે બસર ખુશ જમાલ હુએ.
ઔર ગુલશને શબાબકા યે નો નેહાલ હુએ.
પર ઈસકી અક.લ કએસી હુએ કએસા ખીયાલ હુએ
હુએ દેખનાં જ.રૂર કે કયા ઈસકા હાલ હુએ.
ઇસકો શરાબ દેકે ખુલે કએફીયત તમાંમ.
સબ રંજ ભુલ જાએ રહે ઐશમેં મુદામ,

હામાંન—દીલસે સુનું મએ આપકે એસે ક.લાંમકો
દુન્યાંમેં દુ'રિવાજ ભલાઇકે કાંમકો.
કહેતા હુએ યું હકી.મેં ખી.૨દ મંદ જાંમકો
રખતા હુએ મરજ.સે યે બરી ખા.સોઆંમકો
વજી.ર—ઈસ ગુલે નોકો નદો જાંમે શરાબ,
હુએ મુજ.ર નાદાંનકો જાંમે શરાબ,
શએતાંન—ક્યું મુજ.ર હૈ તીફલ કો જાંમે શરાબી.
આબે હુએવાં હુએ સુનો જાંમેં શરાબ;
હાંમાંન—વાહ, .કાએલહું પીર આપકે નાદીર જવાબકા;
જહેરા હુએ આબ સુનકે જસ્સે શએખો. શાબકા.
અએ નુરે ચશમ પી ચ્હે પીયાલા શરાબકા
મીલતા હુએ જીસકે પીનેસે રસ્તા સવાબકા.
મોસંમ બહારકા હૈ કરો બોદ નોશીયાં,
અએશો તરબસે બજ.મ મેં હોં ગ.રમ જોશીયાં.
મુજ.ફર—વાલીદ ચ્હેક કૈસા હુકમ સુનાયા ગુલાંમકો.
દેતે હો ક્યું રીવાજ બુરાઇકે કામકો,
યાદે ખુ.દાકો છોડ પીયા મએકે જાંમકો.
ફરમાતે હો હલાલ જો આબે હરાંમકો;
હુએરત હુઇ હુએ આપસે સુંનકે કલાંમકો.
દુન્યાંસે દો મીટા ન ભલાઈકે નાંમકો.
હાંમાંન—બચપનેકી સારીબાતેં છોડભી દે અએ પીસર
ફાએદા હુએ ઇસ્સે શહે જા.દોકો સુન લે અએ પીસર
પીનેસે ઈસકે હોતે હુએ હાંસીલ હજા.ર લુત્ફ
ક્યા સાગરે શરાબમેં હુએ બે શુમાર લુત્ફ
કીસને શરાબકો હરાંમ કીયા હુએ
શરાબહીમેં હુએ જો કુછ મજા.હુએ
ક્યા તુ જાંનતા નહીં, શરાબ જો ન પીયે ઇન-
દીનો વો નારી હુએ.
કે અએસે કીબલઓ કાબાકો આબકારી હુએ.

મુજ.ફર—ખુદાને શરાબકો હરાંમ કીયા હુએ.
ઊસકા પીનાં હમકો બેશક નારવા હુએ
બાદા ખારોંપે ખુ.દાકા ક.હેર હોતા હુએ પીદર
શાહુજા.દાં કોયે બાદા જ.હેર હોતા હુએ પીદર

હામાંન—ખ.લક દુન્યાંમેં હુઇ હુએ કૌનસી બેકાર શએ
.ખાસ પીનેકે લીયે પએદા હુવા હુએ આબે મએ.
ખાંને પીનેકે લીયે પએદા હુઇ હર એક શએ,
કૌન કહે સકતા હુએ દુન્યાંમેં કે બેમ સ.રફ હુએ મએ.

મુજ.ફર—શરાબીકી .ખરાબી સુનીયે.
શરાબી .ખલકમેં મશહુર બદ અફ આલ હોતા હુએ.
શરાબી કા દમેં આ.ખર બુરા અહેવાલ હોતા હુએ.
શરાબી નશે સે ગીરતા હુએ તો પામાલ હોતા હુએ.
હુવા કુછ હોશ તો ફીર ઊસકો ઈજ.મેહેલાલ હોતા હુએ.
.ગરજ, .ખનાસ.કા શએતાંકી સુરત હાલ હોતા હુએ.

હાંમાંન—હમ હુવે પએદા જહાંમેં ખાંને પીનેકી લીયે,
યાકે .જાહેદકી તરાંહ બેલુત્ફ જીનેકી લીયે.

મુ.જફર—ઊઠ ગયાયાં દીલસે .ખૌફે .જુલજલાલ.
કસરે શાહીમેં હુવા આકર હલાલ.
ઝોંપડે મેં જબકે રખતેથે .ક.યાંમ.
આપ ફરમાતેથે હુએ બાદા હરાંમ.

અબ્બાજાંન વોભી .જમાંનાં યાદ કીજેકે આપ હુંમ એક .ખસપોશ ઝોંપડે મેં રહેતેથે જબતોં આપ શરાબકો હરાંમ કહેતેથે બર.ખીલાફ ઊસકે અબ હલાલ ફરમાતે હો બલકે સવાબ બતાતે હો ?

શએતાંન—હો ગયા હાંમાંન તુજસેલા જવાબ,
મએં તુજે દુંલે જવાબે બાસવાલ.
પહેલે વાલીદ થા તેરા ખસ્તા .ખરાબ.
અબહુવા મેરે સબબ સે કામયાબ.

મુછતા હું તુજ સે મએ બતલા શીતાબ.
કયું નજીસ બાદા હુવા હએ દે જવાબ.
મુજ.ફર—ફૈલ યેહ ઇબલીસ કા હએ લે જવાબ.
યે અદુકો તીરસા હએ લે જવાબ.
શએતાંન—તુ.ખમેં બદીતો .ખલકમેં ખોતી નહીં શરાબ
અક લો.ખી રદ બશરકી તોખોતી નહીં શરાબ.
હાંમાંન—મરહબા કયા આપકી તારીફ કીજે અએ જનાબ
આપકે કહેને બ મુજબ સબસે હએ બહેતર શરાબ.
ઇસ સખુ'ન કા પીરકે બહેતર કોઇ દેવે જવાબ.
કીસકો તાકત કીસ કો જુરઅત ઔર કીસકો હએ યેહ તાબ.
૧ વ.જીર—અગર જાંનકીઅમાં પાંઊ તો .જબાંનપર લાઊં.
હાંમાંન—જાંન બક્ષીકી હએ તેરી કર બયાં
જો તેરા મતલબ હએ જલદી કર અયાં.
૧ વ.જીર—કયા હુવા ઇર શાદ ફીર ફરમાઇ યે,
આઇયે મએ દાંન મે તો આઇયે.
શએતાંન—સુનીયે-તુખમે બદી જેહાનમે ખોતી નહી શરાબ.
૧ વ.જીર—યેભી કહો કે અકલભી ખોતી નહીં શરાબ.
શએતાંન—શરાબ પીનાં કયા ખરાબ હએ ?
૧ વ.જીર—ફીર ઇસ્સે અછોંકો ઇજ.તેનાબ કયોં હએ.
શરાબ પીના ખરાબ કયોં હયે
શએતાંન—શરાબ પીનાં હએ એક કરીનાં, બતાઓ ઇસમેં
અજાબ કયા હએ,
અસરસે જીસકે હો સાફસીનાં, બયાંન કીજે ખ-
રાબ કયા હએ.
૧ વજીર—શરાબીકા હએ સીયા હસીનાં, કદુરતોંકા હીસાબ
કયા હએ.
નગીને દીલપર હએ જંગે કુલ્ફત, બતાઓ
ઇસમેં સવાબ કયા હએ.

શએતાંન—ઈમાંન પીકે છોડ દે ઈનસાન કા હએ કામ
કહેનાં બુરી શરાબકે નાદાંનકા હએ કામ.
૧ વજીર—ઈમાંન દેના ખા.લેકે સુબહાંનકા હએ કામ,
દેકર શરાબ છીનનાં શએતાંનકા હએ કામ.
શએતાંન—હોશો હવાસ અપને જો ઈનસાં બજા રખે.
શએતાંકી કયા મજાલજો ઈમાં જુદા કરે.
૧ વજીર—કીસ તરાહ હોશ આદમી અપને બજારખે.
શએતાંન જબ શરાકી આફ્‌ત બપા કરે;
શએતાંન—અશરફ્‌ હએ જા.ત હજ.રતે ઇનસાંનકી અગર
શએતાંકે મક્સે નહી રખતા હએ કયું હજ.ર
૧ વજીર—સચ હએ ખુ.દાકી ખ.લકમે બહેતર હએ આદમીં
શએતાંકે મક્સેનહીં પર ઈસિકો આગહી;
શએતાંન—તોકયા એએ વજી.ર ખુદાકે અછે બંદેકો શએ-
તાંન ખ.રાબ કર સકતા હએ ખુ.દાકે કારખાનેમેં
દખ.લ દેતા હેએ ખુ.દાઇકા દમ ભરતા હએ !
૧ વજીર—નહીં નહીં જબ ખુ.દાકો અપને બંદેકા ઈમતેહાંન મંજુરઃહોતા હે તો ઇબલીસ મરદુદ મસરૂર હોતા હએ ખુદ શરાબ પીના ઈમાંન દારોંકો ર,ગબત દીલાનાં શએ-તાંકા કાંમ હએ શએતાંન મરદુદ ઈન હી હરકતોંસે બદનામ હએ. અગર કોઇ મરદે ખુદા હએ હુશીયાર હએ તો લાનતી કો લાહોલ કા ઠોકા લગાયા, સામે નેસ ભગાયા ઔર જો કોઈ કુછ નાદાંન હે વો શએતાંન બેઈમાનકે ફરેબ મેં આ ગયા ધોકાખા ગયા આ.ખર બંદાબ શર હએ ઔર શ-એતાંન બાની યે શર હએ.
શએતાંન—જબ અપના ફાયદા નુકસાન
બદી ઈનસાન કરતા હએ, નહીં ખાલીક સે ડરતા હએ
કીયેસે ફીર મુકરતાર હે ગુનાહ શએતાં પે ધરતા હે.
૧ વજીર—નેકી કરો તો ,ખાલીકે સુબહાં મદદ કરે.
લેકીન બદીકે કાંમમેં શએતાંન મદદ કરે.

શએતાંન—શએતાનકો કયા ગર.જ કે ઈનસાસે કદ કરે.
લાજીમ કે મયેકે પીનેકી ઈનસાન હદ કરે

૧ વ.જીર—યેહે માના હમને ઊસકી મુકરર જો હદ કરે.
ફીર કુછ સમજકે સોંચકે વોકારે બદ કરે.

મગર ઈસકા અંદા.જા લગાનાં કંમ ઈસતે માલ મેં-
લાનાં .ખુદ કો. જીયાદતી સે બચાનાં દુરકા 'ખીયાલ જમાંનાં
દુશવાર હએ. આપ કીયે બેજા તકરાર હએ.

શએતાંન—(બાદશાહાસે) સુનીયે હજુર કહતે હેં પીને કીહદ કરે.
ફીર કયું જીયાદા પીને મેં ઈનસાન કદ કરે.

(વજીરસે) યે આપ કાફરમાંનાં હદ બંદીકી રાહે
બતાંનાં ગ.રજ. શરાબ કો પીનાં પીલાનાં મગર હદસે પાંઊં
ન બઢહાનાં દુરૂસ્ત હએ મગર બીલકુલ ઈસે ઈનકાર શા-
હોંસે તકરાર ફીજુલ બાતોં કા ઈસરાર ખીલાફ આઈને દર-
બાર હએ, નાદુરૂસ્ત હએ, બેકાર હએ, લાજી.મતો યું
હએ કે થોડી પીયો એહતેદાલ પર રહો, હદ સે ન બઢહો,
શરાબકો બુરી કયું કહો.

૧ વજી.ર—મએં પહેલે કહે ચુકાહું મુકરર જો હદ કરે
તો સોહબ ફહીમ હદ સે ન બાહેર કદમ ધરે. યેહે
સચ હયે મગર બુઢહે હદસે જી.યાદા પીજાતે હએં
અકલ મંદ ધોકા ખાતે હએં યેતો બચા હએ નાદાંન
હએ અબતક ખાંનાં ખાંનેકા અંદાજ. નહીં. જાં-
નતા શરાબ એહેતેદાલ સે પીયે યે દીલ નહીં
માંનતા સાહેબ યે લડકા હએ અગર શરાબકા
મજા. પાએગા તો ખું.મકે ખું.મ ઊતાર જાએગા.

શએતાંન—દીલકા અંધેરા દુર હો જાંમે શરાબસે,
જુ.લમત કદેમે રોશની હો આફતાબસે.

૧ વજી.ર—મએંમાંનતા હું દીલસે યે કહેનાં જનાબકા,

હુએ નાંમ આફતાબહી સાહેબ શરાબકા.
લેકીન યે બચ્ચા કુલ હુએ સાહેબ ગુલાબકા,
પજ. મુરદા ગુલકો કરનાં હુએ કાંમ આફતાબકા.

શએતાંન—ગુલકો જી.યાદા ગરમીંનહો આફતાબકી,
બચ્ચોં કે વાસ્તે હો કોઇ હદ શરાબકી;
હુયેં હલાલ અયે જાને મન સુલતાન જાદેકો.
રંગત કુછ ઔર હોતી હુએ અફજું ગુલાબકી,
તાજા. દમાગ કરતી હુએ ખુશબુ શરાબકી.

મુજ.ફ્રર—સાહેબ મોઆફ કીજીયે બાદાહરાંમ હુએ, કમ
યાં જીયાદા પીનાહી ઈસકા હરાંમ હુએ.
જીસકો શરાબ ખા.રીમેં હમસે કલાંમ હુએ,
દુશમન હુએ ઊસકો અપને તરફસે સલાંમ હુએ.

શએતાંન—(મએકશી કામજા. તું કયા જાંને, હાએ
કમ્બખ.ત તુને પીહી નહીં. બાપભી કયા તેરા
દુશમન કહેતા અએ નાદાન હુએ.

મુજ.ફ્રર—બાપભી તેરી તરેહ હાં દુશમને ઇમાંન હુએ.

શયેતાંન—મયે હું દુશ્મન પર તુમારા.

મુજ.ફ્રર—શાએદ કે તુ શએતાંન હુએ.

શએતાંન—મએંતો હું શએતાંન વાલીદ કૌન હુએ તેરા બતા.

મુજ.ફ્રર—તુ.જીયાદાં ઊસે હુએ ઔર વોહુએ તેરે સે સીવા.

હાંમાંન—હાં, હાં, કંમબખ.ત કયા બકતા હુએ પીરકો શએ-
તાન કહેતા હુએ આકેબત ખ.રાબ કરતા હુએ
દોજ.ખ. મોલ લેતા હુએ ના હીંજાર .બદકાર બદ
શઆર પીરકે ક.દમોં પેતુજે નીસાર કરૂં કુરબાંન
અએ બદકાર કરૂં અએ મુલાજી.મ જલદતર
.જીન્હાં મેં ઇસકો કૈદકર.

(સીપાહી કા મુજફ્રરકો કયદ કરના.)

બાબ પહેલા. પડદા છઠા. જંગલ.

(મહેરકા આંનાં)

ગાના.

કોઈ સુનો મેરી ફરીયાદ,
ઇસ બનમે મુજપર ગુજરી હયે બેદાદ–હાય–હાય–હાય
એક તો મુજસે માં છુટી ઓર સબ છુટા ઘરબાર,
તીજે માંજાયા છુટા રેહે ગઇ મયેં લાચાર.
દુંનીયાંમેં મુજસા કોઇ નહીં નાશાદ–હાય–હાય–હાય
હાય મયેં પએદા હોતેહી મર જાતી—બેસામાં,
યેહ દુખડા કયું ઝેલતી અધભરમે હયે જાન.
જંગલમે મેરી મીટ્ટી હયે બરબાદ–હાય–હાય–હાય
શેર કોઇ ખાટો મુઝે યા કોઈ ડાલે માર.
છુટુ ઈસ જંજાલ સે મેં દુખ્યા લાચાર
એહ બન મેરા બન જાયે જલ્લાદ, હાય, હાય, હાય.

ગાના.

સુનો સદા યેહ બારી બારી, કોઈ કરતા હયે આહોજારી,
ચલો સુનેં હકીકત સારી, કીસે જાંન હુઇ હયે ભારી.
મીલી મીલી લો યેહ આજારી, ગમો અલંમમે હયે બેચારી,
કયું આઈ દીવાંની બંનમે–કયા સોંચ કીયાથા મંનમેં૦
કુચ્છ જાંન હયે બાકી તંનમે;
ઈસે પાંનીકી હયે પ્યાસ, કુવા નહીં પાસ, યેહ હયે લાચારી,
યેહી કરતીથી આહોજારી–સુની સદા યેહ બારી બારી૦
સોદાગર—અએ ઔરત નેક સુરત તુકૌન હએ કહાંસે આ-
ઇ હએ, કયા કીંસીસે જુદાઈ હએજો સહેરામેં
ફરીયાદ કરતી હએ કીસકો યાદ કરતી હએ કીસ
લીયે રોતી હએ બે મૌત અપની જાંન ખો-
તી હએ.
મહેરનીગાર—અએ રહેમ દીલ જવાન ખુદા તુજ પર
મહેરબાંન ઇસગંમજદા અફસુરદા દીલપર સખત

મુશકીલ હુએ રગ.રગ. નશતરે .ગ.મસે ઘાયેલ હુએ કયા અપની હકીક્ત કહું કહાં કહાં સર-ફોડું ગ.રીબુલ વતંન ખ.સ્તાતંન ખ.ાનુંમાં આવારા અજી.જોં સે જુદા મુસીબતમેં ગીરફ્તાર હું જી.ન્દગીસે બેજા. રહુ અગર તુજસે હો સકે તો યેહે સલુક કર કે કીસી શહેર મેં પ્હોંચાદે કહીં નોકર રખાદે તુજ કો સવાબે અજી.મ હોગા તુઝ પર ફજ.લે .ખુદાએ કરીંમ હોગા વગરનાં સર ઊડાદે અજા.બસે છુડાદે.

સોદાગર—યે બીચારી દુઃખીયારી સીતંમદીદા આફત રસીદા નહીં માલુમ કયું કર યહાં તક આઇ હુએ કીસી સીતમગર કી સતાઇ હુએ ઇસકી દીલદારી .ગ.મખ.વારી લાજી.મ હુએ. તસલ્લી તશફ્ફી મદદગારી લાજી.મ હુએ અએ બેકસો તન્હા કુચ્છ દીલમેં ન ઘબરા મએં સોદાગર હું તુઝ સે કબ-બાહે રહુ રહેમ દીલી મેરા કાંમ હુએ. હર શહેરો દયાર મેં મેરા નાંમ હુએ બહોત બડા તાજર હું દુનીયાંકે નેકો બદસે માહેર હું વતંનકો જાતા હું મુસાફરાના યહાં આના હુવા મેરે તેરે ઇતફાક કા બહાના હુવા અબ યહાંસે શહેર મેરા પાસ હુએ કયું દીલ મેં ઊદાસ હુએ. ચલ મેરે સાથ ચલ. ક.એદે અલં.મસે નીકલ મએં .ખુદ તુજે નૌકર રખુંગા હર તરાંહ તુજે .ખુશ કરૂંગા વર્ને તુજે તેરે ઘર પહોંચા દુંગા અજી.જોં સે મીલાદુંગા મુલાજી.મો ઈસે સાથ :લેજાઓ મએંભી અભી આતા હું ચ.લો જાઓ જલદી જાઓ.

(જાંનેબાદ)

અજબ દીલ રૂબા હુએ અજબ ખુશ અદા,
અજબ માહેરૂ હુએ અજબ માહેલક.ા.
મએં એક દીલસે કયા ઇસિકા આશક. બનું,

જોહાં લાખ .જાંને તો કુરબાં કરૂં.
બહુર હાલ અબ અપને ઘર જાંઉ મએં,
વહાં વસલ કી ઇસ્સે ઠેરાઊં મએં.

બાબ પહેલા. પડદા સાતવાં.

(સોદાગર કા મહેલ.)

ગાના.

મારે પડે હમ પ્યારી ફુબંનકે,
પ્યારીફુબંનકે નાજુક બદંનકે—મારે પડે૦
ઇનકાર છોડો ઈકરાર જોડો,
દુલહા બનાઉં જાઉં વારી દુલ્હંનકે—મારે પડે૦
મીસરી ખીલાદે શરબત પીલાદે,
બોસે દેડાલ પ્યારી પ્યારે દહંનકે—મારે પડે૦
દીલકા ગની હું ઘરકા ધની હું,
ગમ્જે દીખાઓ મોહે સારે જોબંનકે—મારે પડે૦

ગાના,

અરે આએ તોરે કામ—સદા નેકી,
ગમસે છુડાનેકી નેકી ન ભુલું રે,
નેકી ન છોડ નીકો નામ જમાનેકી—અરે આએ૦
લેકે નીકોઇ કોઇ નેક ન છોડે રે,
નેકી દીખાએગી આરાંમ-દીખા નેકી—અરે આએ૦
સોદાગર—વસલસે ઇનકાર કરનાં કીસ લીયે-
બે સબબ જી સે ગુજ.રનાં કીસલીયે.
તુ જો મુજસે વસલકી ઠએરાએગી.
અએશો અશરતકા મજા. કુછ પાએગી.
ઔર મુજસે ગર તુજે ઈનકાર હુએ.
જબ્ર પર બંદાભી અબ તૈયાર હુએ.

મેહેરનીગાર—શએતાં પલીદ જાં.ની એ બદ જા.ત બે હયા
દાંમન છુ ન મુજકો લગા હાથ બે હયા.
કયા બક રહા હએ મુંહસે ખુ.રાફાત બે હયા.
હરગીજ. ન મુજસે કહે યે બુરી બાત બે હયા.
સમત મેરી બીગાડ ન તુ બહેરે કીબરીયા
તુજસા શરીફ ઔર યે કુછ દીલમેં વસ વસા.
કુછ શરમ ચાહીયે તુજે આએ મરદે બા ખુ.દા,
દીલકો બદીસે ફેરકે રાજી હો કી.બરીયા.
મોહસિન કો યે ખ.યાલ તો એહેસાંન ફીર કહાં.
કાબેસે કુફર ઊઠાતો ઇમાંન ફીર કહાં

સૌદાગર—તુજસે સનમ કે ઈશક.ને લાચાર કર દીયા,
હોશો હવાસો અક.લસે બેકાર કર દીયા;
કએસી હયા કે સાહેબે જુ.નાર કરદીયા;
ઈનકારને તેરે મુજે મુખ.તાર કર દીયા.
કાબેકો કયા સમજતા હું ઇમાન ચીજ કયા
ઈસલાંમો કુફ્રકી મુજે ઇસ દંમતમીજ. કયા;

મેહેરનીગાર—અએ નારવાએ ખ.લક સીતંમ ગાર બે હયા,
તુજપર ખુ.દાકી માર પડે બાનીયે જફા.
ચલદુર સાંમને સેહો સમજે તુજે ખુદા,
નફરત હએ તેરી શકલસે ચલ હય વ્હાં સે જા.
મુમકીન નહીં કે પાએ મુરાદ અપની ના મુરાદ;
ઊલ્લુ સે ઈનદલીબ કા હોતા હએ ઇતેહાદ.

સૌદાગર—કયું ગાલીયાં સુનાતી હએ બેસુદ બદસીફાત.
જા.હેર હએ ગુફતગુ સે નહીં હએ તુજે કુજા.ત;
સમજામેં દીલ લુભાને કી કરતી હએ તુ વ્હ ઘાત.
ઊલ્લુ મુજે બનાતી હએ હએ છેડનેકી બાત;
કબ છોડતા હું તુજકો મએં ઈસ વક.ત બેહયા;
મએં આજ અપને દીલકા નીકાલુંગા હોસલા,

(હાથ પકડનાં)

ગાના.

અરે મુંવે છોડ મોરી બાંઈ રે મુરકીયાં—અરે મુવે૦
હાયરે પડી મયે કુએસી બલામે
છોડ મુજી મોરી બાંહે આઈ રે લટકયાં—અરે મુવે૦
દેના ભલાઈ લેના બુરાઈ
કાનોંમે જહાંનકે સુનાંઈ રે ભનકીયાં—અરે મુવે૦

૧ પડોસી ૧—.જાલીમ યહે તેરે ઘરમેં હુએ હરવ.કત શોર કયા દંમ ભરતો નીંદ લેને દે અએ બાનીયે જફા. ક.મ ઊ.મ્ર લડકી હુએ ઇસે ઐસા ન તુ સતા. લા.જીમ હુએ ઈસકી મરજીપે રખ દીલકા મુદદઆ ઔર યું તો ઈસકી જાંન કીસી રો.જ જાએગી. .જાલીમકો એસી .જીદ કભી ફાંસી ચડાએગી.

સોદાગર—કયા ગડબડ કરતા હુએ બેહુદા બકતા હુએ હંમ અપને ઘરકે મુ.ખ્તાર હુએં કયા તેરે .ફરમાં બરદાર હુએ.

મેહેરનીગાર—અએ મુજપર રહેમ કરનેવાલો મુજકો ઇસ મુજી.સે છુડાલો મુજકો ફરે બસે યહાં લાયાં હુએ કુચ્છ બદીકા ઇરાદા હુએ નહી માલુંમ કયા દીલમેં સમાયા હુએ.

સોદાગર—હા, હા, ઔરત કા મક્ર શુરૂ હુએ અજી યે બડી દુર હુએ ઔરતકા હસનાં જાદુ ઔર રોનાં .કહેરે .ખુદા હુએ આફતકા ટુકડા હુએ યે ઇસકા અદના ફી.કરા હુએ રોઈ ચીલાઈ તો પડોસીયોં કો જગા દીયા હંસી ઔર .ગમ.જા દીખાઈ તો અપનાં બના લીયા અજ્યે લોંડી હુએ નાહક તકરાર કરતી હુએ આ.કાકે વસલસે ઈનકાર કરતી હુએ.

૨ પડોસી ૨—અરે ભાઇ હમસાયેોંકી નીંદ હરાંમ હોતી

હુએ બીગડી, ઔરત ભી કહીં રાંમ હોતી હુએ
ઇસકો ઘરસે નીકાલ દે આફતકો ટાલ દે.

સોદાગર—યેહી દીલ ચાહતા હુએ હરતરાંહ આફતકો ટાલું મએ.
ખ.રીદાર ઇસકાદે ખું મએ તો બેશક બેચ ડાલું મએં.

નાએકા—સચ હુએ બદ ખસલત હુએ યે લોંડી મુજે દીલ-
વાઇયે. મએં ખ.રીદાર ઇસકી હું કુછ મોલતો
ફરમાઈયે. કહો, કહો, જલદી કહો, હર વ.ખતકી
આફતકો પાસ ન રખો.

સોદાગર—નાએકાજી, ખ.રીદો યાં ન ખ.રીંદો
દો લાખ અશરફીસે તો દાંમ ઈસકે કમ નહીં
ઈસિપર ન તુંમ ખ.રીદ કરોગી તો ગ.ંમ નહીં.

નાએકા—અજીલાખભી નહી હજા.રભી નહીં સો રૂપ એ
દેતી હું મુફત આફત મોલ લેતી હું દો લાખ
અશરફી કોઇસે લેકે કયા કરૂં કીસ કીસકા ઘર
ઊજાડું જો કીમત અદા કરૂં સાહેબ મેરે ઘરમેં
ઐસે બહોતસે રંગ બરંગ શાશેકે ટુકડે પડે હુએં
જીનકી ચમક દમક સે હીરા શરમાએ પન્ના કટ કટ
જાએ એકસે એક નોચી અછી અનીલી, રસીલી,
રંગીલી, છબીલી, ચુલ બુલાહટ, અચપલાહટ,
બાંકી, તીરછી, બનાવટ, સજાવટ, લગાવટ, બની
ઠની, સુરત, સીરત, મેફાએક, એક એકસે લાએક,
ગાનેમેં તાક. નાચ મેં મશ્શાક., આશીકોં કે દીલ
છીનને વાલી, તમાશ બીનો કો ઝાંસા દેને વાલી,
ચાલાક, બે બાક, ઐયાર, મક્કાર, તરરાર, હુંશી-
યાર, મોજુદ હુએ ઈસિ કાઠ કી પુતલીકો લેકે કયા
કરૂંગી કયા કઠ પુતલીકા તમાશા કરૂંગી.

ભડવા નથ્થુ—સ.ખુન મએ કહું અપની એક રાએકા,
કે હુએ ફાએદા ઊસમે અએ નાએકા.
દોસો રૂપએ એક, દોસો રૂપએ દો, દોસો
રૂપએ તીન.

સૌદાગર—ઠએરો, ઠએરો, અભી એક ન દોન તીન મુજે ઈસ પરબીન સે કુછ કલાંમ કરના હુએ, આ.ખરી હુજ્જત તમામ કરના હૈ કયું હુએ ના.જની અબભી કહા માંનતી હુએ યાં નહી દેખ પછતા-એગી ઈ.જા ઉઠાએગી અબભી કુછ ગયા નહીં મામેલા હાથોં હાથ હુએ સૌદા બીકા નહીં, (મહેરકા .ખામોશમુંહ ફેરલેના.) લાઓ નાએકા ૭ રૂપએ લાઓ ઔર ઈસ લોંડી સે કમા ખાઓ.

મેહેરનીગાર—અફ્સોસ સદ અફ્સોસ તકદીરને અબભી ન પલટા ખાયા એક નયા રંજો .ગંમ સાંમને આયા એક જફાકાર બદશઆર સે રેહા હુઈ થી. તો દુસરી કુટની ઐયાર મક્કાર કે પાલે પડી અબ ઈસમતકા બચાનાં અલાહ કે હાથ હુએ ઉસકા ફ.જલો કરંમ હુએ તો અપની નેક નીયતી સાથ હુએ.

(સબકા જાંનાં)

બાબ પહેલા. પડદા આઠવાં.

કૈદખાનાં.

(મુજફ્ફરકા કેદીકી હાલતમેં દીખાઈ દેના.)

ગાના.

મેરા નસીબ હયે સો ગયા, યેહ જીન્દામે રહેના એ યાર,
કીસીસે કયા કહેના—મેરા નસીબ૦
ફ્લકસે હંમપે કયા કયા જુલ્મકે બાદલ બરસતે હએં—
નશાતો અએશકી સુરતકો હમ હરંદમ તરસતે હએં,
મીસાલે આએના સ.કતે મેં હએં કયા બોલ સકતે હએં,
ન જીતે હએં ન મરતે હએં યુંહી હરદંમ સીસકતે હએ,

મેરી ખોરાક ગમ હો ગયા, યેહ રંજો ગંમ સહેના--ઓ યાર.
કીસીસે કયા કહેના—મેરા નસીબ૦
શએતાંન—પ્યારે અપને વાલીદ મેહેરબાંન કા હુકમ માંન-
લે જીન્દાં મેં યું તડપ કર ન અપની જાંનદે.
મુજ.ફર—અગર વાલીદ મેહેરબાંન હોતેતો હંમ કયું
હાથ.લે જી.નદાં ન હોતે.

ગાના.

ગુનભરી ધુન મોરી સુંન પ્યારે,
સાગરે શરાબપર નજર ન અંએઠી કર—ગુન ભરી૦
જાનકે તુ અંનજાંન બને કયું જાંન અએ જાંની કયું હારે,
શરાબ પીના નેક કરીના, સમજે હયેં દાના સારે. ગુન ભરી૦

હાંમાંન—માંનેજો મેરા હુકમ રખું જાંસે જીયાદા,
હું વર્ના તુઝે રેંજ મએં જિ.ન્દાન સે જી.યાદા.
મુજ.ફર—હએ જાંમ કા પીનાં મુજે જી.ન્દાં સેજીયાદા.
લો જાંનકે મુજકો નહી ઇંમાસે જી.યાદા.
હાંમાંન—ઇધરતો દરદે ફ્રર જંદી ઔર ઊસપર પીરકા ફ્રરમાં
ગર જ.દોનો તરાંહાં મુશકલ હએ હર સુરત સે હુંહેરાં
મુજફ્રર—અબસ હએરાંન હોતે હો ન માંનો પીરકા ફ્રરમાં
મુજે માજુ.ર રખો બનતે હો કયું બંદએ શએતાં.
હામાંન—તુ કહેનાં માંન લે અબભી તુજે છુડા દુંગા.
નહીં મએ તેગ. સેસરકો તેરે ઊડા દુંગા.
મુજ.ફર—પીદર બરાએ ખુદા જલદ ખેંચીયે શમશીર
કે અએસ જીને સે બેજા.ર હે બહોત દીલગીર.
હાંમાંન—તુ દરપરદા ઇસે પીજા યહાં કોઇ ન દેખેગા.
મુજ.ફર—યે કયા બકનાં હએ યહાં કોઈ ન દેખેગા.
હાંમાન—યહાં કોઇ હાજ.ર નહીં મુખ. બીર નહીં.
મુજ.ફર—તો કયા .ખુદાભી હાજ.ર ના.જર નહીં.
હામાંન—નહીં બેટા યહાં કે હાલસે કોઈ માહેર નહીં.

મુજ.ફ્ફર—બખુ.દા આપ સા કોઈ બદકાર નહીં જાબર નહીં
હાંમાંન—તો કયા ય્હાં ભી તેરા માબુદ હે.
મુજફ્ફર—ખુદા સબજગા મૈ। જુદ હુએ.
હાંમાંન—અછા બતાકીસ તરફ હુએ કહાં હુએ વો?
મુજ.ફ્ફર— અએ પીદર હર જગાહ અયાં હે વોહ.
હાંમાંન—તોકયા ઇસ સતુંન મેં ભી ખુદાકી જા.ત હુએ?
મુજ.ફ્ફર—હાં, અએ બાબા હર જગાવો આલી સીફાત હુએ.
હાંમાંન—સતું મે કયું કર ખુ.દા નીહાં રહે સકતા હુએ?
મુજ.ફ્ફર—વોહ હર જગા અયાં ઔરનેહાં રહે સકતા હુએ.
હામાંન—અરે દીવાંને અકલસે બેગાનેં યેકયા ખુ.રાફાત બકતા હુએ ખંભે મે ખુ.દા કીસ તરહાં રેહ સકતા હુએ.

મુજ.ફ્ફર-જો કાએલેકુદરત નહીં અંધા હુએ આંખોંમે બસારત નહીં.

હાંમાંન-દીખલાએંગા ન મુજકુ સતુ મેં અગર ખુ.દા.
તુજકો ખુ.દાકે પાસ મએં ભેજુંગા બેહયા.
(હાંમાંનકા ખંમકો લાત મારનાં સાંપકા નીકલકર કાટનાં શએતાંનકા ભાગજાનાં ઔર હાંમાંનકા શોર મચાનાં તમાંમ દરબારીયોંકા આનાં આર હામાંનકા ગીર પડનાં.)

હાએ ગઈ મેરી જાંન અલ અમાંન, અલ અમાંન, અલ અમાંન.

૧ વજીર-હુજુ.ર કયા હુવા કયા હુવા ખ.એર બાશદ.

હામાંન—અરે મુજકો સાંપને કાટા જહેર ચડતા ચલા.
હુએ હુએ ખુ.દા વંદા મએં જીયુંગા યા નહીં
ઈસ મરગે નાગહાંસે બચુંગા યાં નહીં.

૧ વજીર-અરે જાઓ જાઓ જલદી જાઓ કીસી મંત્રીકો લાઓ (હકીંમકા જ.હેર મોહોરા હામાનકે હાથ-પર રગડના.)

હાંમાંન—હાએ કુછ ન હુવા જો મએને બરસોં સીજદે
મેં સર ઝુકાયા વો સર ઝુકાના કુછ કાંમ ન આયા
હાએ અબ ખબર હુઈ મુદત્તોં બંદગી મેં બસર
હુઈ .ખાલી .જબાંન હીલાઈ મગર મતલબકી બાત
હાથ ન આંઈ હાએ વ.જીર તુ અલબતા દાનાંએ
રોજ.ગાર હુએ તેરા ખાસાને હુકમેં શુમાર હુએ
તુને વહીંજાંન લીયા કે મેરી રીયાકારીકી બંદગી
થી ન .ખુદા કે પરસતંનદગીથી હાએ શાને તક
.જહેર ચડ આયા (ઘબરા કે ઊઠનાં ઔર કહેનાં)
લ્હુ લો વો અજ.દહા લેહેરાયા .જહેરને મુજકો
તમામ કીયા હાએ મેંને કૈસા બુરા કાંમ કીયા
(ગીર પડનાં દુસરે વજીરને હાંમાંનકા સરજા.નૂ પર
રખ કર બએઠનાં હામાંનકા સોકર યે શેર પડહના.)

ગરહાદીયો રહેબર તેરા શએતાન નહોતા.
ઈસિ તરહ સે અંજાંમભી હાંમાંન નહોતા.

[હાંમાંનકા મર જાનાં વ.જીરે આજ.મ કા મુ.જફર પાઉં કી જંજીર નીકાલ કર કએદસે છુડાનાં મુ.જફર કા અપને બાપકે પાસ બએ ઠકર અફસોસ કરનાં રામી શગરોં કાગાનાં બાદ ઊસકેસબકા ગાનાં ઔર મુજફર કોતાજ પહેનાનાં.]

સહેલીયાં—ય્હે બદીમે પાયા ગમ અરે આદમ
બેદાર રહો હુશીયાર રહો તુમ નેકીં મે હરદમ—ય્હ બદી
ઉસદીનકો લો પહછન, કરો સામાન, કરો ધ્યાન,
જરા સુલતાન યહાં ફીર કહાં રહા હામાન.
કરો હરદમ રબકીયાદ, રહો દીલશાદ
બદી કરેને વાલોંકી હોભી હે મટ્ટીયોં બરબાદ
જો દૌલત તાઅત પાએ, ઇસ જહાં મે ઈશરત પાએ
મરજાએ હો જન્નત પાએ, ન હો યાદ "**કરીમ**" કીકમ
—અરે આદમ ય્હ બદી.

સબ દરબારી. ગાના.

હજાર શુકર હૈ ખુદાએ દો જહાન કા,
જમા નયે સિરેસે રંગ બોસતાન કા;
આખીર બદ હુઆ નતીજા બે ઈમાનં કા,
ખુલા નસીબ એક નેક નવ જવાન કા.
જો કરતા હૈ બદકારી, યોં પાતા હૈ વોહ ખ્વારી,
હાલ ગુજરા જો કુચ્છ સારા હામાન કા;
હૈ શાદ મુજફ્ફર દાના, અબ રખખો તાજ શહાના,
આયા ઉસપે હુઆ સુભાન કા—હજાર શુકર.

(ડરાપ સીન.)

બાબ દુસરા. પડદા પહેલા.

(નાએકાકા મકાંન.)

નાએકા—મએંભી .ખુશ નશીબ હું ઈસ બાતમે ના.જાં હું કે **મેહેરનીગાર**કો .ખરીદ કીયા ગોયા ધુલે મેંસે મોતી મીલા, કોઇ નોચી અએસી નહીં, ઇસ્સે બડ.હી ચડ.હી નહીં હસીન હુએ મહેજબીંન હુએ ગાનેવાલી નાચનેવાલી, સુરતવાલી છબનીરાલી મગર યે એબ હુએ કેહવા લગી નહી નાશગુફ્તાકલી હુએ ખીલી નહીં તમાશ બીનોં સે નફરત હુએ કીસીસે દીલ લગી નહીં અચ્છી તરહ ધુલી મીલી નહીં ઈસિમતકા દંમ ભરતી હુએ પરદેકી બુવા બનતી હુએ છુપ છુપ કે નીખરતી હુએ.

(મેહરનીગારકા ઊસે દેખકે આના.)

મએનેભી બહોત સીનૌચીયે' નચાઈ સે'ક.ડાં છો-
કરીયે' મેરે પાસ આઈ મગર મેહેરનીગાર તુજસી
હસી'ન .ખુશ આઈ'ન .ખુશ ગુલુખુશરૂ .ખુશ અ'-
દાજ, સરાપાનાજ, કોઈ નહી' મગર નેક બખ.ત
તમાશ બીનોંસે આંન કરતી હુએ. અપની હઠસે
મેરા નુકસાંન કરતી હુએ.

મેહેર—સુબહાન અલ્લાહ! આપકો નુકસાંનકા ધ્યાંન હુએ.
ગુનાહો કા અરમાંન હુએ ઈમાંનકે નુકસાંન સેડરો
ગજ.બે ઇજ.દે સુબહાંન સેડરો જબ તુ'મ મેરે
નાચ ગાનેસે ફાએદા ઊઠાતી હો તો ફીર કયુ' મુજે
ગુનાહગાર બનાતી હો દીનો ઇમાન ખોતી હો
બદી કા બીજ બોતી હો.

નાએકા—સચ હુએ પ્યારી તેરે નાચ ગાનેસે સબ કુચ્છ
પાતી હુ' બહોત ફાયદા ઊઠાતી હુ'. મગર હીરસ
ઔર ભી પાઊ ફએલાતી હુએ લાલચકો બડ.હાતી
હુએ ઈતને ફાએદેસે ખ.રચ નહી' ચલતા કોઇ
કામ નહી' નીકલતા જબ તક તમાશ બીનોંસે
બગલગીર નહોગી માલોં દૌલતકા તૌ ફીર
નહોગી. ચાહીયે તો યહે કે હુજરા મુજરા દોનોં
તમાશબીન અછી તરહસે ગલે' વરન ઈસ સુર-
તમે' અલબતા નુકસાંન હુએ મેરી હીરસ ઈનતેહા
નહી' બેપાયાન હુએ.

મેહેર—કયા .ખુબ આપકા નુકસાંન હુએ ઔર દોલતસે સ-
રોકાર મુજે કયામતકા ડર ઔર અપની' ઈસમત હરકાર
માદર કુછ .ખોફે .ખુદા કરો મુજે ગુનાહ મે' ન
મુબતીલા કરો તુમે મરના હુએ યાં નહી' આ.ખરતકા
સફર કરનાં હુએ યાં નહી'?

ગાના.

રહે દીલ દુખ મે જીનુંની કહાં દુખ ભરી મજલીસ
યહ બની,
મુશકિલે મુઝે હેં યહ દુની, યહાં બુરી હે સબકે મન
મે ઠની;
હરચંદ દીલમે ઠાને હો હર ભજની રાગ દરોની,
કરેં કયા હમ કીસ્મત હૈ બદ બની—રહે દીલ.

નાએકા—અરીનાદાં તુ મુજકો નએ નએ બહાને દીખાતીહએ હર હીલેસે ઈસમત જતાતી હએ કયા કયા ફ્રી.કરે બનાતી હએ ચુટકીયોં મે ઊડાતી હએ અરી મેં તુજે .ખુબ જાંનતીહું અછી તરહ પહેછાંનતીહું તુબડી શત્તા આફતકા દુકડા આતશકા પર કાલા બસ દેખને હીકા મુંહ ભોલા ભાલા હએ.

મેહેર—હાં સાહેબ વો દાના હએ જો બદીકા કાંમ કરતે હએં બુરાઈમેં અપના નામ કરતે હએં દોજહાંનકી રૂસવાઇ લેતે હએં આબરૂ હાથસે દેતે હએ ઈસમતસે દૌલતકો સીવા જાનતે હએં બેહયાઈકો આબરૂકા વસીલા માંનતે હએં હૈફ હએ અએસી દોલતપર લાનત હએ અએસી ગએરતપર.

નાએકા—અરી તુયેતો બતા નેકનીયતીકીસકે કાંમ આઇ? નેકીસે કીસને દૌલત પાઈ સુની હોતો સુનાં દેખી હોતો દીખા.

ગાના.

નાએકા સુનલે હાલત સારી બદકા મુંહ કાલા,
નેકોંકી હો સુરત પ્યારી મુંહપર ઊજીયાલા—નાએકા સુનલે૦
બદબ્તોંકો બદબાતોંમેં આફતમે ડાલા,
નેકીવાલે હરસુરતમે ઊનસે હંયે બાલા—નાએકા સુંનલે૦
નેકી દે તુજકોભી વોહ નેકી દેનેવાલા,

નેકીકા ગુલશંનમે તેરે ફુલે ગુલલાલા—નાએકા સુંનલેં

નાએકા—માલ જાદી તું નાચને ગાને આઇ હુએ યાં નસીહત સુનાને? કયા ઊમ્ર ભર યુંહી રહેગી. મરદ ન કરેગી કંવાર પનેમેં મરેગી?

મેહેર—કયું નહીં, અગર નેક બ.ખ્ત હો નેક ચાલહો. અએસે સે બ્યાહી જાઊંગી દોનોં જહાંનકી ન્યાંમત પાઊંગી.

નાએકા—કયા કયા મક્કી બાતેં સુનાતી હુએ કયા કયા હીલે બનાતી હુએ "લોગો ઇસકો કીસી નેક બ.ખ્તકી .જરૂરત હુએ ઇસ લીયે તમાશ બીનોંસે નફરત હુએ આપ બીગડી હુએ દુસરીયોં કો બીગાડતી હુએ હરએક નોચીકો ઉખાડતી હુએ અપની ચાલ સીખાતી હુએ પરહેજ.ગાર બનાતી હુએ.

(ઇધર ઇધર ઘોડકે બોલનાં)

મકાર એચાર બવકાર નાહીન જાર,
દ.ગાબાજ. જાલસાજ. બદશઆર બદઅતવાર;
બેશરંમ નારવા બેહયા .જીયાંકાર,
મુંહજોર બદ લ.ગામ મેરે કહેનેસે ઇનકાર.

અગર મેરા કહા ન માંનેગી તો સ.જા પાએગી જાંનસે જાએગી.

મેહેર—મએં આપહી મુ.ખતાર હું મુ.ખ તાર, હું મુ.ખતાર
ઇસિબાતસે બેજા.ર હું બે.જારહું બે.જાર.
ઇસ મત કે બચાને કી તલબગાર હું હરબાર,
મરજાનેકા કયા .ગંમ હુએ બુરીબાતસે ઇનકાર.

અગર તુ મુજે બદ કારીસે મોઆફ રખે બુરે ઇરાદેસે બાજ. રહે અછી બાતમેં મશવેરા દેને કે કાંમ મેં કોશેશ કરે મેરેદાામાંને ઇસિમતકો બચાએ નેકી કી રાહ બતાએ જબ તક જીયું અહેસાંન મંદ રહું શુકરે રખુ લઊલા કરૂં તેરે હકમેં દુઆ કરૂં.

નાએકા—અરી કોન સી બાતોં સે બે.જાર હુએ કયા દોઆ કરતી હુએ બયાં તો કર કયા ઈરાદા હુએ અયાં તો કર ?

કયા રાજ. હુએ ઈજ.હાર હો ઈજ.હાર હો ઈજ.હાર,
યું શોખ. ન તરાર હો તરાર હો તરાર.

ગાના.

યા રબ ઈસકોભી નેકી દેદે આલા કરદે કરીં,
દુંનીયામે યેહ નીશાત પાવે ઊકબામે ખુલ્દ બરીં
—યા રબ૦

હુંમસે ઈનદીનોં ગરચે ઈસને બેજા બાતેં કરીં,
પર મયેં ઇસકો પસંદ કરકે બોલતી હું બેહેતરી.
ઇસકી ખાતીર દોઆ હુયે કરતી યેહ બંદી કંમતરીં,
દુર હોં ઇસકી બુરાઇયાં સબ જો હુંયેં દીલમે ભરીં.

એક દંમ યેહ હો નહીં યાદસે ગાફીલ તેરી
માલીક મેરે યેહી હાજત સુંનલે મેરી.
જાતમે અપની હો યેહ હરએકસે ખરી.

ઐારતો હુંયે સબ લઓંડીયાં ઇસકી ખઓફ સે તેરે ડરીં.
લેકીન ઇસમે બુરાઇયોંકી બાતેં હુંયે સબ ભરીં—યારબ૦

નાએકા—જો નેક હે તુ તો ય્હે બતા કયું નહીં .ખુદાકો ખયાલ તેરા,

ભલાઇ મેં જો હુએ ઈબતેદા સે તો ફીર બુરા કયું મઆલ તેરા

જો તુઝસે રાજી. .ખુદાહી હોતા તો દુર હોતા મલાલ તેરા,

ખરાબ .ખસતા તુંયું ન ફીરતી બુરા નહોતા યે હાલ તેરા.

જબાની—અરી .ખાંમ પારા કયા ડાલ રખા હુએ .ખસારા,

મેહેર—બસચુપરહો .ખુદારા ન સતાઓ હમારા;

નાએેકા—મેરી બાતકા જવાબ તો દે.

મેહેર—કયા જવાબ દું મેરી બાતોં સે તુ ઔર શએતાંન બનતી હુએ, બુડહી હો કર નાદાન બનતી હુએ, ઓ મરદુદા જબ .કહેરે .ખુદાએ જહાં હોતા હુએ, ઇમસાકે બારાં હોતા હુએ .કીલતે આબ હોતી હુએ, .ખલકત .ખરાબ હોતી હુએ, તો કયા બંદએ .ખુદા ઊસ કા શીક.વા કરતે હુએં, અહેસાને .કદીમ સે મુકરતે હુએં ? હરગીજ. નહીં, ઊસકી મરજી પર શાકીર રહેતે હુએં, ગો બ્હોત સેં સદમે સહેતે હુએં ઊસ વાસ્તે કહેતી હું સુન.

ગાના.

ચલન કર ભલે, માતા બાત સુંન તુ લે—ચલંન કર૦
નેકી બદી દોનોં હુંયે પએદા,
વલે જએસા કરના વએસા ભરના દુંનીયાંમે ઠએરા,
તુ કહેના માન લે મેરા હોવે જો નેક ફુલે ફલે—ચલંન કર૦

પરદેસી—હે હુકરીયા, હુકરીયા, જે કએસો ગુલગપારો મચાઓ હુએ સીગરી પીરથી મુરપર ઊઠાઓ હુએ કાહે કાહુકો મંન છીર કરત હો નીકધીર ધરો કાંમ બીગડ જાઓ ગો તો ફીર બનાએ બન ન આઓગો કછુ ખબર હુએ ચાર ભલે માનુસ કુંવર કનૈયા બીર જ કે બસઇયો રૂપૈયા કે દબઇયા રાગરંગ કે રસીયા ગાધીકે સુબઇયા મુખચંદ્રમાં જોબનકે અકરમાં કારી કારી લટેં લટકાએ ઓાદવારે ઠારે ઓાદવારે ઠારે કુંઢી ખરકાત ફરકાત હુએ ભીતરે આવનકો તરપત હુએ ઔર ઊનમાં એક બજીરકો બેટા ભીઆઓ હુએ હે ભગવાંન ચુકો ચુકો બેટા નાહી ફરજંદ અમરજંદ સફરચંદ સરતી પલાઓ

હુએ તુમાર મેહેર કન્યાકે દેખન કો તરપત હુએ
જીયુ સેફ્રકત હુએ.

નાએકા—અછા જાઓ મજલીસ કા મકાન આરાસ્તા કરો, ચાંદની બીછાઓ; સામાંન સબ .કરીને સે રખો, ગાઓ તકીયે લગાઓ, જો સાહેબ તશરીફ લાયે હુએં, ઊન્હેં ઈજ.તસે બીઠાઓ, મએં અભી મેહેર કો બના સંવારકે લાતી હું અપના કસબપના સબ દીખાતી હું.

પરદેસી—હે રાંમ તરીયા હુટકો કહા કરેં કામુરફીર મરેં ફરસ કુરૂસ સબબી છો હુએ સીગરા સમાંન ઠીકાને રખો હુએ હુકા, ગુરગુરી, ચીલમ, તવા, તંબાકુ, પીચમાંન, પાંનદાંન, ફુલદાન, સુરમીવાંન, મીસીવાંન, સીંગારવાંન, સોહાગવાંન, અતરવાંન, હુસનવાંન, ખાસવાંન, શુકવાંન, સમાવાંન, જતેવાંન હુએ સબ અસવાંન હુએ તુમાર આવ નકી બેર—હુએ સબકુછ હુજુર હુએ પંર મેહેર બીના અંધેર હુએ.

નાએકા—.ખબરદાર અબસબ બાતેં છોડ, કીસીસે મુંહન મોડ ગ્રાહાકોંસે દીલજોડ, મેરી આસ ન તોડ.

મેહેર—ઊનકી .ખુશનુદીકે વાસ્તે ગાંઊં મએં, નાચ દીખાઊં મએ, મગર બદીકી બાત જો સુન પાઊં મએં, હરગીજ. .ખાતર મેંન લાઊં મએં.

નાએકા—બદજા.ત તેરા મુંહ કાલા બનાઊં મએ, ઊલટી ગધે પરચડાઊં મએં, ઇસ ઇનકાર કા મ.જા ચખાઊં મએં, અરી ઐસા કરેગી તો ચીર ડાલુંગી, ઘરસે નીકાલ દુંગી, તુને મુજે સમજા કયા હુએ.

(નાએકા કા મેહેર કો ધક્કા દેકર લે જાના.)

બાબ દુસરા. પડદા દુસરા.

(નાએકા કા મકાંન)

રોશન જ.મીર ઔરની ન તમાશબીન કા બેઠે હુવે દીખાઇ દેનાં મેહેર વ નાએકા કા આનાં.

૧ તમાશબીન—આઇયે આઇએ મેહેમાં નવાજી. ફરમાઇયે, બેઠે પીછે અએ ગુલબને નાજ. સરાપા અંદાજ, કહીયે મી.જાજ કએ સા હુએ?

મેહેર—કયા હાલ પુછતે હો હમારે મી.જાજ કા, સુરત હમારી દેખો કહેં કયા .જબાંસે હંમ.

૧ તમાશ—અએ માશા અલા હસીન હો, માહ જબીન હો, ચેહેરા રશકે આફતાબો માહતાબ હુએ, સચ તો યેહ એકેલા જવાબ હુએ.

મેહેર—યે સબ .ખુશામદકી બાત હુએ, લાજવાબ ઊસીકી .જાત હુએ, ઊસકો કોઇ અધીલ નહીં, ઊસકી કોઇ તમસીલ નહીં. વો .ખુદાવંદે આલંમ એકતા હુએ, નીરાલા હુએ દો જહાંનકા પાલનેવાલા હુએ.

૧ દુસરેસે તમા ૧—લો સાહેબ યહાં નાચ ગાનેકા તો .જીક્ર નહીં, વા.જે નસીયતકે સીવા કોઇ ફીક્ર નહીં, યે કોઇ માશુ.કે દીલ પ.જીર હુએ, યાં તમાશ બીનોંકી પીર હુએ.

૨ મેહેરસે ૧ તમાશબીન—અએ દીલારાંમ લાલાફામ અપની નસીહતકો તાકપર રખો, કુછ નાચ ગાનાં આતા હુએ તો .ખુશ કરો.

મેહેર—અછા સાહેબ, આપ ગાનાં સુનને આએ હુએં તો સુનીયે અછી તરહ કાન લગાઇયે સરકોધુનીયે.

ગાના.

બદકારી જારી કરને જો આએ-તુમ આએ—બદકારી૦

જરર હો તંનકા મંનકા ધનકા,
નજર ઇધર જો ઊઠાએ જમાએ—બદકારી૦

૩ તમાશ મનજી ૩—અજી વાહ, વાહ, વાહ, આપકા ગાનાભી અજીબ .કબ્ર કા ફીસાના હૈ, દો.જ.ખસેડરાનાં હુએ ચેતો કહીયે કીસી મુલ્લાંસે તાલીંમ હુએ, જો યાદે .ખુદાકી ન.ગમ સરાઈ હુએ, અજી કોઈ દીલ લુભાનેકી ચીજ. ગાઓ, ગલેકી ચલત ફીરત દીખાઓ, આશક બનાઓ.

મેહેર—અજી ઈશકે મજા.જીકો છોડો, ઈશ્કે. હ.કી.કી કા ધ્યાંન કરો, આપકા અકલપર અંધેરા છા ગયા હુએ, આઈનએ દીલપર જ.ંગે કુદરત આ ગયા હુએ ગુનાહુકી આદત હૈ એ સવાબસે નફરત હુએ.

૨ તમાશ ૨—અજી યે બાતેં દીલસે ભુલાઓ જ.રા હંસો હંસાઓ દીલ કો રીઝાઓ હમકો અહેમ.ક ન બનાઓ યહ કૈસા ગાના ગાયા, કૌનસા તરાના સુનાયા, બસ વાજ.કા દફતર ખોલો નસીહતકી .કીતાબ બંદ કરો કોઈ નમક મરચકા પીલું ગાઓ દીલકો બેતાબ બનાઓ.

ગાના.

સરવર અગર હંયે પાતે સરવરી ઈનસાનોંકો હુયેં ખુશ કરતે,
કરકે બદીફેર ઉનકે બેટે દુ:ખ દેકર હંયે દુ:ખભરતે—સરવર૦
જએસે અગલે સરવર થે નેકોંમે નામવર થે,
કયું નહી કામ વોહો કરતે નેકીકા નહીં દંમ ભરતે—સરવર૦
બદકારીપર હો મરતે કયું નહીં રબસે હો ડરતે,
બદકા નતીજા બદ હોતા હુયે કયું હો ઈસમે હટ કરતે

૩ તમાશ ૩—નાએકાજી યે ગાનાં યાં ધીનકા ડંકા બજાના
દીલ ચસ્પ તરાના હુએ યાં આ.કબત કા ફીસાનાં

હુએ કલયાંન હુએ યાં શહાના હુએ ખુરપદ હુએ
યા તરાના હુએ.

નાએકા—હાએ,, અબતક ઇસ કા ટેડહા પન ન ગયા વા.જે નસીહતકા ફેન ન ગયા કયા કરૂં કીસ તરહા સમજાઊં આદમી હોતે રાહપર લાઊં લુત્ફે સોહોબત ઔર શએ હુએ વાજે.ઊકબા ઔર ચીજ. કીતનાં તુતી કે પડહાયા પરવો હુએવાં હી રહી.

૨ તમાશ ૨—અજી હુસ્ન સુરતકે ઝમુકડેવાલી ગોરે ગોરે મુખડેવાલી તુમને જોયે ગાનાં ગાયા મુફ્ત દમાગ પકાયા યેભી કોઈ ગાના હુએ તમાશ બીનોં કા રીઝાના હુએ તુમતો કીતાબ ખોલ બેએઠીં આ.ખરત કે બોરીયે બટોરને લગી યેભી કોઈ .ખુબી હુએ તરજે મહબુબી હુએ, તુમારે ગાનેકી તાંન હુએ યાં મઓજ.નકી અ.જાંન હુએ.

મેહેર—તુમ લોગોંકો નેક રસ્તા બતાનાં પાંનીપર નકશ જમાંનાં હુએ હવાકો ગીરાહમેં બાંધનાં ગેંદકો ગુંબજ.પર ઉડાનાં હુએ.

૨ તમાશ ૨—અબ યે બાતેં છોડકર દીલ લુભાઓગી યા નહીં કોઈ અછી ચીજ. સુનાઓગી યાં નહીં ?

ગાના.

કયું જવાંની ખો રહે હો શાદમાંનીકે લીયે
પીરીમે રોયા કરોગે ઇસ જવાંની કે લીયે-કયું જવાંની૦

સુખતા હુયે જબ શજર ફેર વોહ હરા હોતા નહીં,
વો કહાંની યેહ જવાંની પીરે ફાંનીકે લીયે-કયું જવાંની૦

આબે રફ્તા નેહેરમે ફેર લઓટ કર આતા નહીં,
પા નહીં સકતે ગુજશતા જીંન્દગાનીકે લીયે-કયું જવાંની૦

જો કોઇ બદી કરે ગા, દો.જ.ખ મેં જાએગા, નેકી

સે જન તપાએગા, ફીર બદી પરમરના, નેકીસે પરહેજ. કરના, અકલમંદી નહીં

મુસદ્દસ.

બદી કરને કોજબ ઇનસાં કોઇ તૈયાર હોતા હુએ,
.ખુદા ઊસકે ઇરાદેસે બહોત બેજા.ર હોતા હુએ.
જો અપની બીબી હોતે રંડીયોં કા યાર હોતા હુએ,
વોજાંની આ.બેરશ રૂસવા .જલીલો .ખ્વાર હોતા હુએ.
નસીહત યાદ રખો ઔર યે બાતેં છોડદો સાહબ,
ડરો રોજે. ક.યામત સે યહ ધાતેં છોડદો સાહેબ.

૩ તમાશ—બડી બી ઈસ પારસાકો નીકાલ અરી ઈસિ આ-
ફત કોં ટાલ યહ તો સબ કોપંદો નસીહત સુના-
એગી આબીદ બનાએગી.

મેહેર—તુમ લોગ કએસે ઊલટી સમઝકે હો, હક કો ના-
હક જાનતે હો, બુરાઇ કો ભલાઈ માનતે હો, જો
લોગ અપની દૌલતે શબાબ કો બાહેર કોડીયોં કે
મૌલ લુટાતે હુએં, ઔર અપને ઘરકે અન મૌલ
ગૌહરકી આબો તાબ, અપની નજ.રોંમે ઘટાતે હૈ.
વો લોગ દીન દારી કી ન્યામત સે મહરૂમ હુએં,
નાહીંજાર બદકીરદાર બદ મંકસુમ હુએં, બદ ફએલી
સે કયા આબરૂ નહીં જાતી, બદકારી કયા ઇજ.ત
નહીં ગમાતી, તુફ હુએ! લાનત હુએ!!
ફીટકાર હુએ!!!

૧ તમાશ ૧—યહ તો દેવ ની યા .ગોલે બીયા બાંની નજ.ર
આતી હુએ. અરી નાએકા ફીલહાલ ઇસકે
ટકે કર ડાલ.

મેહેર—જો કોઇ .જાની હુએ વોહી નારી હુએ આ.ખર
.ખારી હુએ લુચા હુએ આંમમેં,
દુઃખીયા આજા.રી હુએ દમસે આરી હુએ પલપલ

ભારી હુએ આજીજ. હુએ કામમેં;
આફત ઊઠાએ ઇ.જત ગંવાએ બટ્ટા લગાએ અપનો
કે નામમેં,
અહેમક, કહાએ પાજી કહેલાએ .ખુદકો ફસાએં રંડી
કે દાંમમેં.

૨ તમાશ ૨—બડીબી અપને જો ઘરસે ઇસકો ન આજ કલમેં નીકાલ દેગી, તો યાદ રખનાંયે બદ બલા હુએ તુજે બ્હોત કુછ વબાલ દેગી, યેહે બદ જ.બાંની અપની આહક તમામ તેરે નીકાલ દેગી. હરેક નોચીકો ચાલ અપની સીખાકે તુજ કો જ.વાલ દેગી. જોઇસ ચલનકો સુનેગા ઇસકે તો કોઇ દરપર .ખડા ન હોગા, રહેગી જબ તક યેહે ઘરમેં તેરે ફરોગ. તુજકો .જરા ન હોગા.

નાએકા—સાહેબ મએં ખુદ ઇસકી સુરત સે બેજા.ર હું બેચનેકો તૈયાર હું કોઇ .ખરીદાર ભીતો હો કોઇ જ.રદાર ભીતો હો.

૧ તમાશ ૧—કયા ગ.રજ મતલબ હુએ કોઈ ઈસબલાકો
મોલલે,
આશના મીલતા હોતોના આશનાકો મોલલે;
કયું કોઇ ખુશતબા અએસી પારસાકો મોલલે,
કીસકો જન્નત ચાહીયે જો વાએ.જા કો મોલલે.

૨ તમાશ ૨—ચલો યારો ઔર કીસી ડેરેમેં ચલો વાએજા. કો છોડો કીસી તકરારમાં સુખ કો ઢુંડો.

૧ તમાશબીન રો—ચલીયે ઊઠીયે હ.જુર યહાં કોઇ ઊમીદ બરન આએગી દીલ કી તમનનાં દીલમે ટેર હો જાએગી આપ અગર યાશોંકે યાર હુએ

તમાશબીન ના. ૧—ચલિયે ઉઠિયે હજુર, ય્હાં કોઇ ઉમ્મીદ બર ન આયેગી, દીલ કી તમન્ના દીલ હીમે રહ જાયગી.

તમાશબીન ના. ૨—આપ અગર યારોં કે યાર હેં તો હમભી જાંનીસાર હેં ચલિયે કીસી ઔર ચમન કી ચમન કી હવા ખીલાઈયે ખુશ તબા સર્વ કદ તાજા માશુક દીખાઈયે.

રોશન જમીર—આપ સબ જાઇયે ઔર નયે ગુલ્શન કી હવા ખાઇયે મુઝે તો ઇસી ના શગુફ્તા કલીસે કામ હૈ કે જિસકા હર તરહ નેક અંજામ હે.

(તમાશ બીનોંકા જાના નાએકાકા સીર પીટનાં ઔર રોશનજ.મીરકા સંમઝાના.)

રોશનજ.મીર—અજી નાએ કાજી ઈતના સર ન ધુનો હાથસે ગઈ હુઈ ચીજ.કા અફસોસ ન કરો. અગર ઇજાજ.ત હો મએં ઇનહેં સંમઝાઊં કુછ રાહપર લાઊં લેકીન .ખીલવત દરકાર હએ ઈસકા સંમઝાનાં કુછ દુશવાર હએ શાએદ યે નૌગીરફ્તાર હએ ઇસ લીયે શરમ સાર હએ તુમસે શરમાતી હએ વા .જોનસીહત સુનાતી હએ અબ તુંમ યહાંસે જાઓ .ખુશીયાં મનાઓ મએં ઈનકો ઢબપર લાતા હું તુંમારે મતલબકી બાત સમઝાતાહું.

નાએકા—હાં હ.જુર આપ ઈસકો સંમઝએં કીસી તરહ ઈસકો રાહપર લાએં મએં આપકા એહેસાંન માંનુંગી. તાબએ ફરમાંન રહુંગી. (જાના.)

રોશનજ.મીર—તુંમ કો નફરત જો હએ બુરાઇસે, .ખુશ હું મએં અએસી પારસાઇ સે, નેક નીયત હો પારસાહો તુંમ, સચ તોયે હએ કે બા .ખુદા હોતુંમ.

મેહેરનીગાર—અએ હુ.જુર આપ નેકનીયત હુએં મએ ગુનેહ્ગાર જીસકી બંદી હું, પાક હુએં આપ મએં તો ગંદી હું.

રોશન—મુજકો ઇસ બાતકા તાઅસુફ હુએ, અએસે .જીંન્દામે તુમ સા સુસુફ હુએ.

મેહેર—સચ હુએ .જીંન્દામેં મુજ સાયુસુફ હુએ, પરંજીનાકારીપર સદાતુફ હુએ.

રોશન—અએ નેક કીરદાર .ખુશ અતવાર .ખુશ ગુફતાર આપ કે પારસાઇ કા શોહરા હુએ જો સુફી હુએ વો આપ કા મુશતાક ઔર શએદા હુએ અગર ચે માહે મુનીરહો, મગર પડદા નશીન હો, નહીં માલુંમ કયા આપ કે મકસુંમ ને પલટા ખાયા. જો નાયકા કે ઘર પહોંચાયા, એહ ના સમઝીયેગા મએં કોઇ આવારા નહીં રંડીયોં કા ચાહનેંવાલા નહીં, જીસ તરહે બદકાર સે આપ કો નફરત હુએ ઇસી તરહા .જીનાકાર સે મુઝે અદાવત હુએ, અગરચે તમાશબીનોં કે સાથ મુઝે એહાં આને કી જ.રૂરત નથી, લેકીન સીવા ઇસ કે આપ સે મીલને કી કોઇ સુરત નથી.

મેહેર—મએં આપ કી શુક્ર ગુ.જાર હું જાંનો દીલ સે નીસાર હું અએસે ઘરમેં આપને મુજે પહેછાંન લીયા મેરી ઇજ.ત સમજી .ખા મોશાં ઈ.ખતીયાર કી મેરી હુરમત સંમજી. સચ હુએ અગરચે દુન્યાંમેં બહોત બદકાર હુએં લેકીન અછોં સે ભી .ખુદાઇ .ખાલી નહીં અકસર નેક શઆર હુએં, આપકી પેશાની સે માલુંમ હોતા હુએ, .ખુશ.ખસલત હો, નેક નીયત હો નેક તીનત હો.

રોશન—.ખએર અલહમદો લીલ્લાહ; મેરી ઔર આપકી તબીયત એક હુએ નીયત એક હુએ .ખસલત એક

હુએ સચ તો યે હુએ કે અછા જોડા હુએ ઇસ-ઇતેફા.ક સે કીસને મુંહ મોડા હુએ કયું કે મ-શહુર બાત હુએ "કબુતર બા કબુતર બાજ. બા બાજં, કુનદ હમ જીનસ બા હમજીનસ પરવાજ" જઅબ તો ઊમ્મીદ હોતી હુએ કે આપકો ઇસરાર ન હોગા મેરે વસલસે ઇનકાર ન હોગા ઇબને વ.જીર હું આપકા મશીર હું આપકે વાસ્તે દીલકા મકાંન હા.જીર હૈ એસી વાએ ઇસકે .જાંન હા-.જીર હુએ માલો જ.ર સબ હુએ આપ પર કુર-બાંન હુએ કાસે છુંડાઊં જાંનેજાં

મેહેર—હર તરહ આપકા એહસાંન હુએ લૌંડી તાબએ-ફર્માન હુએ મુજે વસલસે ઈનકાર નહીં કોઇ ઈનતે-શાર નહીં મગર નકાહકી નીયતસે નેક સુરતસે.

રોશન—અએ સાહબ મુજે કબ મંન.જુર હુએ કે આપસે બેવફાઇ કરૂં અએસે માશુંક સે જુદાઈ કરૂં નકાહ જ.રૂર હો જાના ચાહીયે ખટકા દુર. હો જાનાં ચાહીયે.

મેહેર—.ખએર યેતો ખટકા ગયા, લેકીન ઔર અંદેશા હુવા, ઈસ નિકાહ સે આપકે વાલીદેન .ખફાતો નહોંગે, ઔર જો .ખફા હુવે તો આપ હમસે જુદા-તો નહોંગે.

ગાના.

સુંન અએ દીલદાર ગુલરૂખસાર જાંનેમન,
પરી દીદાર અએ ગંમખ્વાર જાંને મંન–સુંન આએ દીલદાર૦
યકાયક દીલ હુવા માઇલ કે ચલ કર મીલ,
રહે કયું રંજીયોંમેં ખ્વાર જાંને મન–સુંન અએ દીલદાર૦
ચીહર માહર અગર ખંજરસે કાટેં સર,
તો દેખું મુખડેકા ગુલજાર જાને મન–સુંન અએ દીલદાર૦

ગાના.

નહો યેહ હુંમસે.રહું સદા ખુશીજંમજંમસે રહોતુંમ ગંમસે–નહો૦
મેરા દરબાહો બરતર તુંમસે. મુજતર રહો તુંમ ગંમસે–નહો૦
કુંમતર બને બરતર સરવરસે, કંતર રહો તુંમ ગંમસે–નહો૦
પાંઊં ન હોવો બેહતર સરસે, કયું કર રહો તુંમ ગંમસે–નહો૦

.ખુદા ન .ખ્વાસ્તા, અગર આપકે વાલીદ આપકો નીકાલદેં, યા ઔર કીસી તરહ કા મલાલ દેં, તો ઊસવ.કત આપ નીભાઇયેગા, યા યે ફરમાઇયેગા, કે કીસ નહેસ .કદંમ રંડીસે મોહોબત હુઈ, અક.રૂબા છુટે વાલદેન કો નફરત હુઈ, અજી નીકાલો ઈસ આફતકો ટાલો.

રોશન—કસંમ હુએ અએ જાંને જાં યહ કયા ફરમાતી હો મુઝે આજ. માતી હો, આશક.સાંબીત.કદમ હોતે હુએં મએદાંને મોહોબતસે મુંહ નહીં ફેરતા જાંન ખોતા હુએ, મએં વો નહીં હું કે તુજ બુતસે દીલ મેરા ફીર જાએ, ફીરૂં મએં તુજસે ફીરૂં તો મુઝસે મેરા .ખુદા ફીર જાએ.

ગાના.

પ્યારા તું હુએગા, મેરા.
હો ખુશી દીલસે તું અએ પ્યારે,
પ્રીત નીભે અબ મેરી તેરી દાયંમ–પ્યારા તું૦
હોવે જો કુછ હાલ તુમ્હારા, વોહી હોએગા હાલ હમારા,
નાજો અદાકે ફલકકા પ્યારા તું હુએગા તારા
તન મન ધન સબ તુજપર વારૂં
નિસદીન પલછીન તુજપર વારૂં–પ્યારા તું હુએગા૦

(દોનોંકા બ.ગલ ગીર હોનાં)

ગાના.

મંય તોરે વારી વારી, તન મન ધન સબ સહી હૈ તજકર પ્યારી
કાહે કાહે તુને સોંપે તન મન ધન સબ દીનો, મંય તોરે વારી

અર્જ ગર્જ મોરી સુનો સુનો ઈસ આન
પ્યારી જાન પ્યારી જાન પ્યારી જાન,
સુનો સુનો નિસદીન પલછિન હરદમ ગન ગનદીલદારી
ગમ ખ્વારી જાં નીસારી કરૂં, પ્યારી એ જાની જાની મોરી,
ધન તુને જાની હોરે સુન મેને માની, પ્યારી પ્યારી મેં
તોરે વારી.

(દોનોંકા બગલ ગીર હોના ઔર
નાએકા કા આનાં.)

નાએકા—સદ આ ફરીન સદ આ ફરીન આપને ખુબ કુફર તોડા નહીં. માલુમ કૌન સા. જોડ જોડા.

રોશન.—હાંજી હાં ઇસલામને અકસર કુફર તોડા હુએ અચ્છે કામ સે કીસને મુંહ મોડા હુએ. જો ઇનકા મનશા થા વોહી મેરા ઇરાદા થા બુરોં કી બુરાઇ છીપાએ નહીં છુપતી નેકોંકી નેકી મીટાઈ નહીં મીટતી તુમારી બુરે કામ કે તરફ રંગ બત હુએ ઈનકો ખુરાફાત સે નફરત હુએ.

નાએકા—અજી વાહ મીયાં છેલ છબીલે તુમનેભી ખુબ ખેલ ખેલે ઈસી જ એસી કહી ખએર અચ્છા યુંહી સહી અરી કયું અએ. ખામ પારા દીદા દલેર કહાં ગયાવો તેરા હેર ફેર તુઝેતો વસલસે ઇનકાર થા ફક્ત અલ્લાહ મીયાંસે સરોકાર થા બસ દોહી બાતાંમેં પસીજ ગઇ વજીર જાદે પર રીઝ ગઈ, તોબાહ ! તોબાહ ! ! સચ કીસીને કહા હુએ આન દીખાઈ જીસનેં જીતની બાત ગમાઇ ઉસને ઉતની ઔરત કી નાક નહો તો ખે ખાતી ફીરે.

મેહેર.—કયા દાગ લગાતી હુએ અએ કુટની, વઝેરાંને કી કાલી. ભુતની કુતીયા બનકર આએ આડે, ભોં, ભોં, કરકે દાંમન ફાડે, દેખકે ઘોડા થોથન

ફાડે, ખચરી કી સુરત લાતેં ઝાડે, અચ્છી જો મી-
લતે હુએં તો અચ્છોંસે, તુ જબ મીલતી હુએ
તો બદ બીનોંસે.

(દોનોંકા લડના રોશનકા છુડાનાં)

રોશન—યે બાતેં છોડ દીજીયે ઝગડા મીટાઇયે,
કયા લોગી મોલ ઈનકાયે જલદી બતાઇયે.

નાએકા—મરજીમેં જીતનાં આએ બસ ઉતનાં દીલાઈયે,
હર તોર મુજકો અએસી બલાસે છુડાઈયે.

રોશન.—બહેતર હૈ સો અશરફી લીજીયે. ઉઠાઇયે,
એક પાલકી સવારી કી ખાતર મંગવાઈયે.

નાએકા.—અજી યે કીમત ભી બસ હુએ સવારી ભી લીજીયે
કીસી તરહાં મહેર કો મુજસે દફા કીજીયે.

(ઇધર ઊધર દોડકે.)

અરે સુભાની, રમજાની, વફાતી, શુબરાતી કયા. મ-
રગએ, સબ કહાં ગએ, કયા જહનંમ કો સફર કરગએ

(ચલેજાનાં)

ગાના.

હયે તુ લાલએ ચમની,
આંખે આહુએ ખુતની.
હુરમે અએસી અદા ન સુની,
નજાકતમે અજબ કામની--હુએ તુ લાલએ૦
તુ દીલકે મહેલોં બની બની,
તન મન ધન હું મદમ બની બની,
સુન સુન ગુન હુરમત ગની બની,
બની બની મોરી કીસમત ધની બની—હયે તું લાલએ૦

અએ બહેરો અનવર વો ગુલે ખુશતર તુમારે ઈસ્ત-
કામત કે લીયે ઈલાહેદા મકાન હે લોંડી નોકર ચાકર
ખીદમતગાર પાસબાંન હોગા.

લાએક. નહીં. જો. પીદરકા. મકાં. તેરે. લીયે,
અએ. જાંનેજાં. અલાહેદા. રખુંગા મએં. તુજે;

મુ.ખરી કરૂં. નકાહ. મઐ. તુજસે. યે. દીલમે. હુએ,
યે. રાજ. મેરે. બાપસે. પીનહાં સદા .રહે;
કા.જી બુલાઊં. ઐસા કે અંજાન. હો. સનંમ,
તુમસે તો કયા ન મુઝ સે ભી પહેછાંન હો સનમ.

ગાના.

પ્યારે જાંની સુનો યેહે મેરી કહાંની,
દીલસે તેરી મઐનેજો બાત યેહ માંની—પ્યારે જાની૦
તેરા જો ફરમાં મેરાં હયે ઈમાં,
આલંમમે હયે તુ લાસાંની—પ્યારે જાની૦

(દોનોકા જાનાં)

બાબ દુસરા. પરદા તીસરા. મહેલ.

(રોશન .જમીર કે બાપ વજીરકા આંના)

વજી.ર—અફસોસ મુઝસા આદમી નામી વ.જીર હો,
ઔર બેટા મેરા ચાહે બદીમે અસીર હો,
પહેલે હીસે મેરે કાન ઈસ ખબર સે પરે શાન
હો રહે હયે કે મેરા બડા બેટા રોશન જ.મી.ર,
રસીલા રંગીલા છબીલા બના હયે કીસી નાપાક-
ગલીકી કીચમે સના હયે લેકીન પુરા પુરાઇતમી
નાન ન પાયા ઈસ લીયે જાસુસ લગાયાયેલો બડી
હયે ફજર વોં આતા હયે સો મને, અય મુરાદ
અલી કહો કયા બાત ખુલી. બહોત. કુછ. તબી-
યત કો. ઇન તે શાર હે કહો. .ખએર. હએ.
કયું. હો. યું. બેકરાર;

મુરાદ—કહું. કયા. ગુ.જારશ કે. કાબીલ. નહીં,
અબસ. યું. પરેશાં. મેરા. દીલ નહીં.

વજી.ર—વો.કયા. બાત. હુએ. મુઝકો. માલુ.મ હો,
સબબ. ઇસ. કુદુરત કા માલુમ હો.
મુરાદ—ઊસે. સુંન કે. હજ.રત. કો. હોગા. મલાલ,
બહોત રંજ દેવેગા વોહ કીલો .કાલ.
વજીર—મેરે. રંજસે કયા હે તુઝકો અલમ,
બયાં જલદ કર જોકે તુનેં સુના.
મુરાદ—જો ફ્રરજંદ હ.જરતકે હુએં નાંમદાર,
કીસી એસી હી બાત પર હુએં નીસાર.
વજીર—વોકીસ કારે બેજા પે તૈયાર હુએ,
સુના બાત કયા અએ સી દુશવાર હુએ.
મુરાદ અલી—બુલંદી સે નીચે ઊતરનો કો હુએ,
વોશાદી તવા એફ્ર સે કરને કો હુએ.
વજી.ર—કહો કયા તવા એફ્ર. પે મરનેં કો .હુએ,
.ગજ.બ. કયા વો હુએ હાત કરનેં કો હુએ,
શરાફ્રત સે અપનીં ગુજરનેં કો હુએ,
સદા ઊમ્ર ભર રંજ ભરનેં કો હુએ.
મુરાદ અલી—મગર. પાક. દાંમન. હુએ. વોહ મેહજબીં,
તવા એફ્ર. કી બુ બાસ ઊસમેં નહીં
વો ઇસમત મેં મશહુરે આફાક. હૈએ,
બુરા કાંમ બહોત શાક. હુએ.
વજીર—મુરાદ અલી .ખફ્રત કયા હુએ તુઝે,
જો રંડી હો કયું કર બદીસે બચે.
કભી રંગ હબશીકા ગારા નહો,
જો બદ અસલ હુએ વોતો અચ્છા નહો.
ઊસે કરતુ હાજર મેરે સાંમને,
કે માલુંમ હો હાલ ઊસકા મુઝે.
મુરાદ—બહોત ખુબ જો હુકમ અએ ખુશ સીયર,
વો .ખુદ લીજે તશરીફ્ર લાએ ઇધર.
રોશન—અએ. કીબલ ગાહે. મેહેરબાંન વએ કાબએ અમનો

આમાન, એ વાલી દે. દરદાશનાં, તસલીંમ .કરતા હું. અદા

વ.જીર—ના અહેલે નંગે .ખાનદાં, બસ બંદ કર અપની જબાં;
જીલત ઘેહે નામોં નીશાં, બસ બંદ કર અપની જ.બાં.
આફતમેં .ખુદકો મુબતીલા, કરકે યહાં અએ બે હયા;
આયા હુએ કહેનેં મુદ આ, ચુપ રહે ન સર મેરા ફીરા.
ના અહેલે નંગે .ખાંનદાં, બસ બંદ કર અપની .જબાં;
.જીલત ઘેહે નાંમોંનશાં, બસ બંધ કર અપનીં જ.બાં

રોશન—કૌનસીં દેખી .ખતા, કયું મુજપે હોતે હો .ખફા;
કયા જુરમ હુએ અએસા હુવા, કયું યે .ગજ.બ હુએ આ ગયા.

વ.જીર—સુંન અએ .ખરા બાતી જ.રા, કયા કાંમ યે તુંને કીયા;
કસબી કો જોરૂ કર લીયા, ઘરમેં લે આયા બેસવા.

રોશન—હુએ નેક વો કસબી નહીં, સચ બાત હુએ જુઠી નહીં.

વ.જીર—અએસી સમઝ મેરી નહીં, કસબી કભી અછી નહી;

શએર—ડુબા હુઆ જવાનીકી હૈ તુ તુરંગમેં,
કયા ફર્ક તુ બતાયેગા નેક વ બદમેં.

રોશન—સાહેબ વો રહે સવાબપે હુએ, ફાએક વો શેખો શાબપે હુએ.

વજીર—તુ નશએ શબાબ મેં હુએ ગફાલત તુંજે હુએ ખ્વાબ મેં હુએ.

રોશન—નેક બાતોંસે ઊસકો ર.ગબત હુએ., શું.ગલ ઊસ મેહેરકા ઇબાદત હુએ.

વ.જીર—યે ફસાંનેંકે લીય જાલ હુએ, અરે ઇબાદત ભી રંડીયોંકી ચાલ હુએ.

રોશન—પાક રખતી હુએ અપને દામનકો, સાફ રખતી હુએ દીલકે મસકનકો.

વ.જીર—તુજસા ફહીંમ દાંમમેં લાનેકે વાસ્તે,
ફંદે લગાતી હુએ યે ફસાંનેકે વાસ્તે.
મક્કારા અપના રંગ જમાના હયે ચાહતી,
ગારે હીરમ મે તુઝકો ગીરાને કે વાસ્તે.

રોશન—જુરમ કયા ઈસ મેં હુએ કહો મેરા, પારસા જાંનકે મઝે ઉસસે મીલા.

વ.જીર—નામ તુને ડુબા દીયા મેરા, ઔર કયા કરેગા ઉ-સકે સીવા.

રોશન—નામ મીટ જાએ એસા કાંમ નહીં, ઐસા બે અકલ યે ગુલામ નહીં.

વ.જીર—આ.ખેરશ ઊસ બેસવા સે દીલ તેરા રા.જી હુવા,
રંજ ઔર ગંમસે સદા કે દીલ તેરા રાજી હુવા;
નાંમકો અપનેં ડુબાંએ દીલ તેરા રાજી હુવા,
ઊમ્ર ભરકા દુઃખ ઊઠાંએ દીલ તેરા રાજી હુવા.

રોશન—ઊમ્ર ભરકા સુખ ઊઠાએ દીલ મેરા રાજી હુવા,
ઊસ મહે ઈસિમત રૂબાસે દીલ મેરાં રાજી હુવા;
નાંમ વાલીદકાં જગાને દીલ મેરા રાજી હુવા,
દો જહાંકા લુત્ફ પાનેં દીલ મેરા રાજી હુવા.

વ.જીર-રંડી કે સાથ મેં નેક નીભે નહીં, બાત બને નહીં દીલ જો લગાયા;
જાંનકો છોડ કે કાંમ કરે નહીં, રંજ ભરે નહીં ભેદ બતાયા;
અએસીકે સાથ મેં નામ મીટે નહીં, જાન જલે નહીં ઝુંઠ સુનાયા.
છુટકે અપનોંસે ઊસ્સે મીલે નહીં, કામ રખે નહીં તુઝકો જતાયા.
બસ,, ઘરમેં અબ મેરે તેરા કામ નહીં, રંડી બા.જીસે જાતા નામ નહીં;

કોઇ હાજ.ર હુએ જલદ આઓ ઇધર, ઉસકો કર દો મકાંનસે બહાર.

(સીકંદરકા રોશન જ.મીરકો બાહેર મકાંનકે કરદેના.)

બાબ દુસરા. પરદા ચોથા. મેહેલ.

(મેહેરનીગારકા આંનાં)

ગાના.

સદ શુક્રકે ગુલજારે તમન્નાકા ખીલા ગુલ,
બુલબુલકે ખીલે ફુલ હજારેંમે મીલા ગુલ—સદ શુક્ર૦
શાદી ગુલે ગુલજારે વીજારતસે હુઈ હયે,
ગુલ ખાએ હજારેંતો મુસીબતસે મીલા ગુલ—સદ શુક્ર૦
હયે બુલબુલે દીલ જુલ્મે વજીરીસે હીરાસાં,
શાયદકે કરે બાગકે માલીક કા ગીલા ગુલ—સદ શુક્ર૦

(રોશન જ.મીરકા આંનાં.)

કહીયે સાહેબ. મલાલ. કએસા. હુએ, આપકા. આજ હાલ
કએસા. હુએ;
યહે બતાઓ.ખબર. મેરી. સુનકે, કયા. કહા. હુએ. તુમારે.
વાલીદને.

ગાના.

ખબર જો દે ચુકી પરી તુ હમકો હુકમ વોહી હયે યજદાંકા
ધુડકા, ઝીડકા, ઝટકા, પટકા, ગજબસે બાપ ઉદુ જાંકા—ખબર૦
નજર ન પ્રીતકી કરી વાલીદને, હુકમ દીયા યું પ્રીદવીકો,
અરે જા મર જા હરજા પર જા, પીસર હયે બાપ ન તુ
માંકા—ખબર૦
સફર બીદેશકા કરૂં મયેં મુઝકો હુકમ જો દે તુ મરજીકા,
અરમાં, નીકલા, ગમ આ ચમકા અજબ હીસાબ હયે દોરાંકા
—ખબર૦
દીલે. બુલબુલ. હુએ. ઘબરાતા ચમનમેં, બસી હુએ બે.કરારી
જાંનો તંનમે,
કરેં અબતો સફર હુએ અપનેં મંનમેં, સુના હુએ ઇન
દીનાં શહેરે યમનમે;
નઈ કાયમ હુઈ હુએ પાદશાહત, મીલે તો ખુબ હુએ વહાંકી
વીજારત,

જાને મન જુદાઈ કાયારા નહીં, મગર તક, દીરસે ચારા નહી, સફર કોઈ ચાહતા હુએ, બે.કરારી સે દીલ ઘબરાતા હુએ મુસીબત પર ગોરકીજે, રૂખસત બહર તૌર કીજે, મગર દીલસે દુર નકીજે, ભુલ જાનાં મનજુર નકીને.

ગાના.

કયું કર જાન રહે જાનાં, જાનાં જાનાં કહે જાના,
તુમબીન જાન કાહાં જાએ, ખાના ગમકા સહેજાના—કયું કર૦
જાનકો જાન રવાં જાને આંસુ બન કર બહે જાનાં,
વીર્હેજાન રહે જાનાં ગાહે જાનાં ગહેજાના,
એશ મેરા તુ પસંદ ચાહે, જા જા રૂખસત હયે,
જીનેકી યેહી તો શકલ રહે—કયું કર જાં૦

(ડરાપસીન.)

બાબ તીસરા. પરદા પહેલા.

(મુજફ્ફર શાહકા દરબાર)

સોહે પીયાકે મનકો ગાનેકી ઉપજ તાંન,
લુભાવેરે જીયરવા, હંસાવે રૂલાવે જગાવે દીખાવે.
વોહ રબકી શાંન—સોહે પીયાકે૦
સુરોંકી ગીનતી સુંનો, ન્યારી તાન ઉપજ પ્યારી પ્યારી,
ઈનસાંનો હએવાંનો દેવો પરીજાંન.
હુરાંનો ગીલમાન શાદમાંન—સોહે પીયાકે૦

ગાના.

નવાએક—૨—ખુબસુરત શાંન હુએ રબકી બે હદ દેખન
જાહ ન જ્યાં
આંખ સે ઝટ ઝબકી, છબકી ખુબસુરતશાન
પાયે જો છબકી સનદ નજર્યાં
વાહ હોહો ઝટ પટ રબકે ઢબકી ખુબસુરત

મુજફ્ફર—અએ .વીજરાએ .નામદાર વો ઉમરાએ જી ઇક.તેહાર આરાકીને સલતનત રૌનંકે બજમે હુકુમત.

શએર—તુંમ .સાહેબે .તદબીર .જમાનેં .મેંહો યકતા,
આઇનએ. હુસની કે દીખાનેં મેં હો યકતા.
અફ્સાંનએ આલંમકે .સુનાંનેં મેં .હો યકતા,
કસબી. હુએ .કોઈ .અએસી .કે .ગાને મેં હો યકતા.
ઐાર હુસન ભી. ઐસા .કે .જ માંનેં .મેં .હો યકતા,
સબ .કુચ્છ હો પર ઈસિમત .કે બચાંને મેંહો યકતા.

સબ વજીર—શહેર યારકા .જાહો .હશંમ .બરકરાર .તરક્કીયે ઉમરો દોલત .લએલો નહાર .દોસ્ત ખુશ .હાલ .દુશમન પામાલ.

ગાના.

ગુલગુલ બુંન બીન ખારકે નહો કોઈ જહાંમે,
ગુલશંન બીન અગીઆરકે નહો કોઇ જહાંમે-ગુલગુલ૦
નાચને ગાનેવાલી ગુલરૂં,
હુંમદંમ બીન બદકારકે-નહો કોઈ જહાંમે-ગુલગુલ૦
નાચે બદીકા ભાવ બતાવે,
નીસદીન બીન ઈનકારકે-નહો કોઈ જહાંમે-ગુલગુલ૦

મુજફ્ફર—સબનેં .તો .બડે .શુદદો .મધસે .જવાબ .દીયા,
અપનાં અપનાં ઈમતે હાન ઐાર તજરૂબા .જાહેર
.કીયા, મગર .રોશન જમીર .કયું .ખામોશ .હુઅં
હવાસ બાખ્તાઓ ખુદ .ફરાંમોશ .હુએ,

વજીર ૧—કીસીકો યે એહેસા હી પાએ હુવે હુએ.
જો ખામોશ સર કો ઝુકાએ હુએ હે.

૨ વજીર—હજુંર યે મુલાજીમ અઈ યાંમે ચંદ હુએં,
ઇસ લીયે ચુપ હુએં .ખમુશી પસંદ હુએ;
યે કુછ ઈલિમ મજલીસ પડહ આએ હુવે હુએં,
જો .ખાં મોશ સરકો ઝુકાએ હુવે હુએં.

૩ વજીર લ૦—કીસી બેસવાકી પારસાઇ કે કાએલ હુએ,

ઇસ દંમ જવાબે વાહે માત હાએલ હુએ;
ખ઼ીયા લાત દીલમે સમાએ હુવે હુએં,
જો ખ઼ાં મોશ સરકો ઝુકાએ હુવે હુએં.

૭ વજીર અ૦—હુજુ઼ર ખ઼મુશી ભી એક હીકમત હુએ,
મુહ શીગાફી ન કરના સરાસર ઈજજ઼ત હુએ;
ફ઼લાતું કી સોહબત ઊઠાએ હુવે હુએં,
જો ખાં મોશ સરકો ઝુકાએ હુવે હુએં.

૫ વજીર લુ૦—હુ઼જુર ઇનકો દરવેશોં કી સોહ઼બત હુએ,
ઇનકી ઑરહી કુછ તબીયત હુએ;
યે નુકતા ફ઼કીરો સે પાએ હુવે હુએં,
જો ખ઼ાં મોશ સરકો ઝુકાએ હુવે હુએ.

૧ વજી઼ર—સાહેબ યે મરદ હુએં અકીલ,
ખ઼ મોશી હુએ ઇનકી દલીલ;
સૈયાહ સારે જહાં કે હુએં,
યે ક઼ાએલ કીસી ઇમતે હાં કે હુએં.
કીસી કોં કહીં આજ માએ હુવે હુએં,
જો ખ઼ા મોશ સરકો ઝુકાએ હુવે હુએ.

મુજફ્ફર—અએ નેક તદબીર રોશન જ઼મીર ઇસ સીફ઼ત કી ઔરત દેખી હોતો બયાંકર યે માજરા તેરી આંખોં સે ગુજ઼રા હો તો અયાંકર.

રોશન— **ગાના.**

એ તોરી મદદપર હો કીરદીગાર,
કરં મકી રહે તોપે નેક નજરવા,
નગર નગર રહે કમ નંડોરવા—એ તોરી૦
ચમંન ચમંન ખીવેં ફ઼ભંનકે હરવા,
ચમંન ચમંનમે રહેતું સીગરવા,
અમન ચએનસે શાંમો સહરવા,
રહે તેરે ગુલશનમે દાયંમ બહાર—એ તોરી૦

હુ.જુર .ખુદાકી .ખુદાઈ માંમુર હુએ યે બાત .કુછ ઉસકી કુદરત સે. દુર હુએ. .ખુદાને હર તરહ કી ઔરતેં પએદા કી હુએં બલ કે અએસી અકસર હુએં કે જીનકે નાચ ગાનેકા જવાબ નહીં અપના દામને ઇસમત બચાનેકા શએર.—જવાબ નહીં નહર જ.ન જ.ન અસ્ત ન હરમરદ મરદ,—.ખુદા પંજ અંગુસ્ત યકસાં ન કર્દ. વો કૌનસી બાત હુએં કો જીસકા જવાબ નહીં મગર ઈન હુજ.રત સા કીસીકો પેચોતાબ નહીં.

૨ વજીર—ભલા સાહેબ, આબો આતિશ એક જા કયું કર રહે
રોશન--સાહેબ આપ કે ભી હુએ જીસમ મેં દોનોં યે શએ.

૨ વજીર—જીસમ કીં યહાં બાત કુછ અસલાનહીં.
રોશન--આબો આતશ કી મસલ બરજા નહીં.

૨ વજીર--આતશી ફીતરત કભી દબતી નહીં.
રોશન.—યે મસલ સબ .ખલક પે ફબતી નહીં,

૨ વજીર--મુતરબાં કયું કર ભલા ઇસમત બચાએ.
રોશન--વો બચે જીસકી .ખુદા ઇસમત બચાએ.

૨ વજીર—રંડાયોં સે દુર ઉમીદે વફા.

રોશન—તુંમને દુનીયાં કા અભી દેખા હુએ કયા.
૨ વજીર—માંનતે હુએં કબ ઈસે અહેલે .ખીયાલ.

રોશન—આપસા આકીલ ન માંને હુએ મુહાલ.
૨ વજીર--ઔરતોં સે કામ કબ અચ્છા હુવા.

રોશન---ફીરતો આપકી માં પરભી યે હરફ આ ગયા.
૨ વજી.ર—કયા હુજ.લ ગોઇ હુએ યે બે કા.એદા,
તુંમ સરે દરબાર યે બકતે હો કયા;
(શાહાસે) બદજ.બાંની ઇનકી શાહા દેખીયે,
અબતો બે તહજીબ યે બકને લગે.

મુજફર—કરદે બયાં રોશન જ.મીર, કોઈ નજી.ર બે નજીર,
૫ વજીર હું૦—ચલંતર કે શાએદ. ફંસાએ હુવે હુએ,

ચે ઔરત કે ફી.ક.રા મેં આએ હુવે હુએ;
૨ વજીર—ચે ફીક્રોંકે અહંમક બનાએ હુવે હુએં, કે
રંડીસે દીલકો ફંસાએ હુવે હુએં.

૧ વજી.ર લ૦—કહીં બેચ કર અકલ આએ હુવે હુએં,
કે અપનેં કો અહેંમક બનાએ હુવે હુએં;

૬ વજીર લી૦—ચે પરબંદ યહાં પે જો આએ હુવે હુએં,
ઊસી કે ચે ફંદે લગાએ હુવે હુએં.

૭ વજી.ર અ૦—વહાં રંગ ઊસને જમાએ હુવે હુએ,
ચે શેખી મે યહાં અપની આએ હુવે હુએં;

૪ વજીર મ૦—ઊસે ખુબ સુરત જો પાએ હુવે હુએં,
યકીં આપ સીરત પે લાએ હુવે હુએ.

૮ વજીર—ચે ભોલે પનેં પે જો આએ હુવે હુએં,
કોઈ ઊસ્સે ધોકા યે ખાએ હુવે હુએં;

૧ વજીર ૧—અગરચે ચે દીલકો ફંસાએ હુવે હુએં,
મગર ઇશક.સે તંગ આએ હુવે હુએં.

રોશન—તુમ સબ કા .ખ્યાલ .ખાંમ હુએ બે સમઝે બુઝે ચે
કલામ હુએ. કસે હુએં ઊસે આજ.માએ હુવે હુએં,
યકીં યું નહીં દીલમેં લાએ હુવે હુએં.

૨ વજીર—ઇસી બાત પે આપ થે કુલ રહે,
૫ વજીર લુ૦—જભી આપથે આપકો ભુલ રહે;
૩ વજીર—લ૦—ઈસી નશે મેં આપથે ઝુલ રહે,
૬ વજીર વી૦—જભી બાતકો દેતે યે તુલ રહે.
૧ વજીર—જભી થે ચે .ખમુશી .કબુલ રહે,
રોશન—નએ શોરે જુબું બે હુસુલ રહે;
કરો રશક. ન ચે મેરી બાત સુનોં,
હુએ જહાં મે વોહી નેક જાત સુનો.

૮ વજીર—સુનો પ્યારી કે ઈનકી સીફાત સુનોં,
૨ વજીર--પ્યારી લએલી કી મજનું સે બાત સુનો;

૫ વજીર હુ—ઈનક મકમેં ફ઼ંસને કી ઘાત સુનો.
૩ વજીર લ૦—યે કીતાબે જનાંકે નુકાત સુનો,
૧ વજીર---સુનો કસબી કી નેકી બાત સુનો,

રોશન---ય્હે લાફ઼ગોઈ છોડદો, બે હુદા સરાઈનાં કરો,
બે આજ.માએ આપકો, લાજી઼મ નહીં અએસા કહો
જો કુછ સુના હો વો સુના આંખોં સે દેખા હો દીખા;
હુએ મુતરબા વો કૌનસી જો ફ઼એલે બદસે હુએ બરી.

રોશન---સુનો ગોશ દીલસે યે મેરા કલામ,
સીફ઼ત મેરી બીબી મેં હુએં યે તમાંમ;
બહોત નેક તીનત હુએ વો દીલરૂબા,
જવાબ ઊસકા દેખા ન અબ તક સુના
સદા દુશમનોં કો રહે મુઝસે ખાર,
નહીં કોઇ ઊસસા મેરા ગંમ ગુસાર.

૨ વ.જીર---માલુફ઼. હુએં. .જો આપ. ફ઼ીસી. બે. સવાકે. સાથ,
કરતા હું વસલ જા કે મએં ઊસ. બેહયા. કે. સાથ.
(શાહાસે) હુ.જુરમએં બીડા ઊઠાતાહુ.
કસબીકો દાંમસેં લાતાહુ .ખરચી ચુકાતા હું ઊ-
સકી નિશાનીયાં લેકર આતાહું.

મુજફ઼ર—અગર તુ નાકાંમ ફ઼ીરા યેકાંમ ન.હોસકા તો
તેરી કયા સજા જલદ બતા ?

૨ વ.જીર—ચોરકો. દેતે હુએં વોહ દીજે સજા, ઔર
ખુની કી સજા ભી હુએ બજા;
પુછ. કર. ઇંનસે. ઇજાજ.ત દીજીયે, ફ઼ીર શાહા
મુજરા હમારા લીજીયે

રોશન—શરત યે મુજકો કુબુલ, ગુફ઼તગુ કો દો ન તુલ;
અબ રવાના હુજીયે જો કુછ કહા વોહ કીજીયે.

(વજીરકા જાના.)

બાબ તીસરા. પરદા દુસરા. મેહેલ.

(નાએકાકા મકાન ભડવા ઔર વજીરકા આના.)

ભડવા—સાહેબ નાએકાકા યેહી મકાંન હએ, મુઝે એક જ.રૂરી કાંમ હએ અબ મુઝપર શફ્ક.ક.ત કીજીયે, મજદુરી ઈનાયેત કીજીયે.

૨ વજીર—જરા સબ્ર કર. દેંગે દીલાએંગે. બેદીયે. ભાગ ન જાએગે નાએકા કો તો આંનેદો મુલાકાતતો હો જાનેદો.

(નાએકાકા આંનાં)

નાએકા—કયું મીયાં તીસ મારખાં માશુકોંકે જાં આશકોંકે ઈમાં રહે વોહી હએં કે જીનકા તુમને હાલ સુનાયા મુઝે મીલનેંકો બુલાયા.

ભડવા—(નાએકાસે) જી, હુ.જુર યે વોહી હજ.રત હએં સ.ખી હએં સાહેએ દૌલત હએં મએંનેં ઇનકે બહોતસે કામ કીયે હએં સએંકડો રૂપીયે ઈનામ લીયે હએં (વ.જીરસે) સાહેબ ઇન નાએકા જીસે આપ આપના કાંમ બના લીજીયે ઔર મેરી મેહેનતકા એવજ. જલદી અદા કીજીયે.

૨ વ.જીર —ઠએરો ઈજ.તેરાબ કયા હએ, સબ્ર કરો શીતાબ કયા હએ.

ભડવા—કયા આપહી કે પીછે પીછે ફીરૂં, ઔર સબ કાંમ છોડદું.

મુનતેજ.ર મેરે હોગે વાં ઊશાક, દીલબરોં કો ભી હોગી દુરી શાક.

ટીકટીકી હોગી સબકી જાનીબે દર કાન હોંગે સદાએ આમદપર.

રાજેદારોંકો જીયું અ.જાંકા .ખ્યાલ,
ભુકે પ્યાસોં કો આબો નાં કા .ખ્યાલ.

કુછ નાએકા કો દો કે જલદી તુમ્હારા કાંમ હોજાએ
કુચ્છ ઈધર ઈનાએત હોકે બંદા .ખુશ .ખુશ રવાના હોજાએ
(વજીરનેં ભડવેકા મુંહ દેખતે ખડે હોનાં) હું, હું,
મુંહકયા દેખતે હો.

મતલબ અગર હુએ કીસએ જ.ર ખોલ દીજીયે,
ફીર કાંમ આપ અપનીં તબીયતકા લીજીયે.

૨ વ.જીર—મએં ખોલતાહું ઠએર .જીયાદા જ.બાં ના કર,
બે જ.ર મએં લુંગા કામ યે અહેમક ગુમાનકર.

ભડવા—મએં જાંનતા હું કોડી ભી ન હોગી તેરે પાસ,
મુફલિસ હુએ તુ ભીકારી હુએ હોતા હુએ યે ક.યાસ.

૨ વરજી—મએં હું વ.જીર શહેરે ચમનકા .ખબર નહીં.
બકતા હુએ કયાકે પાસ મેરે માલો જ.ર નહીં;
ઈજ્જત વ .કદર મેરી વતન મેં હુએ ઈસકદર,
ઝુકતા હુએ દેખ મેરી સવારી કો સબકા સર.

ભડવા—યે .કદરો મંજ.લતથી તો બતાલાઓ યે મુજે,
ઝક મારનેંકો આએ હો યહાં આપ કીસ લીયે.

૨ વ.જીર—આયા હું એક યારકે વસલત કે ધ્યાંનમેં,
વરના ઉડાતા અએશ થા અપને મકાન મેં.

ભડવા—હુએ જુસ્તજુએ મહેર તો પાએગા ઊસકો કયા,
પા પોશ તક ભી ઊસ કી ન જાએગા બે હયા.

૨ વ.જીર—ચુપ આબરૂ ન લે કે રહે શું.ખી બજા નહીં,
મએં અએસી રંડીયોં પે કભી થુકતા નહીં.

ભડવા—જબ સુએ આસમાંન તુ ગરદન ઊઠાએગા,
થુકેગા મહેર પર તો તેરે મુંહપે આએગા.

૨ વ.જીર—તુઝે અએસી બેહુદા બાતેં કરનેંસે ફાએદા.

ભડવા—તુજકો હમારી મહેંનત દબાંનેંસે ફાએદા.

૨ વ.જીર—કહીં જલદ ગારત હો યે બંદ ચલન.

ભડવા—તુઝે નોચ કર ખાએં .જાગો જ.ગનં.

૨ વ.જીર—તુઝે મુઝસે અબ કાંમ કયા હુએ બતા,
બયાં જલદ નાપાક કર મુદ્દઆ.
ભડવા—મેરા દસતુર હુએ કે કાંમ કર દીયા,
ફીર મહેનંત માંગલી ઔર ચલ દીયા.
૨ વ.જીર—બડા બે સબ્ર હુએ કુબેવકુ હુએ ગધા હુએ.
ભડવા—વાહ, બેવકુફકી હુમ .ખચરકે કાંન ઝપે કે સુંમ.
૨ વ.જીર—અએ બદલ .ગામ જ.બાંકો થાંમ,
લીદકા ટોકરા પીશાબકા ખુમ.
ભડવા—બેહુવા યુંહીં ટાપતા હુએ હીન હીંનાતા હુએ.
૨ વ.જીર—કયા જાંન કર બતા મુંજે ફી.કરે સુનાતા હુએ.
ભડવા—મહેંનત કરાકર પૈસા હમારા ડુબાતા હુએ.
૨ વ.જીર—.જી શાંત હું અમીર હું તુ જાંનતા નહીં.
ભડવા—દલ્લાલોં કો હસીનોં કે તું માંનતા નહીં.
૨ વ.જીર—બેશરમ બે હયા હુએ બડા સીનાં જોર હુએ.
ભડવા—તુંભી તો ઠગ હુએ. ઔર ઊચક્કા હુએ ચોર હુએ.
૨ વ.જીર—ભડવા હુએ ઔર કહેતા હુએ મએંભી શરીફહું.
ભડવા—તુજ.સે શરીફ .જાદોંકા બલકે હરીફ હું.
૨-વજીર—ભડવાઇ સે તો અએબ નહીં. તુજ કમીને .કો.
ભડવા—તુંનેં હરાંમ કારી મેં ખોયા ખજીનેં કો.
૨-વજીર—ના લાએકી ફી તેરી સજા દું અભી તુજે.
ભડવા—વોહ મારૂં જુતીયાં કે બીછા દું અભી તુજે.
૨-વજીર—કયા તેરી મૌત આઈ હુએ ના પાક રૂસીયાહ.
ભડવા—તુ કયા કરેગા હોતા હુએ તુજસે હમારા કયા.
૨-વજીર—મંગેવાં મેં આકે હડડીયાં સબ તેરી તોડદું.
ભડવા—ના મરદ મએ નહીં હું કે મુંહ તુઝસે મોડદું.

ગાના.

: હોવેગા તેરા સર કલમ, હમપે બલાજો હોસોહો
૨-વજીર—મારૂંગા તુજકો બે અદબ, હંમપે સીતમ જોહો સોહો,

ભડવા—તુજકો મએ છોડતાં હું કબ, હાજીર 'હુએં હુમ
.જો .હો સો .હો-મારૂંગા૦
૨-વજીર—આઈ .હુએ .અબ .તેરી .કજા,
ભડવા—તુઝ સે હુંમારા .હોગા .કયા ?
વજીર—દેતા હું અબ તુજે સજા,
ભડવા—રંજો અલમ જો હો સો હો—મારૂંગા૦
વજીર—મએં હું વજીરે નેક નાંમ,
ભડવા—મુઝ સે હુએ દીલ બરો કો કામ;
વજીર—ખુબ સમજ અએ બદ લગામ,
ભડવા—સમઝે હુએં હમ જો હો સો હો-મારૂંગા૦
વજીર—તેરા કરૂંગા દમ ફનાં
ભડવા—લડતા હું મેં ભી તુઝસે આ;
વજીર—મારા પડેગા બે હયા,
ભડવા—હક. કી કસમ જો હો સો હો-મારૂંગા૦
૨-વજીર—તુજસે રજીલ હમસે લડૅં ફાએદા નહીં.
ભડવા—ભડવો કા હક અદા ન કરે કાએદા નહીં.
૨-વજીર—કીસકા! દબાયા હમને કે તેરા દબાએંગે.
ભડવા—મેરા દબાકે આપ રીહાઇ ભી પાએંગે.
૨-વજીર—તુજસે જીયાદા દેખા નહીં બદ જબાં કભી.
ભડવા—હોતે જો નેક આપ ન આતે યહાં કભી.
૨-વજીર—કયા બદ જબાં હુએ શોખ. હુએ પાજી કમીના
હુએ. (મજદુરી દેતા હૈ.)

ભડવા. (લેકર) અરજલ હુએ તું કમીના બદીકા સફીનાં હુએ
નીયત પે અએસી તેરા યે બેકાર જીના હુએ
લુચ્ચા હુએ બે હયા હુએ તુ બદકાર હુએ પલીદ.
મેહેનત દબાએ સબકી તેરા કાર હુએ પલીદ.
બહેરે મઆશ મેરા તો પેશા રજીલ હુએ.
લેકીન તુ ખાનદાન કા ખાસા રજીલ હુએ.
થુ હુએ, તુફ હુએ, લાનત હુએ, ફીટકાર હુએ.

(નાએકા કા ભડવે કો હાથ પકડ કે નીકાલના)

૨-વજીર—કએસા વો પેશ આયા થા શએતાંન દેખીયે,
ઇજજત કો ઉસકી ઔાર મેરી શાંન દેખીયે.

નાએકા—યહાં આકે આપ અએસે હી ઇનસાન પાએગેં.
દલ્લાલ તો ન છોડેંગે જીસ ઘરપે જાએગે

૨-વજીર—અએસી જગા પે આકે ફજીહતા હુવા બહોત.
અપની ગરજ સુના કે ફજીહતા હુવા બહોત.

નાએકા—અરછોંકા યહાં બતાઓ તો કયા કાંમ હુએ ભલા.
ઐસે હી. બે હયાંઓકી મસકન હુએ યે જગહ.

૨-વજીર—ખએર યહાં આકે અપની ઈજ્જત તો ખોઇ.
જબ મુંહસે ઉતારી લોઈ તો કયા કરેગા કોઈ
કુછ આપસે ગરજ હુએ પર મુશકલ મુકામ હુએ.

નાએકા—ફરમાઇયે તો કૌનસા અએસા વો કામ હુએ.
હીકમત સે આસમાંન મેં સુ રાખ કરતી હું.
સાહેબ મએ અપને પેશે કી ઈજ્જત પે મરતી હું.
ગર છેડ હો ફલક મેં તો પએવંદ કરતી હું.
પરીયોં કો અપને મક્રસે મએં બંદ કરતી હું.
મએ હુરકો જમીંપે સલામત ઉતાર દું.
મએ પારસા કા નશએ ઇસમત ઉતારદું.

૨-વજીર—માશુક હુએ કોઇ કે જીસે પ્યાર દીલ કરે?

નાએકા—હુએં સેંકડોં હસીન યહાંપર પડે હુવે.

૨-વજીર—એક માહલકા કો દાંમ મેં અપને ફંસાઈયે.

નાએકા—કીસકો ફસાઉં નામ તો ઉસકા બતાઇયે.

૨ વજીર-ઉસ મહેલ કા નામ જહાંમે તો મહેર હુએ.

નાએકા—ઉસકા તો નામ લેના હી ખાલેક કા કહેર હુએ.

૨ વજીર—સુનતે હી નામ ફેર લીયા મુંહ યે કયા હુવા.

નાએકા—સર મેં જનુંકા જોશ તુમારે સવા હુવા.

૨-વજીર—ઇનસાન કોભી હોતા હુએ ઈનસાન સે ગુરેજ

નાએકા—ઇનસાન તો કયા ઉસ્સે હુએ શએતાન કો ગુરેજ

૨-વજીર—તુમકો કસબ મે. અપને તો હાસીલ કમાલ હુએ,
નાએકા—હર હર કદમ પે જુતા પડે વોહ યેહ ચાલ હુએ.
૨-વજીર—સુરાખ કર કે ચરખ કો પએ વંદ કરતી હો.
બસ મેહેર કેહી લાનેસે તુંમ દીલ મેં ડરતી હો.
નાએકા—મુંહે ટુટ જાએ ઊસકા જો ઇસ્સે મુકરતી હો.
વોહ આએ કિસ તરહ સે જો ઇજ.જ.તપે મરતી હો.

વ.જીર ૨—હુરો પરી કો લાનેસે મુશકિલ હુવા યે કામ.
નાએકા—દુન્યા કે સારે કામોંસે મુશકલ હુવા યે કામ.
૨ વ.જીર—તદબીર ઊસકે મીલનેંકી કોઇ બતાઓગે?
નાએકા—ઇસ બાતમેં તો જાંનસે તુંમ અપની જાઓગે.

૨ વ.જીર—હુએ હાત કીસ બલામેં હુઈ જાંન મુબતીલા.
નાએકા—કયા અએસી તુંમપે ટુટી હુએ આફત કેહો ભલા.
વ.જીર—.ઇશ્ક ઊસકી પારસાઈ કા દરબારમેં હુવા.
નાએકા—ફીર ઊસમેં તુંમકો ફીકકા મૌકા હુએ કયા ભલા.
૨—વ.જીર—શૌહર ને ઊસકે ચર.ખપે ઊસકો ચડહાયા હુએ.
નાએકા—સચા હુએ હાલ ઊસને જો શેહકો સુનાયા હુએ.

૨ વ.જીર—મુશકલ વીસાલ હુએ તો રસાઇ તો હો વહાં.
નાએકા—સાહેબ મજાલ હુએ યે ફરીશતે કી ભી કહાં.
૨ વ.જીર—કયા અએસી લાજવાબ હુએ સાહેબ વો .ઝવકાર.
નાએકા—ફીર કયા કહું .ખરાબ હુએ સાહેબ વો ઝવીકાર.
૨ વ.જીર—કયા જાંનતા થા હતે ચડહેગી ન વોહ મેરે.
નાએકા—બસ અબતો ઊસકે હાલસે આગાહ તુમ હુવે.
૨ વ.જીર—મએંને તો ઊસકે વસલકા બીડા ઊઠા લીયા.

નાએકા—બસ તુમને અપનેં ક.તલકા બીડા ઊઠા લીયા.
૨ વજીર—લીલ્લાહ અબતો શાહ સે મુઝકો બચાઇયે.
નાએકા—દરીયામેં ડુબ જાઇયે યા જ.હેર ખાઇયે.
૨-વજીર—અએસા ન કીજીયે કોઈ તો સુરત નીકાલીયે.
નાએકા—ટલતી નહીં હુએ મૌત કો કીતના હી ટાલીયે
૨-વજીર—મુઝકો ગુલાંમ અપનાં સમજ કર બચાઇયે.

નાએકા—બહેરે ખુદા ન મુઝકો જીયાદા. સતાઇયે.

૨-વજીર—મુશકલ હુએ મેરી જાન પે અલ્લાહ કયા કરૂં ?

નાએકા—વોહ કીજીયે હુજુર જો. મએં આપસે કહું.
કુછ સરફ માલો જર હો તો મતલબ બર આએગા.

૨-વજીર—કયા સચ હુએ સરફ માલસે યે રંજ જાએગા ?

નાએકા (હંસકે) હા, હા, હા, કયા તુમને સુના નહીં
જર બર સરે ફૌલાદ નેહી નરમ શવદ.

૨-વજીર—મોજુદ હે અશર્ફીં સો લિનિયે.

નાએકા—હાં, લાઇયે, બસ અબ ન કોઇ ફીક્ર કીજીયે.

૨-વજીર—મુજસે હજાર અશરફી કા કૌલ લીજીયે

(ખુદસે) સચ હુએ જીસકા ખાઇયે ઉસકા ગાઈયે અબ ચલીયે મેં આપકો મકાન મેં લેજાતીહું આપકે બચાવકી સુરત બનાતી હું ખાસ મહેર નગાર કી અંગુશતરી રૂમાલ કટારી યે તીન નિશાંની પ્યારી પ્યારી જો માશુંક કી તરફ સેં આશક કો મીલા કરતી હુએ. વોહ મએ કીસી તદબીર સેં આપ કો લા દેતી હું ઔર તસવીર જો ગએર કે હાથ ન આએ જીસકો ઉસ્સે વાસ્તાહો વોહી પાએ મેરે પાસ હુએ વોહ મેં આપકો દેતી હું. અબ મલાલ ન કીજીયે જાન જાનેકા ખ્યાલ ન કીજીયે, જો દાવા કીજીયેગા બજા હોગા શૌહર ઉસકા દરબારમેં ઝુંઠાં હોગા.

૨ વ.જીર—યેહી મુજકો મંનજુર હુએ લાઇયે,
વોહ ચીજેં જલદ દીલ વાઇયે.

નાએકા—બહોત .ખુબ હુએ આઇયે આઇયે,
મેરે ઘરમેં તકલીફ ફરમાઇયે.

(દોનોંકા જાંનાં)

બાબ તીસરા. પરદા તીસરા. દરબાર.

(વઝીરકા આંનાં.)

મુજફ્ફર—મરહબા અએ વઝીર બહોત જલદ વાપસ આયા, બયાં તો કર ઉસ પારસા કે વસલ સે હજ ઉઠાયા

વઝીર–ર––શાહા કા મરતબા આલાહો જાહો હંશમ દુબાલા હો, ફજલે કીરદીગાર સે ઇકબાલે શેહરયાર સે સુર્ખ઼. રૂઈ હાસીલ હુઇ મુરાદે દીલી હાસીલ હુઇ.

મુજફ્ફર—કયા રોશન જમીર કી મનકુહા સે વસલ હુવા તુને અપના ઇકરાર અદા કીયા !

ર--વઝીર—અગર ગુલામસે યે કામ ન હોતા તો મુંહ ના દીખાતા, દરીયામે ડુબ મરતા યા પરદેશ નીકલ જાતા.

મુજફ્ફર—દીલકો નીહાયત હએરાની હે અજ. હદ પરેશાનીં હએ અજબ તરેહકા તઆજુબ હએ તરદુદ હએ કયા વાક.અ કયા માજરા હએ?

ર વઝીર ર—હુજુ.ર તરદુદસે કાર નહીં કસ્બી કા એતેબાર નહીં યે કોમ હમેશાં સે બે વફા હએ ફક.ત પૈસે કી આશના હએ.

મુજ.ફર—વહાંકા હાલ બયાં કર શહેર કે હાલાત બયાં કર.

ર વઝી.ર ર—હુજુ.ર બહોત બડા શહેર ગદાર હએ ઈમારાત બુલંદ વો મુનકશ, વસ્ત શહેર મેં એક બહોત ઊમદા બા.જાર હએ દોરૂયા દુકાનેં, સાફ રાસ્તે, શફાફ બાજા.ર, બ્હાં લાખોં કા લેન દેન કરોડોં કી ખ.રી દો ફરોખ.ત હો રહી હએ હર એક દુકાનદાર રઈસ નવાબ જવેહરી હએ બાજાર સે ઈસ તરફ માશુકનગર નામી એક મોહોલ્લા હએ ઊસકે નાકે

પર ઇન હઝ.રત કી દૌલત સરા હુએ ચાર મંજ.લા મકાન પુર જે.બો જી.નત નમુનએ કસરે જન્નત હુએ. ડયોડહી પર સંતરી કા પહેરા અફ઼સરોં કી નીશત હુએ ચોથે મંજી.લ પર ઊસ રશકે. મસીહાકી ખ.વાબ ગાહ હુએ દરીચે મેં એક સોનેકા પીંજરા લટકા હુએ હીરામંન ચહેક રહા હુએ કયું સાહેબ યે બાત સચ હુએ?

રોશન—ફ઼રમાઈયે, ફ઼રમાઇયે, કહે જાઈયે, મુફ઼સ્સીલ હાલ સુનાઇયે.

૨ વજી.ર ૨—જબ મએં વહાં પહોંચા મેરી આમદ કા શોહોરા હુવા હર એક મુઝકો દેખને લગા ઊસકો .ખાદીમોંસે ખ.બર મીલી કે એક જવાન હસીન મહે જબીન ગુલે બાગે. જવાની યુસુફે સાની માશુક સીફ઼ત આશક. તબીયત આપકી મુલાજી.મત ચાહતા હુએ અંદર આનેકી ઇજા.જત ચાહતા હુએ વહીં હુકમ હુવા આઇયે આઇયે કરમ કીજીયે ન બાહેર ખડે હો દમ લીજીયે મકાન કો રશકે ઈરમ કીજીયે જબ અંદર ગયા દેખું તો એક આફ઼તાબ હુએ કે મકાન મેં જલવેગર હુએ અજબ માશુકે રશકે મહેરે અનવર હુએ.

કબત.

વાકા હુસન નીરા વાકી શકલ નીરી, વાકા નાજ
નીરા વાકાઢંગ નીરા;
વાકી બાત નીરી વીકી ચીત નીરી, વાકી
ચાલ ચલનં હુએ નીરા સીગરા;

વાકે ચહેરે પર મેહેર ફલક. સદકે, વાકે અબરૂસે
બદરે હીલાલ કટે.
વાકે દાંતોંસે મોતી કી શાંન ઘટે, વાકે હોટોં સે લાલ
યમન હારા;
વાકો દેખ હસીનોં કો કલ ન પડે, વાપે ફુલ ચમન
કા નીસાર રહે;
વાકી આંખોંપે જાન હીરન દે દે, વાકો સરોંકો
કદ હુએ બહોત પ્યારા

જબ મુલાકાત હુઈ બહોત એ ઇખ્લાક.સે પેશ આઈ કુરબાન હુઈ સદકે હુઇ બલાએંલી ગીરદ ફીરા ઔર યે રાગ ફૌરન મેરી તારીફ મેં નજ.મ કરકે સુનાયા.

ગાના.

આવો આવો આવો પીયા, આવો દેખો નાર નઈ,
છબ તેરી ન્યારી પ્યારી, મંત્રસા કકુ પુંક રહી—આવો આવો૦
છોડકે ભાગે સંગી સાથી કયુંકર રહે યેહ દીલ સુનોજી.
સંઇયાં લાગું પઇયાં છોરે તનકી મનકી હાર ભઈ—આવો આ૦

બાદ ઊસકે હસબ દસ્તુર સોહોબતે અએશ રહી જલસા રહા જાંમ બાદએ નાબ ચલતા રહા સુબેહ કો બાદ બસદ તકરાર વ જ.ર બીસીયાર અશીયાએ ખ.ાસ વો ઊમદા નીશાની દેકર રૂખ.સત ફરમાયા લીજીયે જો હાલથા મુફસ્સીલ કહે સુનાયા.

રોશન—દીલોં મેં બદ ગુમાની હુએ,હવસ ઝુંઠી પકાની હુએ,
પ વજીર હુ૦—યે ઇનકી જાં ફીશાંની હુએ, હવસ ઝુંઠી
પકાનીં હુએ ?
૭ વજીર અ૦—ગવાહી યહે નશાની હે, હવસ ઝુંઠી પકાંની
હુએ !

૩ વઝીર લ૦—જો ઈનકી .ખુશ બયાની હુએ ! હવસ ઝુંઠી
પકાની હુએ !

૨ વઝીર—દલીલ ઈસકી નીશાની હુએ યે સચ્ચી .ખુશ
બયાની હુએ.

૧ વઝીર ૧—બતલાઈયે નીશાન કે, ફીક્ર અબ કમાલ હુએ.
૬ વઝીર લી૦—હાજ.ર કરેં નીશાન, બહોત એહેતેમાલ હુએ,
૨ વઝીર—યેહ લીજીયે કે .ખાસ યે ઊનકા રૂમાલ હુએ;
૩ વઝીર લ૦—વાહ, કયા બેગમોંકે દોશ પે રહેનેં કીશાલ હુએ.
૫ વઝીર લુ૦—ઈસિકો નીશાન સમઝે, યે કીસકી મજાલ હુએ,
૧ વઝીર ૧—વલ્લાહ રંગો રૂપમેં યેહ બે મીસાલ હુએ.
૭ વઝીર—અબ ઈનકા વસલ હોનેં મેં કયા કી.લોક.લ હુએ.

રોશન—લાને મેં ઈસિકે આપકી મહેનત .કમાલ હુએ.
કયા ફીતરતે હુએં મક્ર હુએ કયા ખુ.બ ચાલ હુએ,
યેહ અહેમકોં કો દામ મેં લાનેકા જાલ હુએ;
યે કૌનસે બાજા.રકા બતલાઓ માલ હુએ.

મુજફ્ફર—રોશન જમીર તેરા જો યે કીલોક.લ હુએ.
હરએક લબજ. ઈસિમે .ગરજ. બે મીસાલ હુએ.
એક શએકી જએસી દુસરી મયસર આસકતી હુએ.
ઈન બાતોંકી બંદીશકો અકલ લાસકતી હુએ.
ઈસ વાસ્તે રોશન જ.મીરકા કહેના દુરૂસ્ત હુએ.
છોટે વ.જીરકી બાતચીત બીલકુલ સુસ્ત હુએ.

૨ વ.જીર—દેખો કયા જુરઅતે દીલ અપની હે ભારી દેખો.
હોતી અબદમમેં હુએ અ.ગીયારકી ખ્વારી દેખો.
બાત બન જાતી હુએ એક દમમેં હમારી દેખો.
ઔર ભી એક નીશાની હુએ કટારી દેખો.

૧ વ.જીર—કયા જડે યેહ ગોહર અલમાસ હુએ ભારી દેખો.
૩ વ.જીર લ—ઈસિકે ક.બજે. પે જો હુએ નકશો નીગારી દેખો.
૬ વ.જીર ઈ—મ્યાંનપર બેલ જરીકી હુએ પ્યારી દેખો.

૫ વ.જીર—લુતફ ઉસમાહકા ઔર જાંન નીસારી દેખો.

રોશન—કીસી તીરછે સીપાઈકી કટારી દેખો. સાહેબ યે કટારી ક્હાંસે પાઇ હુએ, કીસ અફ.સર સે હાથ આઈ હુએ.

મુજ.ફ.ર—દુન્યાંમેં કયા એક જએસી કટાર નહીં, ઇસ એક હતીયાર કે જએસા દુસરા બાનાના આસાન હે. હમારી નજ.રમેં ઊસ બેચારી પર સરાસર બોહોતાન હુએ.

૨ વ.જીર—અએ મહેરે ચર.ખે સરવરી, અએ ફ.ખરે બજ.મેં .ખુસરવી, લીજે નીશાની તીસરી, ઉસ મહેર કી અંગુશતરી.

મુજ.ફ.ર—સાબીત નહીં ઈસ્સે જ.રી કી ઊસને તેરી દીલબરી. અએસે નગોંસે હુએ ભરી, હર એક દુકાને જવેહરી.

૨ વ.જીર ૨—અબ દેખીયે કયા મુજકો દીખાતી હુએ યહ તક.દીર, સચ્ચા કે મુઝે ઝુંઠા બનાતી હુએ યે તકદીર; સચ હોનેમેં ઈન ચી.જોંક ગર શક કો હુએ તકરીર, લીજ્યે લીજ્યે ઉસ મહેરે મુનવરકી હુએ તસવીર. બે યાર કીસી ગએર કો દેતી નહીં કસબી, રૂમાલ, કટાર ઔર યે અંગુશતરી, તસવીર.

મુજ.ફ.ર—સાબીત નહીં હોતા કે ઊસી કી હુએ યે તસવીર.

૨ વ.જીર ૨—કહે દેંગે યે હજ.રત હીકે કિસકી હુએ યે તસવીર

(રોશન જ.મીર તસવીરકો દેખકે.)

રોશન—હય! અએ મહેરે બે વફા યે તુનેં કયા કીયા? દામનેં ઈસમતમેં દા.ગ લગાયા મુજકો જહાંનસે ઊઠાયા.

મુજ.ફ.ર—શાબાશ! અએ વ.જીર જો કુછ કહાથા વોહ કીયા

તેરી ઇસ મેંહેનતસે દીલ નીહાયત .ખુશ હુવા--વાહવા

સબ—વાહવા વાહ.

૩ વ.જીર લ—કયા બાત હુએ કયા બાત હુએ-સબકયા બાત હુએ.

મુજફ્ફર—બેજા બાતોંકી તરદીદ જવાં મરદી હુએ ઝુંઠે દાઅવે કી દરીયાફ્ત બેહેતરી હુએ.

સબ—વાહવા.

૪ વ.જીર—કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ

સબ—કયા બાત હુએ.

૨ વજીર—યાર આલમેં ફરીદું હશંમકી મેહેરબાંની હુએ,

૩ વજીર—જોઇનકી જાં ફીશાંનીંકીયે .કદરદાંની હુએ.

સબ—વાહવા

૬ વ.જીર—કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ-

૩ વ.જીર લ—જીલ્લાહો આલંમ પનાહકી ફએજ રસાંની હુએ કે ઇનકી જુરઅતો હીંમતકી યે .કદ્રદાંની હુએ.

સબ—વાહવા.

૭ વ.જીર અ—કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ,-

વજીર-હોશીયારી તરરારી કાર ગુ.જારીકી યે .કદ્રદાની હુએ. જો સરકાર ફએજ. આસાર ફલક વીકા.ર કી મેહેરબાંની હુએ.

સબ—વાહવા.

૫ વ.જીરલુ—કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ-

૬ વ.જીર—મેહેનત અકલમંદી જફા કશી કી .કદર દાની હુએ જો શહેનશાહ આલી જાહ ફલ.ક બારગાહ કી મેહેરબાની હુએ.

સબ—વાહવા.

૧ વ.જીર ૧—કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ-

૫ વજીર—દુશમન કા જીસમ .ખીજાલતં સે પાની પાની હુએ, અહુકી ઈસ બાતસે આખર જાન જાની હુએ.

૮ વ.જીર—વાહવા, વાહવા. વાહ,વાહવા. વાહવા. વાહ, વાહવા કયા બાત હુએ, કયા બાત હુએ-

મુજ.ફર-રોશનજ.મીર જો દરબારમેં ઝુંઠ કહા હુએ, ગો ઇસસે યે જુરમ લાએક ગરદન જદની સરજદ હુવા હુએ મગર માલુંમ નહીં ઇસકી મુજકો કયું મોહોબત આતી હુએ સ.જા દેનેકો તબીયત નહીં ચાહતી હુએ ખએર ફીલહાલ ઇસકો કએદ કરના મુનાસીબ હુએ અહેલકારો ! ઇસકો જીન્દાનમેં લે જાઓ .કએદે શદીદ મેં ગીરફ્તાર કરો.

બાબ તીસરા. પરદા ચોથા. મહેલ મેહેર-નીગારકા.

ગાના.

બીન યાર ગંમખવાર કોઈ નહીં,
અપના મદદગાર કોઈ નહીં-બીન યાર૦
હંમસી જહાંમે કઓનો મકાંમે,
લાચાર કોઇ નહીં-અબ હંમસી લાચાર કોઈ નહીં-બીન યાર૦
હો શાદમા નાસેજીન્દગાંની,
આસાર કોઇ નહીં-અબ અએસે આસાર કોઈ નહી-બીન યાર૦

(લોંડી કા ખત લાકે દેતાં.)

લોંડી--એગમ સાબ મુજદા બાદ નસીમે સુબેહ જાનવાજી તાએ રે ઔજે સરફરાજી હુધ હુધે સુલએમાં વકાર પએ કે સબાકીરદાર કાસીદે ચાલાક યાની હરકારએ ડાક આયા નામએ દીલદાર લાયા.

લોંડી ર જી–બીબી મુજહ્દા બાદ નામએ દીલદાર આયા કરાર જાને
યાર આયા બેગમ સાહેબ ! મુબારકબાદ પયામેં યાર
આયા કરાર દીલે બે કરાર આયા (ખતદેકર જાના.)

પેહરે--નાંમએ દીલદાર આંનેસેં આશકકો સુરૂર હોતા
હુએ રંજો અલંમ ખુદ બખુદ દુર હોતા હુએ મ-
ગર બર ખીલાફ ઈસકે મેરા દીલ કયું બે કરાર
હુએ કફસેં તંન મેં બેતાબ જાને જાર હુએ ખયર
તો હુએ (લીફાફા ઉલટાકે) હાં યે મોહર ઉ-
લટી દીખાઈ દેતી હુએ. કુચ્છ ફી દીખાઇ દેતી હુએ
(લીફાફા ફાડકર) વાએ આફત ફુટી કીસમત.

ગાના.

અય મેહેર બેવફા હુવા કયું મેહેર તેરા નામ–કીયા મેહેરકા ન
કાંમ;
હાં મેહેર બંન જલાતી હયે તુ મુજકો સુબહો શામ જલતા
રહું મુદામ—અએ મેહેર૦

ફરમાઈ મુજસે શાહાને ઈસ શેહેરકે યેહ બાત–ન હો રંડી નેક
જાત,
અફસોસ કયું મયેં બોલ ઊઠા નેકી મેં તેરા નામ–જુદા
મીલા મુકામ—અએ મેહેર૦

પહોંચ્યા વજીર શાહુકા ખીલવતમેં તેરે પાસ--ફીર આયા બેહીરાસ
લાયા નીશાંનીયાં તેરી હયે લાકલામ–કયું કર કીયા યેહ કામ-અએ
અંગુસ્તરી કટાર, હયે રૂમાલ, તેરા માલ–તસ્વીર બેમીસાલ,
દરબારમે હરએક થે મઓજુદ ખાસોઆમ.-દેખી વોહ તમામ,
અએ મેહેર૦

ખતજાંનીયોનઈસકોતુઅએબદચલનમેતાક–લીખતાંહુંમએં તલાક
તુજકો અગર વજીરને ફાંસા બીછાકે દામ--અબ મેરા લે
સલાંમ—અએ મેહેર૦

હુએ! હુએ!! ખુદાવંદા!!! મુજપર કએસા સીતંમ હુએ ઉમ્ર ભર રંજ હુએ કયા મુજકો ગમ. ખાને કો પેદા કીયા મુસીબતે ઉઠાને કોપપેદા કીયા (ખ્યાલ કર કે) તોબાહ! તોબાહ! અએસા કહેનાં ગુનાહ હુએ, વોહ તો બે પરવા બાદશાહ હુએ કોઈ દુસરા મુજકો આજમાતા હુએ મુસીબત મેં ઈમતેહાંન કરતા હુએ મગર મએં ભી મુસતકીલ મીજાજ રહું દામને સબ્ર ન છોડું નેકી સે ન ગુજરૂં (હાંકમારનાં) અરે કોઈ હાજર હુએ જલદ કરો સફર કી તૈયારી, ઔર લાઓ હમારા રૂમાલ, તસવીર, કટારી,

૨--લૌંડી—બીબી વો મુઝસે જાતે રહે.

મેહેરનીગાર—કયું કૈસે?

૧--લૌંડી—બીબી અગર જાનકી અમાં હોતો અરજ. કરૂં, આપકા ફરમાંન હોતો અરજ કરૂં.

મેહેરનીગાર—તુમારી જાન તુમકો મુબારક જલદ બયાન કરો કયા રાજ હુએ.

૧--લૌંડી—બેગમ સાહેબ કી સલામતી, એક રોજ વોહી નાએકા આઇ ઔર કહેને લગી કે મએં કસબ- સે હાથ ઉઠાતી હું ઔર સબ નૌચીયોં કોભી ઇસ અજાબ સે છુડવાતી હું મેહેર નીગાર કે જએસા હરેક કા નીકાહ પડહાતી હું ચુનાચે એક નૌચી કા આજ નીકાહ હુએ સબસામાન તૈ- યાર હુએ ફક્ત રૂમાલ કટાર ઔર અંગુશતરી દરકાર હુએ મેહેરનીગાર હમામ મેં હુએ ઉન કો આનેમે દેર હોગી મેરા કામ હરગીજ. નરોકો,

રહેતીનોં ચીજે' દે। મએ અભીવાપસ લાદુંગી હ-
રગીજ દેર ન લગાઉંગી ઈન બાતોં પર હમને
યકીન કર કે આપ કે બગએર હુકમ યે ચીજે'
દીં મગર વો કમબખ્ત અબતક ન આઇ
ગોયા મર ગઇ ઐસા મુંહ છુપાયા,

મેહેરનીગાર—હાં, મએ ઉસકો ખુબ જાંનતી હું ઉસકે મકરો
ફરેબ કો માનતીહું ઉસને યહાં ભી પીછા ન
છોડા મેરે સાથ જો કરના થા વો સુલુક કીયા ખ-
એર મએ તુમ્હારી યહ ખતા માફ કરતી હું મગર
જલદ સામાંન સફરકા તૈયાર કરો યહાંસે કુંચ
એકબાર કરો ઔર મેરી હાલતે સફર કીસીપર
ઈજહાર ન કરો કીસી બાત મેં દખ.લ ના દો ફક્ત
દેખા કરો. (લોંડી કા જાનાં)

મેં નાચને ગાને વાલીકે લીબાસ મેં જાતી હું
અપને દીલદારકો છુડાતી હું ઉસ ચુગલખોર કોભી પતા
લગાતી હું ઔર ઉસકો ઇસિ તોહમતકા મજા ચખાતી હું
શએર—દુશમન ચેકુન્દ ચું મહેરબા બાશદ દોસ્ત.

ગાના.

સૈયાંકો છુડા કર મએં લાઊં ગુઈયાં,
અબ જાઊં દર દર છોડું ઘર—પીયાકો૦
તડપ તડપ રહે નીત ઊંન બીન હંમ,
ગમ સે જલે નીસ દીન પલ છીન હંમ,
ચલ ચલ બન બન ઊન બીન તજ ઘર—પીયાકો૦

બાબ તીસરા. પરદા પાંચવાં. દરબારે મુજફ્ફર.

ગાના.

સરવર આલી તુમપર જીઆ મએંવારી.
જયાઓ કરત દુન્યા ફીરત ગુઇઆં ન કોપ્યારી—સર૦
ચમન ચમન જએસે ફીરત ચકોરવા.
ચલત ચાલ જોબન મતવારી.
નજર પડત અગર નામપે, બદ કરદીઆ જીઆસે હારી—સર૦

રામીશગર—દીલબર વારી તુમસે કરી મન યારી,
દુશમન જલત પીંતમ હસ્ત બૈરીકીહુઇ ખ્યારી
કરંમ કરંમ તો રાજ એ સે અબરવા,
બરસ જાત બનબન જી ચુબારી,
નજર કરત મેહેરશાં ન પર, તન મન કાહે કરૂં
મએ વારી દીલબર વારી૦

ચોપદાર—સરકાર કા બુલંદ ઈકબાલ તરક.કી જાહો જલાલ એક મુતરબા હસીન ખુશ આવાજ ખુશ અંદાજ તાજા વારીદ હુએ અગર ચે ઉસકે હુસનો જમાલ પર તમામ શહેર ઉસકા મુશતાક હુએ હર એક કો ઉસકે બુલાનેકા ઔર જલસા કરને કા ઇશતીયાક હુએ મગર પહેલે હુજુર કા મુજરા બજા લાના બાદ શહેર મેં કમાખાના ચ્હ ઉસકા મનશા હુએ હુકમ હોતો દરબાર મેં આએ અપના હુનર દીખાએ.

બદશાહ—અએ વજીર ઉસ મુતરબાકો આજ માના ચાહીયે અહેલેકારો ઉસકો હુજુરી મેં બુલાના ચાહીયે;

હો બચી બદ કામસે વ્હબાત તો મુમકીન નહીં,
પર હુજુરી મેં હમારે ઉસકો આના ચાહીયે.

(મેહેરનીગાર કા આનાં ઔર બતૌર કસબી કે આદાબ બજાલાના)

મહેરેનીગાર—શાહા ખુસરવા તેરી ઉમ્ર દરાજ હો.
જાહો ઇક.બાલ બડહે શહેનશાહોં મેં મુમતાજહો

ગાના–ગુઇયાંસે મોરી બતીયાંરે કહો કોઇ જાએ,
જાએરે જાએ સુનાએ–ગુંઈયાંસે૦
બંદી અએસી ગાઇ નાચી મન હર લીનો,
નઈ નઈ ફબન દીખાએ–ગુંઇયાંસે૦
રહે પાકદામન ગર નાચ ગાકે,
નએ નએ મનસબ પાએ–ગુઇયાંસે૦

બાદશા—અજબ દીલસોજ ગાના હુએ.
બહોત ઉમદા તરાના હુએ.

૧–વજીર—ભરા ગમસે ફસાના હુએ,
બહોત ઉમદા તરાના હુએ

૩–વજીર—અલમ કા દીલ ન શાંના હુએ,
બહોત ઉમદા તરાના હુએ.

૨–વજીર—શાહા પહેલા યે ગાના હુએ,
બહોત ઉમદા તરાના હુએ

ગાના.—મોરી ધુન સુનો સુનો બર સત અશરત
નીકસત મનસે ગુનસે ધુન ધુનસે સુન,
સુન દહન સે નુર બરસત–મોરી ધુન૦
રખે હમ પાક સાફ ગર દામન,
મેહેરસા હો તન મન ધન રૈશન,
નીસદીન પલછીન રહે મન રાહત.
રહત યેહી મન હસરત–મોરી ધુન૦
શાહ તુમ સખી મેરા ગાનેકા કામ,
દોઆકે લીએ હાથ ઉઠાનેકા કામ.

ન મહેરૂમ જાઊં મેં દરબારસે,
જો ચાહું વોહ પાઉં મેં સરકારસે-મોરી ધુન૦

મુજફ્ફર બાદશાહ—અએ મુતરબા કયું જાર હુએ, કયા શય તુજે દરકાર હુએ? જો કુછ કહે સો વોહ મીલે હમ કોલ દેતે હુએ તુઝે.

મેહેરનીગાર—એક શાખસ રોશન જમીર નામી સરકારી કહેરે મેં મુબતીલા હુએ એક મુદત સે બે કુસુર જીન્દાન કી સખતીયાં ઝેલ રહા હુએ ઉસકો દરબાર મેં હાજીર કરને કા હુકમ હો ઉસકી તલબ હુએ ઊસીસે મતલબ હુએ.

મુજફ્ફર બાદશાહ—નહીં માલુમ ઈસકી મુજકો કયું ઉલફત આતી હુએ. ખુન જોશ જન હુએ તબીયત ખીંચી જાતી હુએ અરે કોઈ રોશન જમીર કો જીન્દાન સે છુડાઓ લીબાસ પહેના કે દરબાર મેં લાઓ. (અહેલકારકા જાના)

ગાના.— મહેરનીગાર.

શાહા યેહ અજબ જમાના હયે,
હરએક અપના બેગાના હયે-શાહા યેહ૦
નાદાનકી શાન હયે આન બની,
નુકસાનમે હૈ જો દાના હયે-શાહા યેહ૦
ઘોડા હયે ગધોંકે તવેલે મે,
જરદાર ગધેંકા બાના હયે-શાહા યેહ૦
ગુલજારમે ઉલ્લુ બોલા હયે.
બુલબુલ કા ઘર વીરાના હયે-શાહા યેહ૦

(રોશન જમીર કા આના)

ગાના.

પ્યારસે બદલી કયું નજર તોરી—પ્યારસે૦
એકહી સફરમે અંખીયાં ફેરી, તન મન જલ જલ જાએ,

ચલતે નગરસે ભેદ બતાએ, કાહે મોહે બદ હુએ દીખાએ નજર
તોરી—પ્યારસે બદલી૦
ડીકે ઘરમે બતીયાં છેડી, હમ સંગ દીલ મીલ જાએ,
બએરીને તોરી મત બહેકાઇ, મોહે દેખ કુચ્છ ન લજાએ
નજર તોરી—પ્યારસે બદલી૦

મુજફ્ફર—અએ મુતરખા જલદ બયાન કર કે યહે કયા માજરા હુએ તેરા કયા મુદદઆ હુએ ઔર કયા મતલબ હુએ કીસ ચીજ કી તલબ હુએ?

મેહેરનીગાર—હુ.જુર યે લોંડી ઇમદાદ ચાહતી હુએ એક .જુલમ નાહક કી દાદ ચાહતી હુએ યે આપ કે વ.જીર સાહેબ એક શબ મેરે પાસ રહે ઔર ખરચીકે દામ દીયે બગે.ર ચલે ગએ હુ.જુર ઇનસાફ ફરમાએં મુઝ ગરીબ કે દામ દીલવાએં.

૨ વ.જીર—નાહક કીસી કા નામ ન શાહકે હુ.જુર લો.

મેહેરનીગાર—શાહા કે હુ.જુર જાનતે હુએં યે બે કુસુરલો.

૨ વ.જીર—કહીયે તો કબ હુઇથી મુલાકા.ત આપ સે.

મેહેરનીગાર—.ખરચી દબાકે ઢુબોકે આયેથે કબ યાદ કીજીયે.

૨ વજીર—ઝુંઠી યે સારી બાતેં હુએ બોહોતાન હુએ સરીહ.

મેહેર—ઝુંઠા નહીં યે દાવા અએ જી.શાન હુએ સહી.

૨ વજીર—અએ બેસ્વા તુઝે તો મએં પહેછાનતા નહીં.

મેહેર—.ખરચી દબાકે કહેતે હૈ હુએં પહેછાનતા નહીં.

૧ વજીર ૧—બદ ફએલીયોં કા નામ ભી યહે જાનતે નહીં.

મેહેર—અએસોં કી પારસાઈ કો હમ માનતે નહીં.

વજીર—યકતાએ રોજ.ગાર હુએં યે નેક ચાલમેં.

મેહેર—ઈન કે બદી ભરી હુએ હર એક બાલ બાલ મેં.

વજીર—છુપતે નહીં યહે હોતે જો બદકાર બદ ખ.ીસાલ.

મેહેર—છુપતે હુએં વોહકે જીનકો બદી મેં હુએ કુછ કમાલ.

૮ વ.જીર—હે ઇન કી નેક ચાલકે સારે ગવાહ હમ.
મેહેર—અહેસાંને બે કયાસ નવા.જીશ રહમ. કરમ.
૫ વ.જીર—શાહી કે મુનતજીમ તો કભી ચુકતે નહીં.
મેહેર—ઝુઠાં કે મુંહપે હમતો કભી થુકતે નહીં.
ચોપદાર—ઈન કે હમરાહ રહેતે હએ હર દમ તુરપ પલટનરીસાલે
કોઈ તો .ખબર દેતે દેખને વાલે.
મેહેરનીગાર—આફત સે બચ ગએ હુએં બર વક.ત દોરીજાલે,
રંડીકે જાંને વાલે ઔર આતશ લગાને વાલે.
૨ વજીર ૨—શાહા મએં ઇસિ પલીદ કો પહેછાનતા નહીં,
યે બેસવા કહાં કી હુએ મએં જાંનતા નહીં.
મુજફ્ફર બાદશોહા—કયા બાત હુએ કે તેરા હી લેતી યેહ નામ હૈ.
ઔરાં સે કયા સબબ નહીં ઇસિકો .કલામ હુએ.
૨ વજીર ૨—પહેછાનતા હરેક મુઝે ખાસો આમ હુએ,
શાહા બુરાઇયોં સે મુબરરા ગુલામ હુએ;
યે દુશમની સે મુઝપે શાહા ઈત્તેહામ હૈ,
નેકીસે શોર મેરા .ખલાયક મેં આમ હુએ.
મેહેર—નેકી બદી મે કીસ કો તુમારે કલામ હુએ,
.ખરચી હમારી તુમપે મગર લાકલામ હુએ.
૨ વ.જીર—મુઝપર જો ક.રજ. તેરા હુએ ઊસકી સનદ બતા,
વરના જ.લીલ હોગી નીહાયત અએ બેસવા.
મેહેર—અજ. રાહે મેહેરબાંની ફજી.હત ન હોજીયે,
ચુપકે સે દામ મેરે .અતા મુજકો કીજીયે.
૨ વ.જી—એક બાર કહે દીયા કે તુજે જાનતા નહીં.
મએં જાનતા નહીં કભી પહેછાનતા નહીં.
મેહેર—ઇસમત કો દા.ગમેરે લગાયા હુએ આપનેં.
મહેનતકા મેરી હ.કભી દબાયા હુએ આપનેં.
૨ વ.જીર—હરબાર રંડીયોં સે તો નફરત રહી મુઝે

અચ્છીાંસે નેક બ.ખ્તોંસે સોહોબત રહી મુઝે
મેહેર—મદે નજ.ર જો આપકી .ઇજ.જ.ત રહી મુઝે
દર પરદા આજ તક ય્હ શીકાયત રહી મુઝે
૨ વ.જીર—તુફાન હુએ ઊઠાયા કયોં તેરી મૌત આઇ
મેહેર—છોડું ન એક પાઇ મેહેનત બોહોત ઊઠાઇ
૧ વ.જીર—.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ
બદકારીયોંસે પાક હુએ .જી .અેતેબાર હુએ
મેહેર—લોગોંકા હ.ક દબાનેં મેં યે હોશીયાર હુએ
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ. પરહેજ.ગાર હુએ.
૩ વ.જીર—નેકી મેં બલકે રશકદેહે રોજ..ગાર હુએ
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ
મેહેર—મુમતાજ. રંડીયોં મેં હુએ .જી ઇકતેદાર હુએ
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ
વ.જીર—દીનરાત કીબરીયા કે ઇતાઅત ગુ.જાર હુએ
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ
૧ વ.જીર—કસબી તો કયા કીસી કે ભી યે દેનદાર હુએ
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ
મેહેર—સાહેબ ફ.કત હમારે હી ય્હે દેનદાર હુએ.
.જાહેદ હુએ નેક મરદ હુએ પરહેજ.ગાર હુએ

મુજફ્ફર—નીહાયત હયરાની હૈ અજ. હદ પરેશાની હુએ કે યે ઔરત ઔર કીસીકી હાએલ નહી. અપને હ.કકી સાએલ નહીં, છોટે વ.જીરસે કયા અદાવત હુએ જો બાર બાર ઇસ્સે નુકસાનકી શીકાયત હુએ વ.જીરે આજ.મ ઇસ મુકંદમે કો .ગૌર કર ઇનફીસાલ બહર તૌર કર.

૧ વ.જીર—ઇસકે ઇસ ઢટાઇ કે દાવા કરનેસે ઔર હી મફહુંમ હોતા હુએ; કુછ દાલમેં કાલા માલુમ હોતા

હુએ અભી રહે શક માલુમ હોતા હુએ સચ્ચા
કૌન હુએ મા.અલુમ હોતા હુએ.

૨ વ.જીર—અહેલે દરબાર તો જીસકો ચાહતે હુએ, બડહાતે હુએં જીસકો ચાહતે હુએં ઘટાતે હુએં, અંધેરેકો ઊજાલા ઊજાલેકો અંધેરા કર દીખાતે હુએં.

મુજફ્ફર બાદશાહ—અહેલે દરબાર કરે સચ્ચેકો જુંઠા દેખે, કરકે દીખલાએં ઊજાલે મેં અંધેરા દેખે, અએ ઔરત તેરે ઈસ દાવેકે અસબાતમેં ગવાંહોં કી જ.રૂરત હુએ બ.ગએર ગવાહોં કે તુજપર બોહોતાન હુએ ઔર તોહોમત હુએ.

મેહેર—તીંન ચાર ગવાહ પેશ કરૂંગી, ઈનસે .ખરચી કે દામ લુંગી એક હુબ્બી ન છોડુંગી મએં પહેલે તો તીન ચાર બે ગુનાહી કા ઈકરાર લેતી હું બાદ ઊસકે ઇનકે જુરમો .ખતાકા મુફસ્સીલ હાલ સુના દેતીહું.

૨ વ.જીર—ચારોં ગવાહ સામને શાહકે બુલાઇયે.
કયું કર દબાઇ આપકી .ખરચી બતાઈયે.
યે મુજપે ઇનકા ધોકેમેં શાહા સવાલ હુએ
(રેશનસે) રેશનજ.મીર આપપે ઇનકા સવાલ હુએ.

મેહેર—હુએ આપસે કલામ નહીં ઇનસે કોઇ કામ.
અપને કીયે કા ગએર કો દેતે હો ઇત્તેહામ.
કરતે હુએં આપ કૌનસે બીરતે પે યે કલાંમ.
લુંગી મયે દામ દામ ન છોડુંગી એક છદામ.

૨ વ.જીર—અએ એસવા બેહયા દેખ મેરી વી.જારતકા મરતબા ન ઘટા, મેરી ઇજ.જ.ત ખાક મેં ન મીલા અએસે તુફાન ન ઊઠા, યે બાતેં ભુલા, નતીજે પર નજ.ર જમા .ખુલાસા નામ બતા.

ગાના.

અજી સાહેબ નતીજા મીલ જાએગા,
તુમ્હેં ઈસકા નતીજા મીલ જાએગા—અજી સાહેબ

એક એકકે બદલેમે સઓ સઓ રૂપએ લું.
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ જાએગા૦
અચ્છી તેરેહસે દેખીએ ઉસ આલી જાહકો
દાગી કીયા હયે જીસકે રૂખે રશકે માહકો
અલ્લાહ સમઝે બેસવા તુજ રૂસીયહકો,
બોહતાન કયું લગાતી હયે એક બેગુનાહકો
યેહ એક ઈકરાર ઇનકા સુનોજી,
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ૦
પહછાને મુજકો ચશ્મસે અબરૂસે ખાલસે,
શાયદ ઉતર ગઇહું તુમારે ખૈયાલસે.
અલ્લાહ જીસકો દેતા હયે બીબી હલાલસે,
વોહ બાતબી તો કરતે નહીં હયેં છીનાલસે.
ઈકરાર દો હુવે કોઈ પુકાર દો.
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજા મીલ૦
દેખો મેં અબભી કહેતી હું તુમ કહેના માનલો,
યેહ બાત જાન જાનેકી હયે ખુબ જાનલો.
કયા બારબાર કહેતી હયે તુ કહેના માનલો,
ખ્વાહી મખ્વાહી ચાહનેવાલેકી જાનલો.
ઇકરાર પુરે તીન કોઇ સુના દો,
ઓ દીવાંની ચુપ—નતીજા મીલ૦

મુજફ્ફર બાદશાહા—બસ અબ વઝીર સાનીકા ઇકરાર હો ચુકા દાવે પે મુદઇ કે ઇનકાર હો ચુકા અએ ઔરત નેક કીરદાર ખુશ ગુફતાર અબ સાબીત કર ઇસ કે ગુનાહ હાઝર કર જો હોં તેરે ગવાહ.

મેહેર—સાબીત હુઈ જો આપપે ખરચીતો કયા સઝા,
યહ ભી કરાર પાએ તો ઝગડાહી મીટ ગયા;

૨ વઝીર—અગર સુબુત હોતો હમકો દાર નસીબ હો,
હલક કો ખંજરે આબદાર નસીબ હો.

નઈ નઈ સજા.યેં મેરે લીયે તજ.વીજ કીજીયે,
તરહ તરાહ કે અજા.બ ઇસ ગુનાહગાર કો દીજીયે.

ગાના.—પડા કયું યેહ બશર જીન્દાંન.

હુઇ હું સુંનકે મયેં હયેરાંન.
કીસકો જલાયા, કીસકો સતાયા, કીસકો રૂલાયા આન-પડાકર્યું.
માલ ચુરાના, જાલ બીછાંના ચાલ જતાના જાના,
ચોર પુરાના હુયે પહેછાન, યા ડાકુ ઈનસાન-પડા કયું૦

૨ વજીર—શાહોં કે દરબાર મેં ઝુંઠ કહનેકી સજા. પાઈ,
ફાહેશા ઔરતકો નેક બખ.ત બતલાનેકી જજા. પાઈ,

મેહેર—કયા કયા કહા હુએ ઝુંઠ મુફસ્સીલ સુનાઈયે,
કીસકો બતાયા સાહેબે ઈસમત બતાઈયે;

૨ વજીર—કસબી હુએ ઉસકી જોરૂ ઊસ્સે પારસા કહા,
શહકે હુજુ.ર ઝુંઠ યે સબ માજરા કહા.
જ.રરે કો આફતાબ સે ઈસને સીવા કહા,
મહેતાબ સે સીફાલકો ભી પુર જીયા કહા;
બદતરકો બેહેતરોંસે ફી.જુંબર મલા કહા,
પથરકો ઈસને લાલે ચમન સે ભલા કહા;

મેહેર—જો કુછ કહા હ.જુર મેં ઈસને બ.જા કહા
કયું કર ખુલા કે ઇસને બુરે કો ભલા કહા.

૨ વ.જીર—એક દેવની કો રશકે દીલારા બનાદીયા,
ગોયા પરી બનાકે ફલક પે ઉડા દીયા.

મેહેર—કુછ ઈસમે સચ ભી હુએ કે ચુહીંપર લગા દીયા.
કયા ઝુંઠ મુંઠ ચરખપે ઈસને ઉડા દીયા.

૨ વજીર—બે પરકી ઉડાઇ હુએ કે હુએ પાક વો ઔરત,
કસબી હુએ પર હુએ એકહી વો સાહેબે ઈસમત.

મેહેર—કયું કર હુવા સાબીત કે નહી પાક વો ઔરત.
કીસને ઊસે દેખા કે હુએ બેબાક વોહ ઔરત.

૩ વ.જીર—.ખુદ મએંને ઊસી શરતકા બીડા થા ઊઠાયા.
.ખરચી ઊસેદી ઔર મ.જા વસલકા પાયા.

મેહેર—દી આપને .ખરચી ભી કીયા અએશ ભી શબભર,
કુછ ઊસને નીશાની ભીતો દી હોગી મુકરરર.

૨ વ.જીર—સુનીયે હકી.કત સરસરી, રમજો કીનાયા સે ભરી
વહાંસે નશાનીં હુએ મીલી, હમકો કટાર અંગુશતરી.
બસ ઊસકા યે રૂમાલ હુએ, જો અબ હમારા માલ હૈ,

મેહેર—ઇસસે તો ઊસકા બદચલન,સાબીત નહીં અએ લાફ્જ.ન,
ઊસકે સીવા કુછ ઔરભી, હોવે નશાની તો સહી

૨ વ.જીર—.ખુદ અપની એક તસવીર ભી, હુએ વસ્લકી
શબ ઊસનેદી.

મેહેર—માલીકે તસવીર હુએ સામને બંદી ખડી.

[મેહેરનીગાર કા દોનો હાથ બાંધ કર ખડે હોજાના બાદશાહકા નીચે ઊતર આના તમામ વજી.રોં કા હયરત મેં આના ઔર દુસરે વજી.ર કા મારે ડરકે કાંપને લગ જાંના.]

ગાના.

મયેં વોહી રંડી જલીલો ખ્વાર હું,
દેખીયે તસવીર સુરતદાર હું-મયેં વોહી૦
ઉસ કટાર અંગુશ્તરી રૂમાલકી,
મંયહી માલીક અએ મેરે સરદાર હું-મયેં વોહી૦
મેરા શૌહર યેહ અસીરે જુલ્ફ હયે,
યેહ મેરા દીલબર હયે મયેં દીલદાર હું-મયેં વોહ૦
સરદાર બોઝ કર્જકા સરસે ઊતારીએ,
ફીર ચડહકે દાર દારે બંકાકો સીધારીયે
ઊજરતકે મેરે સીધી તરેહ દામ લાઇયે.
ફેર હુકમે શહેસે સુલીકી મેરાજ પાઇયે-મયેં વોહ૦

મુજફ્ફર બાદશાહ—અએ ઔરત, ઇસમત શઆર ખુશ ગુફ્તાર ખુશ રફ્તાર તુઝકો દેખ કર કયું ખુ.ન જોશ

કરતા હુએ, માલુંમ નહીં કીસ લીયે મોહોબત આતી હુએ, અપના હસ્બો નસબ બયાન કરૂં, વતન ઔર વાલદૈન કા નામ અયાં કર.

ગાના.

મેરે ગમકા તરાના સુનીયે ફીસાના અએ શહેજી શાન
હયે યેહ જમાના દુશમન પુરાના—સુનીયે ફીસાના૦
માદર પહોંચી ખુલદમે રહે ભાઈ બહન નાદાન,
ભીક જો લેને હમ ગએ મેરા બીછડા વોહ ભાઈ જાન.
હુઈ ઉસ્સે જુદાઇ ગુજરા જમાના—સુનીયે ફીસાના૦
લાચારીસે રાતદીન ફીરતીથી હએરાન,
એક તાજીર મરદુદસે ફીર બચા મેરા દામાન.
હુવા નાએકા ઘર મેરા ઠીકાના—સુનીયે ફીસાના૦
શાદી ઇસ્સે હો ગઇ હયે યેહ શોહર જીશાન,
ઇન હજરતકે હાથસે મીલા ઈસે યહાં જીન્દાન
મુઝે ઈસ બારગાહમે દાદ હયે પાના—સુનીયે ફીસાના૦
આબીદ મેરા બાપથા ગયા જંગલમે હામાન,
મેહેર મેં ઉસકી લાડલી મેરા ભાઈ મુજફર જાન,
મેરી માથી નાદીના દાંના યગાના—સુનીયે ફીસાનાં૦
(મુજ.ફરકા મહેરકો બગલગીર હોના મહેર કા અલગ હો જાના.)

(બાદશાહા સે) શાહા યહે કૈસી હાલત હુએ બંદી પર કયું અએસી ઈનાયત હુએ જરા ફાસીલે સે ગુફતગુ કીજીયે ઈસ .ગંમ .જદી કો ન રંજ દીજીયે.

મુ.જફર—દરબાર વાલો ના.જુક .ખીયાલો યે .ખુદા કી શાન
હુએ આજ ખુશીકા સામાંન હુએ યે મેહેરં પ્યારી
બહેન હુએ હમારી.

(દોનોં કા મીલનાં) દરબારીયોં કા તાજુબ કરના.

મહેર—કૌન ? તુજફ્ફર, ભાઈ, પ્યારે દેખને સે તુમારે રોશન હુવે. આખોં કે તારે શુક્ર .જુલ જલાલ ઈસ ઇકબાલ ઈસહાલ ઇસમાલ ઈસજાહો જલાલ સે માલા માલા હુવે હજા.ર શુક્ર ઊસ બે ન્યાજ કા કે બાદ મુદ્દતકે અપને પ્યારે ભાઈસે યે ના મુરાદ મીલી જીસકે મીલનેકી હમેશાં યાસથી વો મુરાદ મીલી હુ.જુર રોરો કે દીલ ન તુડાયેં યે રંજકા વક.ત નહી ખુશીકા કાંમ ફરમાઓ અબ મુફસીલ હાલ સુનાઓ પીદર બુજૂરગવાર કાં હજુ.મ ઐયાં મેં આલંમ દુર હુવે બીછડે હુવે દીલ મસરૂર હુએ, .ખુદા અબ ન જુદા કરે રંજ મેં ન મુબતીલા કરે કુછ પતા હોતો બતાઓ.

મુજ.ફર—બહેન વો હાલ વ હકીક.ત પુર અજ.રીક.ત મહે, મહેલ મેં ચલકર ગોશ ગુજા.ર કરૂંગા મગર મુજકો દરીયાએ ક.હેર મેં ડુબાને દો (વજીરસે) સચ-બતા અએ શએતાંન બે ઈમાંન કે યે ચી.જેં કયું કર આઇ કીસ ને દી કીસ તરેહ પાઈ.

૨ વ.જીર—(બાજુંમે) હુએ ! હુએ ! ! .ખુદાયા અબતો પ્યામેં મોત આયા અબ હરગી.જ ન છુપાંઊ સચ સચ હાલ કહે સુનાઊં હુજુર જબ યમન મેંજાકર દરીયા-ફ્ત કીયા તો નાએકા કા પતા મીલા ઉસને જબ ઇનકે ઇસમતસે મજબુર ના કીયા તો દસ હજાર અશરફી ઉસકો દેકે યે અસબાબ બહંમ પોંહોચાયા આખર ઇસ ખુરાઈચોંકા યે અંજામ હુવા કે જુરમ ઈજહાર હુવા કાંમ તમાંમ હુવા.

૧-વજીર—આજા હુએ ફીર સારે શાકી થુકે દાઢહી ફીટે મુંહ.

૩-વજીર—ખુદા હોકર યહ બે બાકી થુકે દાડહી ફીટે મુંહ.

૭-વજીર—રહીમ હોકર યે સફાકી થુકે દાડહી ફીટે મુંહ.
૮-વજીર—અએસી સુરત યે નાપાકી થુકે દાડહી ફીટે મુંહ.
૯-વજીર—એસા હોકર યે દ્દગાકી થુકે દાડહી ફીટે મુંહ.
૧૧-વજીર—શાહોં સે ભી યે ચાલાકી થુકે દાડહી ફીટે મુંહ.

ગાના. મુજફ્ફર.

ઓ નાહંમવાર તેરે નામપર પએબ્તર,
તેરી સાંની નહી કોઇ જાલીમ હયે બદકાર.
લેજા દરબાજાર, ઇસે ઇસીઆંન,
સુલી ઇસે દેદે જાકે હોવે યેહ ફીન્નાર—ઓ નાહંમવાર૦

(રોશન જમીરસે મીલકર કહેના.)

ભાઈ બે વજા મએં તે આપકો જીન્દાંન મે રખા.
શરમીન્દા હું કે આપકો જીન્દાન મેં રખા.
ઉમીદવાર હું કે ખતા યેહ મઆફ હો.
દીલ આપકા હમારા કદુરત સે સાફ હો.

રોશન—હકકા કે હક શનાસ હો મુનસીફ મીજાજ હો.
શાહાને હક શનાસ કે તુંમ સર કે તાજ હો.

ગાના.—નેકી કા આખર નેક મીલા સમરા.
બદી હયે બુરા ચલન—નેકીકા૦
બાગ હરા નજર પડા ફુલભરા ગુલશન હયે સારા,
અબ્ર ઘેરા નઅમસરા રવીશપર આ કહે યેહ ફીરા.
મુજરા મુજરા સુનો મુબારીક મેરા,
શુક્ર કરીમ ચંમનઆરા, જીકા પુરા સખુંન મુનજલ.
ખીલા હયે ચમંન—નેકીકા૦